

De PBO in 2010

Een inventarisatie van cijfers, feiten en visies

dr. Jan van der Bij (IOO)
drs. Pim van der Valk (EIM)

Zoetermeer, juni 2011

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van SZW.

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij EIM bv. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van EIM bv. EIM bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with EIM bv. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of EIM bv. EIM bv does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

1	Managementsamenvatting	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	PBO: Een korte beschrijving	5
1.3	Kerncijfers	7
1.4	Activiteitenclusters	9
1.5	Misbaarheid en alternatieve uitvoerders	15
2	Aanleiding en doel van het onderzoek	18
3	Aanpak en verloop van het onderzoek	21
4	Medebewind	25
5	Verzamelen, analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens	31
5.1	Feiten en cijfers	31
5.2	Visie van de schappen	34
6	Voorlichting en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten	37
6.1	Feiten en cijfers	37
6.2	Visie van de schappen	40
7	Belangenbehartiging	43
7.1	Feiten en cijfers	43
7.2	Visie van de schappen	45
8	Voorlichting aan het algemene publiek en intermediaire organisaties	47
8.1	Feiten en cijfers	47
8.2	Visie van de schappen	50
9	Promotie	53
9.1	Feiten en cijfers	53
9.2	Visie van de schappen	56
10	Opleiding en scholing	59
10.1	Feiten en cijfers	59
10.2	Visie van de schappen	62
11	Arbeid en arbeidsmarkt	65
11.1	Feiten en cijfers	65
11.2	Visie van de schappen	68

12	Bevorderen veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden	71
12.1	Feiten en cijfers	71
12.2	Visie van de schappen	74
13	Bestrijding van plant- en dierziekten en bevordering van dierenwelzijn	77
13.1	Feiten en cijfers	77
13.2	Visie van de schappen	80
14	Kwaliteitsbevordering	83
14.1	Feiten en cijfers	83
14.2	Visie van de schappen	86
15	Voedingsveiligheid en gezondheid	89
15.1	Feiten en cijfers	89
15.2	Visie van de schappen	92
16	Maatschappelijk verantwoord ondernemen en stimuleren van duurzaamheid	95
16.1	Feiten en cijfers	95
16.2	Visie van de schappen	99
17	Technisch onderzoek en innovatie	101
17.1	Feiten en cijfers	101
17.2	Visie van de schappen	104
18	Overige activiteiten	107
18.1	Feiten en cijfers	107
Bijlagen		
I	Werkings sfeer en bijbehorende kengetallen	111
II	Medebewindstaken	115

1 Managementsamenvatting

1.1 Aanleiding

Het onderzoek waarvan in dit rapport verslag wordt gedaan vloeit voort uit de motie Aptroot cs. van februari 2011:

Motie Aproot c.s.:

*'constaterende, dat het bestaansrecht van de product- en bedrijfschappen ter discussie staat;
verzoekt de regering te onderzoeken welke taken naast de medebewindstaken onmisbaar zijn;
verzoekt de regering voorts te onderzoeken of en, zo ja, hoe deze taken;
zonder product- en bedrijfschappen zouden kunnen worden ondergebracht;
verzoekt de regering dit onderzoek binnen zes maanden uit te voeren en aan de Kamer voor te leggen,
en gaat over tot de orde van de dag.'*

Het onderzoek is inventariserend van aard en heeft het volgende doel:

Het onderzoek heeft tot doel gegevens te verzamelen over taken en activiteiten die door de schappen worden uitgevoerd op een dusdanige wijze dat het voor het beleid mogelijk moet zijn een gefundeerd oordeel te vormen over de misbaarheid of onmisbaarheid van de betreffende taken en activiteiten.

1.2 PBO: Een korte beschrijving

Product- en bedrijfschappen zijn publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden van ondernemers en werknemers, die activiteiten ontplooiën ten behoeve van een gehele bedrijfskolom, respectievelijk een gehele sector of een aantal branches met (deels) overeenkomstige karakteristieken.

Schappen zijn er in uiteenlopende sectoren en bedrijfskolommen zoals de tuinbouw, de akkerbouw, de ambachten, de detailhandel en de horeca. Bedrijfsgenoten in een sector bepalen zelf of zij een schap voor de sector wil laten instellen. Daarom hebben sommige delen van het bedrijfsleven wel een schap en andere niet.

Kenmerkend voor een schap is het bindende karakter voor de branchegenoten; alle bedrijven in de desbetreffende sector vallen binnen de werkingssfeer en de bedrijven moeten zich aan de regels van het schap houden.

Een schap is een openbaar bestuurslichaam, een vorm van overheid met een specifieke taak, net als bijvoorbeeld de waterschappen. Bij de activiteiten van een schap staan zowel het algemeen belang als het belang van de betrokken sector, branches of bedrijfskolom voorop.

Er zijn twee soorten schappen: productschappen en bedrijfschappen. Productschappen zijn er voor bedrijven die zich met hetzelfde product bezighouden, van grondstof tot eindproduct. Bedrijfschappen zijn er voor bedrijven met eenzelfde functie in het economische leven, zoals alle winkelbedrijven in de detailhandel.

Een schap verricht taken wanneer individuele ondernemingen of verenigingen van ondernemers en werknemers dat ieder voor zich niet kunnen, de taken met het oog op het algemeen belang toch noodzakelijk worden geacht en de mededinging niet wordt belemmerd.

In de praktijk worden afspraken gemaakt over bijvoorbeeld scholing van werknemers, kwaliteitszorg en –controle of gezamenlijke exportpromotie. Alle bedrijven waarvoor een schap is ingesteld, betalen aan deze activiteiten mee. Op deze manier is 'gratis meeliften'¹ (wel profijt trekken, niet meebetalen) onmogelijk.

Naast de eigen taken voert een aantal schappen ook regelgeving van de overheid uit. De kennis en deskundigheid van de schappen in de eigen werkgebied en hun bevoegdheden als overheid bieden hen daarvoor de benodigde gereedschappen. Voor het uitvoeren van dergelijke zogeheten medebewindstaken krijgen zij een vergoeding van de rijksoverheid.

Er zijn momenteel nog 11 productschappen en 6 bedrijfschappen². Circa 400.000 ondernemingen vallen onder de werkingssfeer van een schap. Ongeveer twee miljoen werknemers zijn werkzaam bij deze 400.000 ondernemingen, wat neerkomt op ruim een kwart de totale Nederlandse beroepsbevolking. De onder de bedrijfslichamen ressorterende ondernemingen hebben een totale jaarlijkse omzet van circa 200 miljard euro.

In de box op bladzijde 7 zijn twee voorbeelden opgenomen van ondernemingen die vallen binnen de werkingssfeer van schappen, hun aantal en hun gezamenlijke toegevoegde waarde, respectievelijk omzet.

¹ In dit verband wordt vaak gesproken van 'free riders'.

² In het (nog tamelijk recente) verleden waren er beduidend meer. Veel schappen zijn samengevoegd of hun activiteiten worden op een andere dan de oorspronkelijke basis door de PBO uitgevoerd. Sommige schappen zijn opgeheven omdat de economische betekenis van de activiteiten waarop zij zich richtten in de loop der tijd is gemarginaliseerd. De huidige schappen zijn: Hoofdproductschap Akkerbouw (HPA), Productschap Akkerbouw (PA), Productschap Diervoeder (PDV), Productschap Wijn (PW), Productschap Dranken (PD), Productschap Margarine, Oliën en Vetten (MVO), Productschap Pluimvee en Eieren (PPE), Productschap Tuinbouw (PT), Productschap Vee en Vlees (PVV), Productschap Vis (PVIS), Productschap Zuivel (PZ), Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel (HBAG), Hoofdbedrijfschap Ambachten (HBA), Hoofdbedrijfschap Detailhandel (HBD), Bedrijfschap Afbouw (BA) en Bedrijfschap Horeca en Catering (BHC).

Voorbeelden van ondernemingen die vallen binnen de werkingssfeer van schappen

Akkerbouw

De akkerbouwkolom bestaat uit circa 25.000 bedrijven die een toegevoegde waarde genereren van € 5 miljard. De bedrijven uit de akkerbouwkolom bieden werkgelegenheid aan 70.000 mensen.

Ambachten

De circa 80.000 ondernemingen die onder de werkingssfeer van het HBA vallen zijn ambachtelijke ondernemingen. Hun gezamenlijke omzet bedraagt €13 miljard. Bij deze bedrijven zijn zo'n 300.000 personen werkzaam. Ruim tweederde van de ondernemingen heeft geen personeel.

1.3 Kerncijfers

In tabel 1 zijn de kerncijfers van de 17 schappen samen getotaliseerd weergegeven.

Tabel 1 Kerncijfers van de PBO

<i>Omschrijving</i>	
Aantal Productschappen	11
Aantal bedrijfsschappen	6
Formatie	726,6 fte ¹
Totale baten 2010	€ 237,1 miljoen
Totale lasten 2010	€ 254,4 miljoen

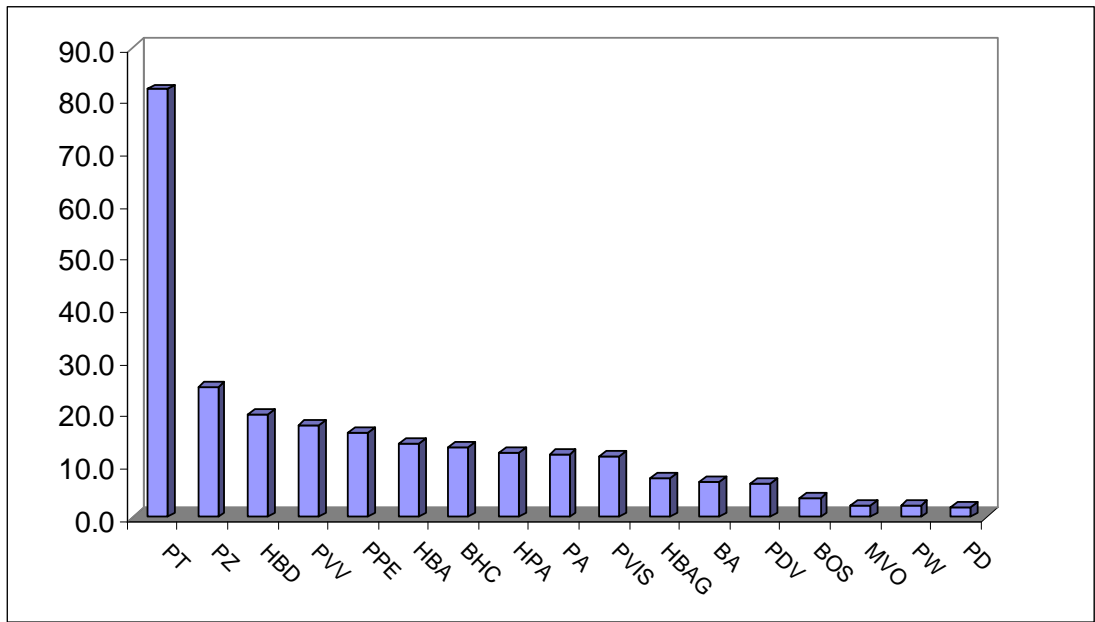
Bron: EIM/IOO 2011.

De schappen verschillen onderling soms flink in omvang. In figuur 1 zijn de lasten van de schappen, uitgedrukt in miljoenen euro's, op een rij gezet.

Uit figuur 1 blijkt dat het Productschap Tuinbouw in termen van lasten het grootste schap is. Daarna volgt een middengroep met totale lasten in 2010 van tussen de 10 en 25 miljoen euro. Voorts zijn er nog zeven schappen met lasten van minder dan 10 miljoen euro. Een corresponderend overzicht is opgesteld voor de formatie van de schappen (zie figuur 2).

¹ fte = fulltime equivalenten; hierbij zijn parttimers 'omgerekend' naar voltijdkrachten, waarmee de arbeidsinzet op een gestandaardiseerde en dus vergelijkbare basis is gebracht.

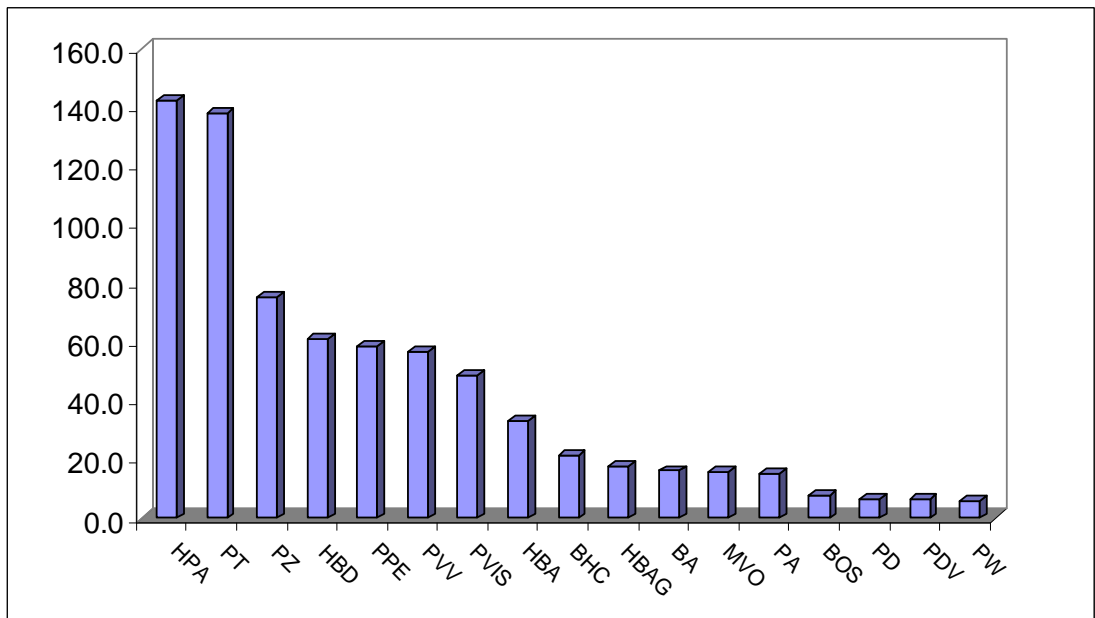
Figuur 1: Totale lasten van de schappen in 2010, in miljoenen euro's

Bron: EIM/IOO 2011.

De qua formatie twee grootste schappen zijn het Hoofdproductschap Akkerbouw en het Productschap Tuinbouw (elk zo'n 140 fte). De middengroep heeft een formatie van tussen de 20 en 75 fte, terwijl de kleinere schappen over een formatie beschikken van minder dan 20 fte.

Figuur 2: Formatie per schap in 2010, in fte

Bron: EIM/IOO 2011.

1.4 Activiteitenclusters

De schappen hebben voor hun medebewindstaken en per cluster van andere activiteiten aangegeven welke werkzaamheden zij zich in 2010 uitvoerden. Daarbij is aangegeven hoeveel arbeid (in fte) en geldmiddelen (= uitgaven) met deze activiteiten gemoeid waren. De kosten van de *eigen arbeid* en de uitgaven aan *geldmiddelen* tellen op tot de *totale lasten* van het schap.

In tabel 2 zijn de totale lasten voor medebewind en de activiteitenclusters weergegeven, waarbij onderscheid is gemaakt tussen product- en bedrijfsschappen.

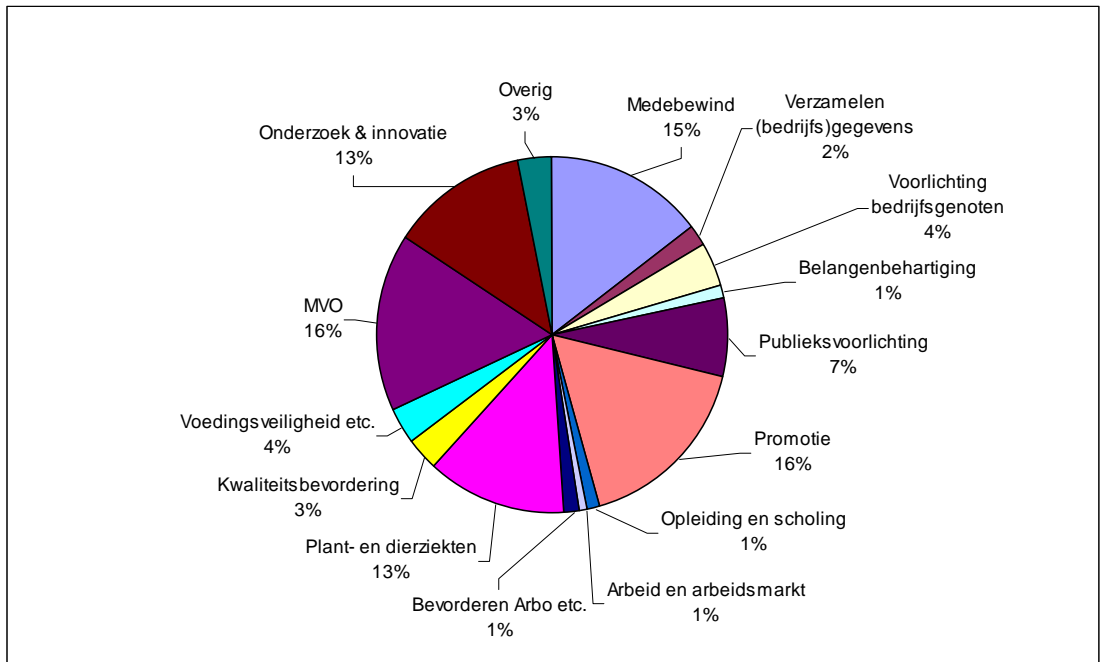
Tabel 2 Totale lasten PBO in 2010; onderscheid naar medebewind en activiteitenclusters en naar product- en bedrijfsschappen

<i>Activiteitencluster</i>	<i>Productschappen</i>	<i>Bedrijfsschappen</i>	<i>Totaal</i>
<i>In miljoenen euro's</i>			
Medebewind	27,4	0,1	27,4
Verzamelen (bedrijfs)gegevens	4,0	8,3	12,3
Voorlichting bedrijfsgenoten	7,0	9,0	16,0
Belangenbehartiging	2,4	2,1	4,5
Publieksvoorlichting	13,3	1,9	15,2
Promotie	31,3	7,7	38,9
Opleiding en scholing	2,2	11,7	13,8
Arbeid en arbeidsmarkt	1,5	2,9	4,4
Bevorderen veiligheid, Arbo etc.	2,7	5,2	7,9
Plant- en dierziekten	23,8	0,2	23,9
Kwaliteitsbevordering	5,6	9,3	14,9
Voedingsveiligheid etc.	6,6	0,3	6,9
MVO	29,9	1,6	31,5
Onderzoek & innovatie	23,9	5,9	29,8
Overig	5,9	0,9	6,8
Totaal	187,4	67,0	254,4

Bron: EIM/IOO 2011.

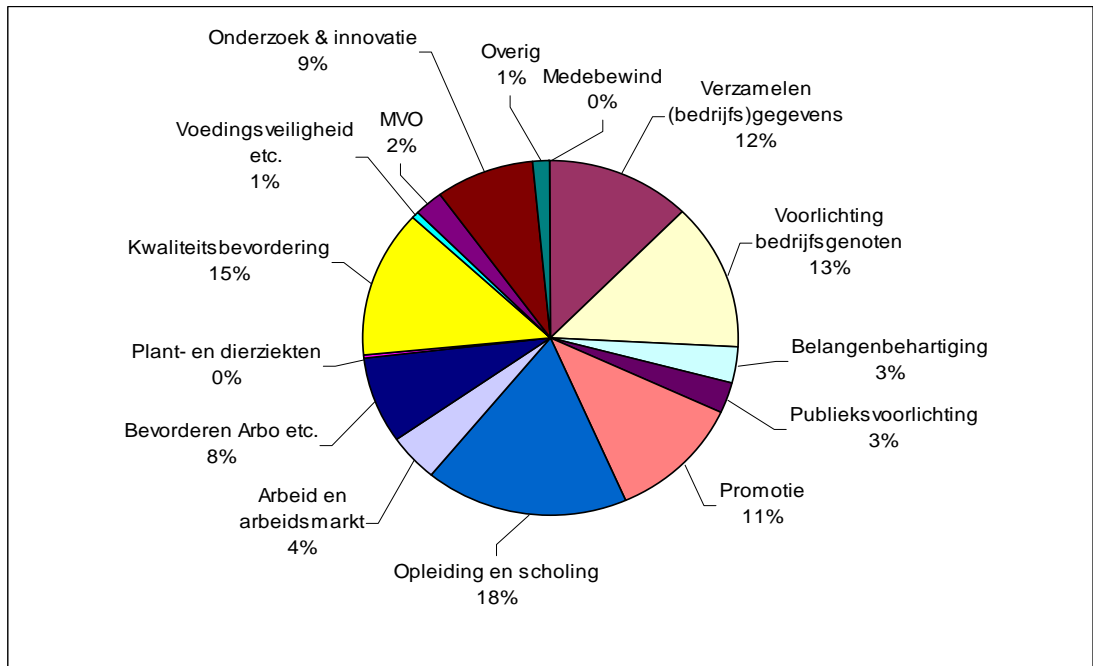
In de figuren 3 en 4 zijn, voor de productschappen, respectievelijk de bedrijfsschappen, de totale lasten per activiteitencluster en voor medebewind nogmaals weergegeven, maar nu grafisch en uitgedrukt in procenten van het totale lasten in 2010.

Figuur 3: Verdeling bij de *productschappen* van de lasten van medebewind en de activiteitenclusters in 2010

Bron: EIM/IOO 2011.

Figuur 4: Verdeling bij de *bedrijfschappen* van de lasten van medebewind en de activiteitenclusters in 2010

Bron: EIM/IOO 2011.

Hierna volgt een impressie van de taken die in medebewind worden uitgevoerd en van hetgeen er aan werkzaamheden binnen de activiteitenclusters plaatsvindt. In de volgende hoofdstukken wordt hier in detail aandacht aan besteed.

Medebewind

Onder medebewind wordt verstaan: alle taken en activiteiten van het schap die strekken tot uitvoering van een 'hogere' regeling, niet zijnde de Wet op de bedrijfsorganisatie. Het productschap Zuivel voert bijvoorbeeld van oudsher taken in medebewind uit. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de melkquotering. De quoteringsregeling is ingevoerd om de EU-melkproductie te beperken. Veehouders die meer melk produceren dan hun quotum toestaat, betalen een heffing op de 'teveel' geleverde melk.

Aantal schappen:	8
Uitgaven 2010:	€ 10,1 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	246 fte
Totale lasten 2010 ¹ :	€ 27,4 miljoen

Verzamelen, analyseren en of verspreiden van (bedrijfs)gegevens

Hierbij kan o.a. gedacht worden aan: verzamelen marktinformatie, statistische informatie, brancheonderzoek en sociaaleconomische gegevens. Vanzelfsprekend maken bedrijfsgenoten gebruik van deze informatie, maar ook instellingen als het CBS en andere onderdelen van de overheid. Gebruikers zijn onder meer ook: adviseurs, banken (t.b.v. de beoordeling van bedrijfsplannen en financieringsaanvragen) en starters.

Aantal schappen:	16
Uitgaven 2010:	€ 6,8 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	59 fte
Totale lasten 2010:	€ 12,3 miljoen

Voorlichting en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten

Schappen voorzien op tal van manieren de bedrijfsgenoten van informatie. Een voorbeeld van het informeren van de bedrijfsgenoten is het opstellen van branchecodes door het Hoofdbedrijfschap Ambachten.

Aantal schappen:	16
Uitgaven 2010:	€ 10,1 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	71 fte
Totale lasten 2010:	€ 16,0 miljoen

Branchecodes voor ondernemen volgens wet en 'regels der kunst'

Voor kleine bedrijven is het lastig om overzicht te houden over wet- en regelgeving en de geldende normen voor duurzaam, veilig en gezond ondernemen. Het Hoofdbedrijfschap Ambachten ontwikkelt daarom *branchecodes* die onder meer een overzicht geven van de voor de branche geldende wet- en regelgeving. Codes worden ook vaak gebruikt in de opleiding. Meer dan vijftig bij het HBA aangesloten branches hebben inmiddels een eigen branchecode.

¹ Lasten = uitgaven + kosten inzet van eigen arbeid.

Belangenbehartiging

Schappen beogen een platform te bieden aan het georganiseerde bedrijfsleven (werkgevers en werknemers) met als doel te komen tot een gemeenschappelijke zienswijze en om als spreekbuis te fungeren van de gehele achterban. Hierbij geldt dat de belangenbehartiging slechts die zaken betreft, die niet door individuele bedrijven of private organisaties opgepakt kunnen worden. Ook moet het aangelegenheden betreffen die (in beginsel) de gehele sector of kolom aangaan.

Aantal schappen:	14
Uitgaven 2010:	€ 3,2 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	16 fte
Totale lasten 2010:	€ 4,5 miljoen

Voorlichting aan het algemene publiek en intermediaire organisaties

Voorlichting door de schappen kan uiteenlopende vormen aannemen. Voor het verstrekken van informatie bekostigen sommige schappen een voorlichtingsbureau. Voorbeelden zijn:

- *Voorlichtingsbureau Brood*: dit verzorgt de voorlichting voor het product brood in algemene zin. Eén van de meest in het oog springende activiteiten van het voorlichtingsbureau is het Nationaal Schoolontbijt.
- *GroentenFruitBureau*: jaarlijks wordt er in overleg met brancheorganisaties en ondernemers in de sector een voorlichtingscampagne opgesteld. Dit programma wordt gefinancierd met heffingsgelden van telers, handelaren en fabrikanten, EU-subsidies en bijdragen van marktpartijen. Belangrijke generieke promotieprojecten zijn: '2x2' en 'werkfruit'.

Aantal schappen:	14
Uitgaven 2010:	€ 13,5 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	24 fte
Totale lasten 2010:	€ 15,2 miljoen

Promotie

Afzetbevorderende campagnes kunnen worden uitgevoerd in de vorm van promotie van een specifiek product. Ook hierbij geldt dat het geen reclame betreft van en voor individuele ondernemingen, maar dat het product als zodanig onder de aandacht wordt gebracht in het binnen- en buitenland. Voorbeelden zijn de promotie van de maatjesharing en die van zuivel- en groenteproducten in Duitsland en andere landen.

Aantal schappen:	11
Uitgaven 2010:	€ 37,1 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	21 fte
Totale lasten 2010:	€ 38,9 miljoen

Opleiding en scholing

Alle schappen zijn in meer of in mindere mate betrokken bij opleiding en scholing. In de box wordt een voorbeeld gegeven van opleidingen voor de afbouwsector.

Aantal schappen:	17
Uitgaven 2010:	€ 11,9 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	22 fte
Totale lasten 2010:	€ 13,8 miljoen

Sectorale opleidingen in de afbouw

Het Bedrijfschap Afbouw verleent jaarlijks subsidie aan Savantis (in 2010 een kleine € 2 miljoen). Savantis verzorgt als landelijk orgaan beroepsonderwijs onder andere de opleidingen in de afbouwsector en heeft een aantal wettelijke taken, zoals het verzorgen van de kwalificatiestructuur. Geschoolde vaklieden leveren kwalitatief goed werk af, hebben meer kans op werk, minder kans op beroepsgerelateerde arbeidsuitval en zijn mobieler op de arbeidsmarkt.

Arbeid en arbeidsmarkt

Alle schappen richten zich op de factor arbeid, sterk, of minder sterk. Het project 'Verankering Arbeid' bijvoorbeeld, heeft als doel het stimuleren van de beleidsontwikkeling op het terrein van arbeid in de agrifoodsectoren en daarmee de verankering van de factor arbeid in de productschappen. Het *Servicepunt Ambachten* is een samenwerking tussen het Hoofdbedrijfschap Ambachten, het Bedrijfschap Afbouw en UWV WERKbedrijf. De adviseurs van het Servicepunt Ambachten ondersteunen ondernemers bij de werving van personeel en leggen daarbij ook bedrijfsbezoeken af. Het *Servicepunt Detailhandel* en *Servicepunt Horeca* zijn soortgelijke initiatieven.

Aantal schappen:	17
Uitgaven 2010:	€ 3,0 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	17 fte
Totale lasten 2010:	€ 4,4 miljoen

Bevorderen veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden

Veilig werken betekent bijvoorbeeld het voor het winkelpersoneel reduceren van de kans op winkelovervallen. In de box wordt beschreven hoe het Hoofdbedrijfschap Detailhandel de bestrijding van winkelcriminaliteit faciliteert.

Aantal schappen:	17
Uitgaven 2010:	€ 5,8 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	26 fte
Totale lasten 2010:	€ 7,9 miljoen

Tegengaan winkelcriminaliteit

Winkelcriminaliteit levert jaarlijks een schade op van een miljard euro. Het HBD begeleidt ondernemers, gemeenten, politie en brandweer bij hun samenwerking op het gebied van veiligheid, met als bekroning voor de ondernemer het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Met succes: de derving in KVO-gebieden daalt met 32% en het veiligheidsgevoel van ondernemers en medewerkers stijgt met 27%.

Bestrijding van plant- en dierziekten en bevordering van dierenwelzijn

Een belangrijke taak van de schappen is het tegengaan van plant- en dierziekten, alsmede de bevordering van dierenwelzijn. In de onderstaande box wordt, als voorbeeld, het Diergezondheidsfonds toegelicht.

Aantal schappen:	9
Uitgaven 2010:	€ 22,5 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	20 fte
Totale lasten 2010:	€ 23,9 miljoen

Diergezondheidsfonds

In het jaar 2000 zijn de rijksoverheid en de productschappen in de veehouderijsectoren (PVV, PPE en PZ) overeengekomen, dat de productschappen zich garant stellen voor de kosten van de bestrijding van besmettelijke dierziekten in hun sectoren. De schappen vormen een reserve, die gevoed wordt met heffingsopbrengsten. Indien bij een uitbraak van een dierziekte de reserve onvoldoende groot is, worden de verplichtingen toch nagekomen. Nadien worden de ontstane 'tekorten' weer aangevuld en ingelopen uit de heffingsopbrengsten.

Kwaliteitsbevordering

Kwaliteitsbevordering wordt door de schappen onder meer gestimuleerd door het (mede) (laten) ontwikkelen van kwaliteitssystemen en keurmerken. Het Bedrijfschap Horeca en Catering verzorgt bijvoorbeeld de Nederlandse Hotelclassificatie. De doelstelling hiervan is tweeledig:

- het door middel van 'sterren' helpen van de consument bij de keuze voor een hotel;
- het aan hotels bieden van een instrument om zich in de markt te profileren.

Aantal schappen:	15
Uitgaven 2010:	€ 11,8 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	33 fte
Totale lasten 2010:	€ 14,9 miljoen

Voedingsveiligheid en gezondheid

Voeding moet veilig en gezond zijn. Een maatschappelijk thema dat o.a. raakt aan voedingsveiligheid en gezondheid, is het terugdringen van antibioticagebruik in de veehouderij. In de box is dit voorbeeld nader toegelicht.

Aantal schappen:	16
Uitgaven 2010:	€ 4,8 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	33 fte
Totale lasten 2010:	€ 6,9 miljoen

Terugdringen antibioticagebruik in de veehouderij

Resistentie van schadelijke bacteriën tegen antibiotica vormt een steeds grotere zorg. Een van de mogelijke oorzaken van resistentie is het gebruik van antibiotica in de veehouderij. Om dit probleem te bestrijden zijn door PVV en PPE verordeningen over het gebruik van antibiotica opgesteld. Voor de handhaving worden professionele toezichthouders en het onafhankelijke tuchtgerecht ingezet.

MVO en bevorderen van duurzaamheid

Schappen zetten zich in voor maatschappelijke verantwoord ondernemen en het bevorderen van duurzaamheid. Onderdeel van duurzaamheid vormt ook duurzame energie en energiebesparing. In de onderstaande box is een voorbeeld opgenomen uit de tuinbouwsector.

Aantal schappen:	16
Uitgaven 2010:	€ 27,3 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	53 fte
Totale lasten 2010:	€ 31,5 miljoen

Tuinbouwkas als energiebron

LTO Glaskracht Nederland, het Productschap Tuinbouw en het Ministerie van EL&I werken samen in het energietransitieprogramma *Kas als Energiebron* (KaE). Vanuit het programma KaE zijn vele innovaties ontwikkeld en tot praktijktoepassing gebracht, zoals de semigesloten kas en andere revolutionaire kasconcepten, nieuwe kasdekmaterialen, energiezuinige teeltconcepten (Het Nieuwe Telen), aardwarmte- en bio-energietoepassingen.

Technisch onderzoek en innovatie

In de onderstaande box is een beschrijving opgenomen van innovatief onderzoek in de agrarische sector.

Aantal schappen:	16
Uitgaven 2010:	€ 27,5 miljoen
Inzet eigen arbeid 2010:	27 fte
Totale lasten 2010:	€ 29,8 miljoen

Onderzoek voor een duurzame landbouw

De productschappen investeren in wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek en innovaties. In 2010 ging het hierbij om een kleine 40 miljoen euro (waarvan de helft voor rekening kwam van het Productschap Tuinbouw). Ongeveer de helft hiervan gaat naar Wageningen UR (onderzoeksinstituten en praktijkcentra). Andere kennisinstellingen waar onderzoek wordt uitgezet zijn onder meer: TNO, DLV Plant en Dier, Gezondheidsdienst voor Dieren, NIZO Foodresearch, almede enkele buitenlandse kennisinstellingen.

De hoofdthema's hierbij zijn verduurzaming van productie(ketens) en kwaliteitsverbetering. Subonderwerpen zijn:

- dier- en plantgezondheid;
- dierenwelzijn;
- terugdringing van emissies naar bodem, water en lucht;
- specifiek voor PT/tuinbouw: onderzoek naar energiebesparing en duurzame energievoorziening;
- specifiek voor PZ/zuivel: onderzoek naar verbetering melkqualiteit.

1.5 Misbaarheid en alternatieve uitvoerders

Deze afsluitende paragraaf geeft een overzicht van de argumenten voor uitvoering van de activiteiten die door schappen worden ondernomen. Daarbij wordt beschreven waarom deze bij voorkeur door de PBO worden uitgevoerd. Per activiteitencluster wordt aangegeven door welke alternatieve -overwegend ook centrale- organisaties de taken eventueel overgenomen zouden kunnen worden, meestal als next-beste oplossing. Dit alles in de visie van de schappen zelf.

Tabel 3 Argumenten voor uitvoering/onmisbaarheid van de activiteiten en mogelijke alternatieve uitvoerders

<i>Activiteitencluster</i>	<i>Argumenten voor uitvoering (door schappen)/onmisbaarheid</i>	<i>Alternatieve uitvoerders</i>
Verzamelen, analyseren en of verspreiden van (bedrijfs)gegevens	Efficiënte verzameling Vooral van belang voor kleine bedrijven & MKB Groot aantal afnemers van de informatie	CBS Overheden
Voorlichting en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten	Anders informatieachterstand kleine bedrijven Van belang voor concurrentievermogen Alternatieven zijn ondoelmatig(er)	Dragende organisaties
Belangenbehartiging	De sector is een goede gesprekspartner Een eenduidig aanspreekpunt voor overheden Inbreng van kennis in het beleidsproces	Dragende organisaties
Voorlichting aan het algemene publiek en intermediaire organisaties	Belang van goede informatie over gezonde voeding, etc. Goede voorlichting over de sector en werken in de sector	Dragende organisaties Overheden Private organisaties
Promotie	Afzetbevordering Schaalvoordelen door collectiviteit Vooral ook van belang voor kleinere bedrijven en MKB	Een private, afzetbevorderende organisatie
Opleiding en scholing	Goed opgeleide werknemers Voorkomen toekomstige knelpunten op een krappe arbeidsmarkt Profileren sector als goede werkgever	Overheid Sociale partners Sociale fondsen Private onderwijsinstellingen
Arbeid en arbeidsmarkt	Evenwichtige CAO's Voorlichting aan werknemers over rechten en plichten	Overheid Dragende organisaties Private instelling
Bevorderen veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden	Gezonde en productieve werknemers Een minder groot beroep op de gezondheidszorg en de sociale zekerheid Beperking handhavingslast overheid	Overheid Dragende organisaties Sociale fondsen
Bestrijding van plant- en dierziekten en bevordering van dierenwelzijn	Voorkomen uitbraak van plant- en dierziekten Grote exportbelangen	Overheid

<i>Activiteitencluster</i>	<i>Argumenten voor uitvoering (door schappen)/onmisbaarheid</i>	<i>Alternatieve uitvoerders</i>
Kwaliteitsbevordering	Bevordering afzet & export door hoogwaardige kwaliteit Kwaliteitsimpuls ook voor kleine bedrijven Consumenten kunnen vertrouwen op keurmerken	Overheid Dragende organisaties
Voedingsveiligheid en gezondheid	Behouden van vertrouwen consument Volksgezondheid Werken aan (nog) gezondere voeding Exportbelangen Beperking handhavingslast overheid	Overheid Dragende organisaties
Maatschappelijk verantwoord ondernemen en bevorderen van duurzaamheid	Werken met en voor de sector aan: betere waterhuishouding, dierenwelzijn vermindering gebruik fossiele brandstoffen etc.	Dragende organisaties
Technisch onderzoek en innovatie	Stimuleren kenniseconomie Te kostbaar voor kleine bedrijven & MKB	Overheid Dragende organisaties PPS-constructies

Bron: EIM/IOO 2011.

Samenvattend worden *door de schappen* bij de genoemde activiteiten en alternatieve uitvoerders veelal de volgende kanttekeningen geplaatst:

- schappen verrichten collectieve taken, waarbij de bekostiging veelal niet langs private weg kan plaatsvinden. Bedrijfsgenoten kunnen immers niet uitgesloten worden van de baten en zullen daarom veelal ook niet op vrijwillige basis willen meebetalen. Het is volgens de schappen veel aantrekkelijker om wel te profiteren, maar niet te betalen ('free-riders');
- een ander door de schappen geschetst probleem is dat de afzonderlijke werkgevers- en wernemersorganisaties slechts over een beperkte dekingsgraad in een sector beschikken. Zij vertegenwoordigen daardoor ook slechts een deel van de ondernemingen en wernemers en zullen daarom geen activiteiten kunnen of willen ontplooiën die de gehele sector ten goede komen. Daar komt voor de productschappen nog bij, dat de bestaande private organisaties niet de gehele bedrijfskolom of keten omvatten;
- indien en voor zover de overheid de taken van de schappen zou willen overnemen, wordt door de schappen gewezen op het aspect van de bekostiging. Nu betalen de bedrijfsgenoten zelf voor de activiteiten van de schappen en het is maar de vraag of er in deze budgettaire moeilijke tijden algemene middelen vrijgemaakt kunnen worden voor uitvoering door de overheid. Ook ontbeert (volgens de schappen) de overheid op onderdelen de vereiste sectorale kennis.

2 Aanleiding en doel van het onderzoek

1999-2008 onderzoek naar het functioneren en een toekomstvisie

In opdracht van het kabinet is door KPMG BEA het functioneren van de bedrijfslichamen in de periode 1999-2003 onderzocht. De bevindingen zijn vastgelegd in een rapport, op basis waarvan het kabinet oordeelde dat de bedrijfslichamen goed functioneerden.

Omdat het functioneren van de schappen in de politiek en daarbuiten vragen bleef oproepen, wilde het toenmalige kabinet desondanks nog geen uitspraken doen over de toekomst van de PBO. Op basis van moties van de Tweede Kamer werden de product- en bedrijfsschappen gevraagd een toekomstverkenning en daarop geënte toekomstvisie op te stellen en deze eind 2005 aan het kabinet aan te bieden. De schappen dienden zich daarbij te richten op de middellange termijn: de periode tot 2010.

2009: Code Goed Bestuur en draagvlakonderzoek

Op 24 april 2009 is de wijziging van de Wet op de Bedrijfsorganisatie in werking getreden. De belangrijkste wijzigingen in de wet zijn de wettelijke verankering van de Code Goed Bestuur en de introductie van het draagvlakonderzoek.

Een schap dient een goed bestuur te waarborgen. Dit kan door zich te houden aan bepaalde principes van goed bestuur. Deze principes zijn in de Code Goed Bestuur en nu ook in de Wet op de Bedrijfsorganisatie vastgelegd. De schappen hebben voorafgaand aan de herziening van de wet vanaf 2007 twee jaar de tijd gekregen om de principes te implementeren.

Nieuw in de wet was ook dat elk product- en bedrijfsschap iedere vier jaar een representatief draagvlakonderzoek moet uitvoeren onder alle, onder de werkingssfeer van het schap vallende, ondernemingen. Ook in het kader van de uitvoering van de zogeheten toekomstverkenningen hadden de schappen al enige ervaring opgedaan met het uitvoeren van draagvlakonderzoeken 'avant la lettre'.

2011: Motie Aptroot c.s.

Voordat medio 2011 de eerste 'echte' draagvlakonderzoeken als uitvloeisel van de gewijzigde Wet op de bedrijfsorganisatie een aanvang konden nemen, werd in februari 2011 de motie Aptroot c.s. aangenomen.

Motie Aptroot c.s.:

*'constaterende, dat het bestaansrecht van de product- en bedrijfsschappen ter discussie staat;
verzoekt de regering te onderzoeken welke taken naast de medebewindstaken onmisbaar zijn;
verzoekt de regering voorts te onderzoeken of en, zo ja, hoe deze taken;
zonder product- en bedrijfsschappen zouden kunnen worden ondergebracht;
verzoekt de regering dit onderzoek binnen zes maanden uit te voeren en aan de Kamer voor te leggen,
en gaat over tot de orde van de dag.'*

Opdracht aan EIM

Besloten is om de Motie Aptroot in twee fasen uit te voeren.

- 1 Allereerst worden de taken en activiteiten van de schappen geïnventariseerd. Het betreft een objectieve beschrijving van ondermeer de taken, de daaraan verbonden lasten, de juridische grondslagen van deze taken, de sanctieering en handhaving, etc.
- 2 Vervolgens zal er een beoordeling plaatsvinden van de in fase 1 beschreven taken. Dit resulteert in een voorstel voor het kabinet welke taken onmisbaar zijn en/of deze taken ook uitgevoerd kunnen worden door andere organisaties dan de schappen.

Minister Kamp heeft drie bestuurders gevraagd hem te ondersteunen bij de evaluatie van het stelsel van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie in fase 2. Het betreft mevrouw A. Jorritsma, burgemeester van Almere en voorzitter van de VNG en de heren dr. W.B.H.J. van de Donk, Commissaris van de Koningin Noord-Brabant, en dr. S.R.A. van Eijck, voorzitter Adviescollege toetsing administratieve lasten.

De drie bestuurders zullen ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van een beoordelingskader voor de taken van de schappen en bij het ontwikkelen van varianten voor de uitvoering van de taken. Ook zullen zij de Minister over de verdere aanpak adviseren.

Het kabinet komt voor 1 september 2011 naar verwachting met een brief over de evaluatie en de scenario's en met een voorkeur voor het vervolg voor de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. Hierin zal de inbreng van de drie bestuurders worden meegenomen.

Om invulling te geven aan fase 1 heeft het Ministerie van SZW aan EIM opdracht verleend om een inventarisatie uit te voeren van de activiteiten. Het doel van dit onderzoek kan als volgt worden omschreven:

Doel

Het onderzoek heeft tot doel gegevens te verzamelen over taken en activiteiten die door de schappen worden uitgevoerd op een dusdanige wijze dat het voor het beleid mogelijk moet zijn een gefundeerd oordeel te vormen over de misbaarheid of onmisbaarheid van de betreffende taken en activiteiten.

Voor dit onderzoek golden de volgende uitgangspunten:

- *Het uit te voeren onderzoek is primair beschrijvend van aard*
Feiten en objectieve gegevens werden in kaart gebracht, zonder hier een waardeoordeel aan te verbinden.
- *Oordeelsvorming door het Ministerie moet mogelijk zijn*
Ondanks dat het primair een beschrijvend onderzoek betreft, zijn de uitkomsten op een dusdanige manier gerubriceerd, geanalyseerd en gepresenteerd dat oordeelsvorming in de tweede fase mogelijk is. EIM geeft niet zelf een oordeel over de (on)misbaarheid van bepaalde door de schappen ontplooiende activiteiten, noch over een alternatieve uitvoering van deze taken. Deze inventarisatie moet echter wel de informatie opleveren op basis waarvan in de tweede fase deze afwegingen wel gemaakt moeten kunnen worden.

– *Schappen geven zelf de eigen visie of nut en noodzaak*

De schappen (en de door hen geraadpleegde dragende organisaties) hebben zelf beargumenteerd op welke wijze met de uitoefening van deze activiteiten het gemeenschappelijk en algemeen belang wordt gediend. Hierbij ligt de nadruk op de concrete, positieve effecten die verbonden zijn aan de schapactiviteiten voor de bedrijfsgenoten maar ook voor derden. Ook geven schappen zelf aan welke mogelijkheden zij zien tot uitvoering van volgens hen onmisbare taken door andere instanties dan het schap.

– *Totaalbeeld over de schappen heen*

De beeldvorming van het beleid over de schappen wordt enerzijds bepaald door informatie over de afzonderlijke schappen. Anderzijds wordt eveneens een noodzakelijk totaalbeeld wordt geboden op basis waarvan het 'beleid' zich een oordeel kan vormen over de merites van product- en bedrijfsschappen als geheel.

3 Aanpak en verloop van het onderzoek

Het onderzoek heeft de in figuur 5 weergegeven fasen doorlopen. De aanpak en het verloop van het onderzoek worden hierna beschreven.

Figuur 5 Opzet van het onderzoek in stappen

Bron: EIM/100, 2011.

Vragenlijst en activiteitenclusters

Een belangrijke stap vormde de opstelling van de vragenlijsten en met name de definitie van de activiteitenclusters. In overleg met de schappen en de betrokken Ministeries, is uiteindelijk voor de volgende indeling gekozen. Begonnen is met te vragen naar de activiteiten in verband met medebewind. Onder medebewind werd in het kader van dit onderzoek verstaan: alle taken en activiteiten van het schap die strekken tot uitvoering van een 'hogere' regeling, niet zijnde de Wet op de bedrijfsorganisatie. Indien op basis van een wet in formele zin (of daarop gebaseerde gedelegeerde regelgeving) medewerking gevraagd wordt aan het schap, voor de uitvoering van een overheidstaak, is er sprake van medebewind. Medebewind is vooral relevant voor de productschappen en een bedrijfsschap namelijk het Bosschap.

Nadat de schappen de activiteiten in verband met medebewind hadden toegelicht, kwamen de overige clusters aan bod. In tabel 1 zijn deze clusters weergegeven.

Tabel 4 Activiteitenclusters

Verzamelen/analyseren/verspreiden van (bedrijfs-)gegevens

Het voorlichten van- en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten
Belangenbehartiging
Voorlichting aan het algemene publiek en intermediaire organisaties
Promotie
Opleiding en scholing
Arbeid en arbeidsmarkt
Bevordering veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden
Bestrijding plant-, dierziekten/bevordering van dierenwelzijn
Kwaliteitsbevordering
Voedingsveiligheid en gezondheid
Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en bevorderen van duurzaamheid
(Technisch)Onderzoek en innovatie
Overig

Bron: EIM/IOO 2011.

Voor elke activiteit (inclusief de medebewindstaken) zijn vervolgvragen gesteld. Deze vragen hadden deels betrekking op feitelijke, objectieve informatie, zoals het aantal fte en de uitgaven die gemoeid zijn met een activiteit. Voor alle activiteitenclusters, niet zijnde medebewindstaken, is de schappen gevraagd naar meer subjectieve opvattingen, over onder meer de mogelijkheden om de activiteit voort te laten zetten door een andere organisatie indien de PBO niet meer zou bestaan.

Controle en correctie

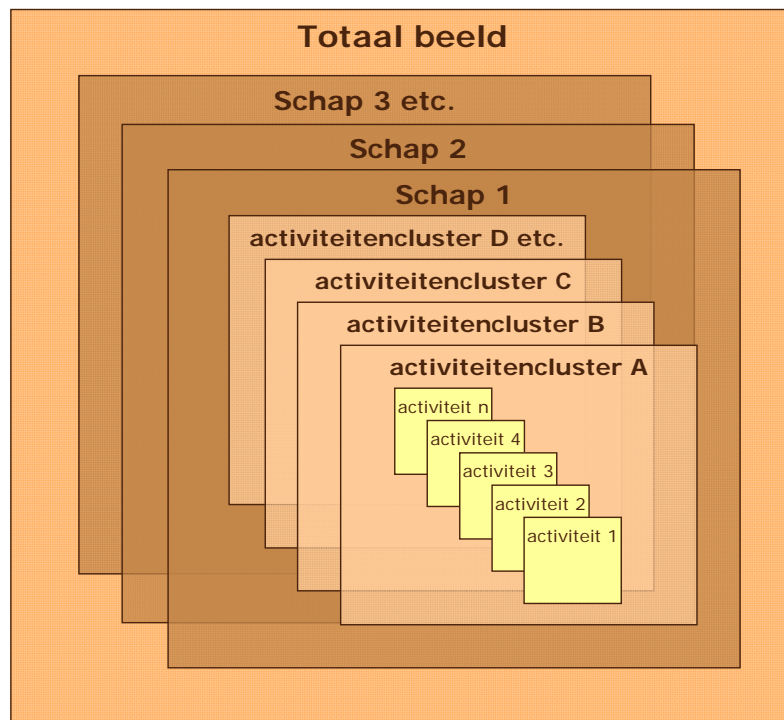
Voorop staat dat de schappen zelf verantwoordelijk waren voor de juistheid, volledigheid en betrouwbaarheid van de aangeleverde informatie. EIM/IOO¹ heeft de informatie echter wel beoordeeld op plausibiliteit en consistentie. Naar aanleiding van deze beoordeling zijn eventuele opmerkingen onder de aandacht van het desbetreffende schap gebracht en zijn tevens correcties doorgevoerd.

Samenvoeging & analyse

De laatste fase in het onderzoeksproces vormde het samenvoegen en analyseren van de binnengekomen gegevens. In figuur 6 is dit grafisch weergegeven

¹ EIM is opdrachtnemer van het onderzoek. EIM is onderdeel van Panteia BV, waarbinnen ook IOO opereert. Het onderzoek is in samenwerking tussen EIM en 'zuster' IOO uitgevoerd, waarbij gestreefd is naar een optimale combinatie van aanwezige kennis, kwaliteiten en beschikbare menskracht.

Figuur 6 Schematische weergave van de opzet van de analyse

Leeswijzer

In het Hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan medebewind. Naast een gedetailleerd overzicht van de uitgaven en inzet van eigen arbeid, wordt een globaal beeld geschetst van de inhoud van de taken die in medebewind worden uitgevoerd.

In de hoofdstukken 4 t/m 18 wordt inzicht verschaft in de activiteitenclusters waarin de taken van de schappen (in het kader van dit onderzoek) zijn ingedeeld (zie tabel 4). De hoofdstukken 4 t/m 17 volgen een vast stramen en kennen allemaal een tweedeling tussen het beschrijven van feiten en cijfers, respectievelijk het beschrijven van visies van de schappen.

In hoofdstuk 18 wordt een verzameling van activiteiten beschreven die niet in de clusters waren onder te brengen. Hiervan wordt een beknopt overzicht gegeven.

Bijlage I geeft inzicht in de werkingssfeer van elk van de schappen, waar dat mogelijk was meer inzichtelijk gemaakt aan de hand van enkele kengetallen.

Bijlage II, tenslotte, geeft per schap de namen van de verordeningen waarop de medebewindstaken zijn gebaseerd, hun rechtsbasis en nog enkele andere basiskenmerken van de verordeningen.

4 Medebewind

Onder medebewind wordt in het kader van dit onderzoek verstaan: alle taken en activiteiten van het schap die strekken tot uitvoering van een 'hogere' regeling, niet zijnde de Wet op de bedrijfsorganisatie. Indien op basis van een wet in formele zin (of daarop gebaseerde gedelegeerde regelgeving) medewerking gevraagd wordt aan het schap, voor de uitvoering van een overheidstaak, is er sprake van medebewind. Medebewind komt alleen voor bij een aantal productschappen en dan met name bij het Hoofdproductschap Akkerbouw, Productschap Vee en Vlees, Productschap Pluimvee en Eieren, Productschap Zuivel, Productschap Tuinbouw, Productschap Vis en Productschap Diervoeders. Het Productschap MVO heeft al enige jaren geen medebewindstaken meer.

Het Bosschap heeft in de Waterschapswet als taak het aanwijzen van bestuurders in Waterschappen toebedeeld gekregen. Hoewel deze taak dus wettelijk is vastgelegd en het Parlement het Bosschap expliciet deze taak heeft toebedeeld, is hier geen sprake van medebewind als hiervoor bedoeld en beschreven.

Hieronder volgt een globaal overzicht van het medebewind per schap.

Een volledig overzicht is opgenomen als Bijlage II bij dit rapport. Bijlage II geeft, per schap, onder meer informatie over de naam van de verordeningen, hun rechtsbasis voor medebewind en het verordeningnummer.¹

Het *HPA-medebewind* is gebaseerd op de uitvoering van marktordeningen in het kader van het Europese landbouwbeleid. Er zijn diverse regelingen op basis waarvan ondernemingen recht hebben op bijdragen, zoals uitvoerrestituties en verwerkingsrestituties. Ten behoeve van de centrale betalingen zijn afspraken gemaakt tussen de Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I en de productschappen over de uitwisseling van betaal- en relatiegegevens. De uitvoering van de regelingen wordt inhoudelijk begeleid door medewerkers van het Productschap Akkerbouw, die voor dat doel, samen met een vertegenwoordiger van het Ministerie van EL&I, deel uitmaken van de Nederlandse delegatie voor het overleg bij de Europese Commissie (beheerscomité).

Voor het *Productschap Diervoeders* heeft het medebewind primair betrekking op gemedicineerde voeders en de microbiologische bepalingen m.b.t. zoönoseverwekkers. Een zoönose is een infectieziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen.

Ook het *Productschap Wijn* ontplooit activiteiten in het kader van medebewind. Er zijn in de Europese wijnmarktordering tal van regels waaraan in de nationale regelgeving uitvoering moet worden gegeven. Het gaat hier om regels over de handel en etikettering van wijn, maar ook om regels die zich richten op producenten.

¹ De inhoud van Bijlage II is verzorgd door mr. René Guldenmund van het Ministerie van EL&I. Wij zijn hem hiervoor zeer erkentelijk.

Het *Productschap Zuivel* voert van oudsher medebewindstaken uit, zoals, onder meer, de melkquotering. De quoteringsregeling is ingevoerd om de EU-melkproductie te beperken. Veehouders die meer melk produceren dan hun quantum toestaat betalen een heffing op de 'te veel' geleverde melk. De heffing wordt geïnd via de kopers aan wie de melk wordt geleverd. Bij veehouders die zuivelproducten aan consumenten verkopen wordt de heffing rechtstreeks geïnd. Daarnaast zijn er nog andere regelingen die relevant zijn, als voor de steun aan schoolmelk of restituties in het kader van de uitvoer van zuivelproducten.

Het *Productschap Pluimvee en Eieren* heeft eveneens een omvangrijk takenpakket dat samenhangt met medebewind. Het betreft hier onder andere het betaalbaar stellen van exportrestituties, het afgeven van uitvoercertificaten, het betaalbaarstellen van marktondersteunende subsidies, het afgeven van importcertificaten (contingentenbeheer), en het uitvoeren van niet financiële regelingen. Daarnaast zijn er andersoortige medebewindstaken, die primair samenhangen met het tegengaan van dierziekten in deze sector.

Het *Productschap Vee en Vlees* kent eveneens een breed pallet aan medebewindstaken. Voor de veehouderij ontwikkelt dit schap programma's ter bestrijding, beheersing en monitoring van bacteriële besmettingen, zoönosen, milieucontaminanten en kritische stoffen. In medebewind regelt het schap bijvoorbeeld ook de identificatie en registratie van paarden.

Het *Productschap Vis* heeft twee verordeningen in medebewind vastgesteld op grond van de Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Het betreft hier de Verordening handelsnormen visserijproducten 2006 en Verordening handelsnormen garnalen 2006. Ook het Productschap Vis kent verordeningen die betrekking hebben op het tegengaan van ziekten, zoals voor de bestrijding E.coli en toxische algen (in water en product).

Het *Productschap Tuinbouw* voert, in opdracht van het Ministerie van EL&I, een aantal Europese regelingen uit voor de Groenten- en Fruitsector. De lasten die het Productschap Tuinbouw heeft voor de uitvoering van deze regelingen worden betaald door het Ministerie. Het gaat hierbij om de volgende regelingen:

- Regeling Gemeenschappelijke Markt Ordening (GMO) voor erkende telersverenigingen;
- Importregeling (Invoercertificaten);
- Schoolfruitregeling.

Ten slotte is er nog het *Bosschap*, dat de benoeming verzorgt van de waterschapsbestuurders voor de categorie natuurterreinen in alle waterschapsbesturen. Strikt genomen is dit geen medebewindstaak, maar het is wel een taak die door de regering aan het Bosschap is opgedragen. Vandaar dat aan deze taak op deze plaats aandacht wordt besteed.

Juridische grondslag is altijd de hogere regeling

De juridische grondslag vormt in alle gevallen de hogere regeling, op basis waarvan het schap deze activiteiten geacht wordt uit te voeren.

Uiteenlopende wijze van sanctionering

Afhankelijk van de activiteit, zijn er uiteenlopende vormen van sanctionering. Voor wat betreft de handhaving en sanctionering van de handelsnormen die gelden voor de visserij, treedt de n-VWA op als opsporingsinstantie. Overtredingen worden strafrechtelijk via de Landbouwwet en de Wet op de economische delicten afgedaan. Naast strafrecht geven schappen aan dat ook het tuchtrecht wordt ingezet, evenals bestuursrechtelijke handhaving en sanctionering.

Vooraf inzet menskracht en nadere (schaps-)regelgeving

Instrumenten die ingezet worden is primair menskracht vanuit het schap, bijvoorbeeld voor de controle op de naleving. Daarnaast worden ook verordeningen opgesteld, waarmee een nadere invulling wordt gegeven aan de opgedragen taak.

Vergoeding vooral door de overheid

De belangrijkste bron wordt gevormd door de vergoeding die de overheid verstrekt voor het uitvoeren van de medebewindtaak. Enkele schappen geven aan dat een deel van de lasten van deze activiteiten bestreden wordt uit de algemene heffing.

Totaal 10 miljoen euro aan uitgaven voor medebewind

De uitgaven van de activiteiten voor medebewind zijn in tabel 5 weergegeven.

Tabel 5 Uitgaven voor medebewind 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	1.633
Productschap Akkerbouw	133
Productschap Diervoeder	101
Productschap Wijn	20
Productschap Dranken	0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0
Productschap Pluimvee en Eieren	3.788
Productschap Tuinbouw	1.005
Productschap Vee en Vlees	680
Productschap Vis	1.150
Productschap Zuivel	1.604
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0
Bedrijfschap Afbouw	0
Bosschap ¹	9
Bedrijfschap Horeca en Catering	0
Totaal	10.123

Bron: EIM/IOO 2011.

Inzet van 246 fte voor medebewind

De (product-)schappen zetten een relatief groot deel van hun personele capaciteit in voor medebewindstaken, zoals blijkt uit tabel 6.

¹ Betreft een aan medebewind verwante taak.

Tabel 6 Inzet eigen fte voor medebewind 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	96,4
Productschap Akkerbouw	1,6
Productschap Diervoeder	0,4
Productschap Wijn	0,8
Productschap Dranken	0,0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,0
Productschap Pluimvee en Eieren	27,6
Productschap Tuinbouw	36,8
Productschap Vee en Vlees	17,5
Productschap Vis	14,1
Productschap Zuivel	50,0
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0,0
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0,0
Bedrijfschap Afbouw	0,0
Bosschap ¹	0,8
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,0
Totaal	246,0

Bron: EIM/IOO, 2011.

¹ Betreft een aan medebewind verwante taak.

5 Verzamelen, analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens

5.1 Feiten en cijfers

5.1.1 Activiteiten

De activiteiten in deze cluster zijn samen te vatten tot de in tabel 7 opgenomen werkzaamheden. Het verschil is gradueel en of een onderzoek van het ene of van het andere type is, kan mede worden bepaald door de toepassing ervan.

Tabel 7 Verzamelen, analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens 2010

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>														
Statistische informatie	PA	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS	BHC
Verzamelen marktinformatie	PA	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS	BHC
Brancheonderzoek	PW	MVO	PT	PPE	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS	BHC		
Sociaaleconomische gegevens	PW	PD	BHC	HBD											

Bron: EIM/IOO 2011.

Marktinformatie

Marktinformatie heeft vaak betrekking op de vraagzijde, zoals het inventariseren van aankoopmotieven en imagobepaling onder afnemers, zoals dat wordt uitgevoerd door het Productschap Wijn. Voor het Productschap MVO heeft de marktinformatie betrekking op het in kaart brengen van handels- en grondstofstromen. Marktinformatie wordt door een grote verscheidenheid aan gebruikers afgenomen. Natuurlijk zijn het zeker ook de bedrijfsgenoten die hun beleid mede op basis van de marktinformatie bepalen. Maar de door de schappen verzamelde informatie wordt bijvoorbeeld ook gebruikt door andere instanties. Zo maakt het CBS gebruik van informatie van onder andere PPE, PVV en PD om berekeningen te maken t.b.v. de verplichte aanlevering van Nederland aan de Europese Commissie (Eurostat).

Statistische informatie

Statistische informatie is cijfermatig en beschrijvend van aard en is vaak bedoeld om in combinatie met andere (al dan niet statistische) gegevens tot het trekken van conclusies te leiden. Statistische informatie wordt meestal periodiek geactualiseerd. Zo kan uit de combinatie van een bestedingsomvang en het aantal inwoners de besteding per inwoner worden afgeleid. Het periodiek verrichten van deze metingen kan een patroon zichtbaar maken, dat een zekere voorspellende waarde kan hebben.

Brancheonderzoek

Brancheonderzoek richt zich primair op het in beeld brengen van de kenmerken van de branche of sector zelf: hoeveel bedrijven telt deze, wat is de omzet en

hoe is deze samengesteld, wat is de werkgelegenheid, hoe is deze samengesteld naar leeftijd en geslacht, et cetera. Naast dit soort 'telgrootheden' kan branche-onderzoek ook meer kwalitatieve informatie bevatten, bijvoorbeeld toekomstscenario's die gebaseerd zijn op een reeks interviews met 'deskundigen'.

Een goed voorbeeld in dit verband is het HBA, dat jaarlijks de structuur van een kwart van de branches die samen haar domein vormen in kaart laat brengen. Het HBD werkt dagelijks op haar website de gegevens van de sector als geheel en van de 45 afzonderlijke branches bij. Het gaat hierbij onder meer om gegevens over omzetten, marktaandelen, werkgelegenheid, kengetallen en bestedingscijfers.

Sociaaleconomische gegevens

Soms als onderdeel van brancheonderzoek en soms apart, voeren schappen onderzoek uit naar sociaaleconomische gegevens binnen de branches en sectoren waarvoor zij zijn ingesteld. Zo wordt er door het Productschap Dranken tweejaarlijks een enquête uitgevoerd onder alle bedrijven op het gebied van frisdranken en waters, naar de sociaaleconomische situatie in de branche. Gevraagd wordt naar o.a. leeftijd, geslacht verzuim en scholing van werknemers. De gegevens worden gebruikt als input voor de Cao-onderhandelingen, als sturingsmechanisme voor sociaaleconomisch beleid en als basis voor algemeen verbindend-verklaring.

5.1.2 Juridische grondslag

Bestuursbesluit dominante juridische grondslag

Als juridische grondslag voor verzamelen, analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens wordt het 'bestuursbesluit' het vaakst genoemd. Ook veel onderzoek heeft als grondslag 'een autonome verordening op basis van artikel 93, lid 2, Wet bo'.

5.1.3 Handhaving en sanctionering

Handhaving afhankelijk van juridische grondslag

Voor zover de activiteiten binnen deze cluster hun oorsprong vinden in een bestuursbesluit, is er geen sprake van formele handhaving. Ligt hun oorsprong in een verordening, dan is er doorgaans tuchtrecht op van toepassing en in een enkel geval zelfs strafrecht. Dit is het geval bij de 'Registratie Wijninvoervolumes' van het Productschap Wijn.

5.1.4 Ingezette instrumenten

Menskracht en geld meest ingezette instrumenten

Haast per definitie is er bij deze activiteiten sprake van inzet van menskracht. Is het niet voor uitvoering door het schap zelf, dan wel voor aansturing en begeleiding van derden die de activiteit uitvoeren. Naast menskracht 'in het algemeen' worden ook 'kennis' en 'regelgeving' (o.a. PVV, PW) een enkele keer expliciet genoemd als instrumenten die worden ingezet bij het verzamelen, analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens.

Naast inzet van menskracht is er bij de overgrote meerderheid van de projecten sprake van financiering of subsidiering.

5.1.5 Wijze van bekostiging

Bekostiging veelal uit algemene heffingen

De kosten van de activiteiten binnen deze cluster worden vrijwel geheel gedekt uit algemene heffingen en bestemmingsheffingen. De algemene heffing wordt daarbij tweemaal zo vaak genoemd als de bestemmingsheffing. De combinatie van beide heffingsvormen komt ook een enkele keer voor. Het Productschap Zuivel noemt voorts ook 'betaalde opdrachten' als een van de bronnen voor bekostiging.

5.1.6 Uitgaven

Uitgaven financiële instrumenten bijna 7 miljoen in 2010

Met het verzamelen, analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens was in 2010 bijna 7 miljoen euro gemoeid (zie tabel 8).

Tabel 8 Uitgaven verzamelen, analyseren en/of verspreiden van (bedrijfs)gegevens 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	654
Productschap Diervoeder	79
Productschap Wijn	200
Productschap Dranken	50
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	70
Productschap Pluimvee en Eieren	40
Productschap Tuinbouw	570
Productschap Vee en Vlees	35
Productschap Vis	135
Productschap Zuivel	202
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	1.289
Hoofdbedrijfschap Ambachten	518
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	1.076
Bedrijfschap Afbouw	49
Bosschap	32
Bedrijfschap Horeca en Catering	1.840
Totaal	6.839

Bron: EIM/100, 2011.

5.1.7 Inzet van eigen arbeid

Eigen inzet 56 fte

De inzet aan eigen menskracht door de schappen bedraagt in 2010 afgerond 56 fte (zie tabel 9).

Tabel 9 Inzet eigen fte voor analyseren en verspreiden van (bedrijfs)gegevens 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	0,3
Productschap Diervoeder	0,1
Productschap Wijn	0,8
Productschap Dranken	0,3
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	1,4
Productschap Pluimvee en Eieren	1,0
Productschap Tuinbouw	12,2
Productschap Vee en Vlees	0,5
Productschap Vis	0,6
Productschap Zuivel	10,9
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	11,4
Hoofdbedrijfschap Ambachten	1,1
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	6,2
Bedrijfschap Afbouw	0,1
Bosschap	0,4
Bedrijfschap Horeca en Catering	11,5
Totaal	58,8

Bron: EIM/IOO, 2011.

5.2 Visie van de schappen

5.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Bedrijfsgegevens essentieel voor strategie en beleid bedrijfsgenoten

Het beschikbaar zijn van bedrijfsgegevens wordt door de schappen nagenoeg unaniem van groot belang geacht voor het formuleren van de bedrijfsstrategie en het daarbij behorende bedrijfsbeleid. Benadrukt wordt dat deze informatie door de inzet van de schappen (kosten)efficiënt beschikbaar komt, voor grote en kleine bedrijven. Zeker de laatste groep zou deze informatie anders ontberen. Voorts wordt het belang voor werknemersorganisaties en als middel voor benchmarking genoemd.

5.2.2 *Algemeen belang*

Bedrijfsgegevens belangrijk voor tal van stakeholders en doelen

De door (tussenkomen van) de schappen beschikbaar komende bedrijfsgegevens worden van grote betekenis geacht voor tal van stakeholders en doeleinden. Als partijen die –naast de eigen bedrijfsgenoten- van de informatie gebruik maken worden onder andere genoemd lokale, regionale, landelijke overheden en buitenlandse bedrijven en (onderzoek)instellingen. De informatie vormt ondermeer de basis voor nationaal- en EU-beleid. Het vergroot de markttransparantie en bevordert daarmee de mededinging. Het geeft inzicht in de marktpositie en

het economisch belang van Nederland. Ook heel andere toepassingen komen voor. Bij het Productschap Vis, bijvoorbeeld, is de informatie essentieel voor de noodzakelijke ontwikkeling van aanbodgerichte productie naar vraaggestuurde productie.

5.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Bedrijfsgenoten en dragende organisaties hechten grote waarde aan informatie

De schappen zijn nagenoeg unaniem in hun constatering dat de beschikbaarheid van bedrijfsgegevens door de bedrijfsgenoten en dragende organisaties van groot belang wordt geacht. Zij baseren zich daarbij op 'toetsingen achteraf' (onderzoeken, waarbij desgevraagd ook wordt aangegeven dat dit als een taak van het schap wordt gezien), alsook op toetsingen 'vooraf': 'Als een activiteit van deze soort niet van belang wordt geacht, wordt hij domweg niet uitgevoerd'. Als indicatie voor het belang wordt ook wel aangevoerd: de hoge deelname aan de informatieverzameling (respons op enquêtes en dergelijke) en het frequente gebruik dat door de bedrijfsgenoten (deels de toeleveranciers van de informatie) en de dragende organisaties van de informatie wordt gemaakt.

5.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Wegvallen van informatie nadelig voor klein en groot

De gevolgen van het wegvallen van bedoelde informatie zijn kortweg te omschrijven als het wegvallen van de voordelen die voortkomen uit de beschikbaarheid en gebruikstoepassingen ervan. Het Productschap Akkerbouw verwoordt de ook bij veel andere schappen gehoorde mening als volgt: 'Omdat veel kleine en middelgrote ondernemingen deel uitmaken van akkerbouwketens, wordt het raadplegen van marktinformatie (financieel) minder haalbaar. Voor grotere ondernemingen betekent het wegvallen van de marktinformatie dat zij deze activiteit ieder voor zich zullen moeten gaan organiseren, wat kostenverhogend werkt.'

5.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Weinig optimisme over alternatieve uitvoering

Als alternatief voor uitvoering, anders dan door het schap zelf, gaat de grootste voorkeur uit naar 'Uitvoering door de (centrale of decentrale) overheid, die de taak van het schap overneemt'. Ook het CBS wordt als theoretische mogelijkheid genoemd, waarbij meteen de kanttekening wordt gemaakt dat het CBS juist veel onderzoek van de benodigde detaillering heeft afgestoten 'en nu bij ons om informatie komt' (PD). Voorts is het volgende citaat in dit kader illustratief (HBAG): 'Overname van deze activiteit door een privaatrechtelijke organisatie is problematisch, aangezien te verwachten is dat de bedrijfsgenoten minder geneigd zullen zijn hun bedrijfsgegevens op vrijwillige basis aan hen af te staan. Het verkrijgen van de juiste gegevens lijkt daardoor moeilijk te verwezenlijken. Van free-riders valt al helemaal geen medewerking te verwachten.'

Voortzetting op basis van niet verplichte bijdrage niet kansrijk

Voor een kwart van de geïnventariseerde activiteiten op het gebied van bedrijfsinformatie wordt voortzetting op basis van een niet-verplichte bijdrage mogelijk geacht. Als consequenties van een dergelijke variant worden ondermeer genoemd:

- alleen de betalende ondernemers ontvangen de verkregen informatie. De activiteit wordt minder doelmatig en duurder (PA);
- het zou een extra druk leggen op de Cao-onderhandelingen (PW);
- het is moeilijk om geld te genereren als niet alle ondernemers bijdragen. Gezien de kleinschaligheid van de sector zal dit waarschijnlijk niet plaatsvinden. Daarnaast zijn bedrijven niet altijd bereid om gegevens te verstrekken aan private organisaties zonder gegevensbescherming' (PVIS);
- het rapport is mede gebaseerd op basis van het registratiebestand van het Bedrijfschap. Het registratiebestand bevat unieke gegevens, zoals een compleet overzicht van alle ondernemingen in de afbouw, inclusief zzp'ers en omzetgegevens van bedrijven. Nergens anders zijn die gegevens beschikbaar. Ook niet bij de Kamer van Koophandel of het CBS, omdat de Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI 2008) te grof is en niet aansluit op de bestaande sectorverdeling in de praktijk (BA);
- het register van het Bedrijfschap Horeca voegt aan de basisinformatie van de KvK informatie toe over omvang en rendement, type bedrijf en personeel. Hierdoor ontstaat een register met unieke informatie over het aanbod van horecabedrijven, die via een geografisch georiënteerde databank wordt ontsloten.

6 Voorlichting en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten

6.1 Feiten en cijfers

6.1.1 Activiteiten

Publiceren, informeren en adviseren

De activiteiten van de PBO op het terrein van voorlichting en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten kunnen ruwweg in drie hoofdgroepen worden onderverdeeld (zie 011).

Tabel 10 Voorlichting en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>									
Publicaties & nieuwsbrieven	PA	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ
	HBAG	HBA	HBD	BHC	BA	BOS				
Websites & databanken	PA	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ
	HBAG	HBA	HBD	BHC	BA	BOS				
Helpdesk & advies	PDV	PD	PVIS	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS	BHC	

Bron: EIM/IOO 2011.

De meerderheid van de schappen publiceert en informeert

Binnen hun eigen sector of branche ontplooit de meerderheid van de schappen activiteiten op het gebied van het uitgeven van publicaties of nieuwsbrieven. De meerderheid voorziet ook in informatieve websites en voor de sector relevante databases. De nadruk ligt hierbij op aan de sector beschikbaar stellen van relevante informatie, bijvoorbeeld op het vlak van wetgeving of maatschappelijke thema's. Dit gebeurt zowel actief via het sturen van nieuwsbrieven, als ook door het aanbieden van informatie op goed vindbare plaatsen zoals websites en databanken. Het betreft hier ook het ontsluiten van informatie uit onderzoek, bijvoorbeeld marktonderzoek naar consumentengedrag of wetenschappelijk onderzoek naar dierziektes.

Een aantal schappen gaat een stap verder

Sommige schappen gaan een stap verder en bieden ook een helpdesk of andere vormen van advies waar de ondernemers met vragen terecht kunnen. Dit kan diverse onderwerpen betreffen zoals de arbeidsmarkt, toepassing van de Arbo-wet, subsidies, Cao's, handelsvoorwaarden etc.

Het HBD heeft 8 ruimtelijk-economisch adviseurs in dienst die op aanvraag van winkeliersverenigingen lokale ondersteuning bieden. Doel is winkelgebieden en markten optimaal te laten functioneren zodat er een goed ondernemingsklimaat ontstaat, werkgelegenheid in stand blijft en voor consumenten aantrekkelijke winkelgebieden en markten ontstaan.

6.1.2 *Juridische grondslag*

Juridische grondslag vooral bestuursbesluit

De juridische grondslag is in de meeste gevallen een bestuursbesluit, en daarnaast ook wel het toepasselijke Instellingsbesluit.

6.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Praktisch geen handhaving en sanctionering

Bij deze cluster is er zo goed als geen sprake van handhaving of sanctionering, wat samenhangt met de aard van de activiteiten. Een uitzondering betreft voorlichting over voorschriften m.b.t. export, waar de bedrijfsgenoten van op de hoogte moeten zijn en waar zij zich aan moeten houden. Hier kan sprake zijn van het toepassen van tuchtrecht of van het onthouden van een exportcertificaat.

6.1.4 *Ingezette instrumenten*

Ingezette instrumenten vooral menskracht en financiële instrumenten

Instrumenten zijn vooral het beschikbaar stellen van menskracht en financiële ondersteuning van activiteiten.

6.1.5 *Wijze van bekostiging*

Bekostiging primair uit de algemene heffing

De activiteiten die gerelateerd zijn aan voorlichting van en informatieverstrekking aan de bedrijfsgenoten, worden grotendeels bekostigd uit de algemene heffing. Een aanzienlijk deel van de activiteiten wordt (ook) gefinancierd uit bestemmingsheffingen. Bij enkele activiteiten is er sprake van cofinanciering.

6.1.6 *Uitgaven*

Iets meer dan 10 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven aan de activiteiten zijn weergegeven in de tabel 11.

Tabel 11 Uitgaven voorlichten van en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	146
Productschap Diervoeder	907
Productschap Wijn	302
Productschap Dranken	58
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	91
Productschap Pluimvee en Eieren	378
Productschap Tuinbouw	1.203
Productschap Vee en Vlees	319
Productschap Vis	214
Productschap Zuivel	414
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	147
Hoofdbedrijfschap Ambachten	1.280
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	3.284
Bedrijfschap Afbouw	632
Bosschap	108
Bedrijfschap Horeca en Catering	663
Totaal	10.146

Bron: EIM/IOO 2011.

6.1.7 *Inzet van eigen arbeid*

Inzet van 71 fte

De schappen hebben in 2010 in totaal afgerond 71 fte ingezet voor het voorlichten van en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten (zie tabel 12).

Tabel 12 Inzet eigen fte voor voorlichten van en informatieverstrekking aan bedrijfsgenoten 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	0,3
Productschap Diervoeder	2,0
Productschap Wijn	0,9
Productschap Dranken	1,0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	1,4
Productschap Pluimvee en Eieren	2,3
Productschap Tuinbouw	17,8
Productschap Vee en Vlees	6,6
Productschap Vis	2,2
Productschap Zuivel	6,4
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,1
Hoofdbedrijfschap Ambachten	5,5
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	15,0
Bedrijfschap Afbouw	5,1
Bosschap	1,5
Bedrijfschap Horeca en Catering	3,2
Totaal	71,2

Bron: EIM/IOO 2011.

6.2 Visie van de schappen

6.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Goede informatievoorziening van zwaarwegend belang

Een goede en gestroomlijnde informatievoorziening is van zwaarwegend belang voor de bedrijfsgenoten. Dit geldt met name voor voorlichting over wet- en regelgeving vanuit de EU en de Nederlandse overheid. Informatie over actuele ontwikkelingen, marktontwikkelingen en nieuw ontwikkelde kennis draagt verder bij aan innovatie, marktontwikkeling en efficiencyverbeteringen. Centrale informatievoorziening draagt verder bij aan het op de agenda zetten van maatschappelijke thema's die bedrijven op individuele basis niet of nauwelijks zouden oppakken en aan het bevorderen van ketensamenwerking. De schappen geven aan dat met name kleinere bedrijven van centrale informatievoorziening afhankelijk zijn, omdat zijzelf niet voldoende middelen hebben om deze informatie te vergaren en te interpreteren.

6.2.2 *Algemeen belang*

Centrale informatievoorziening is van algemeen belang

De beschikbaarheid van centrale informatievoorziening is van belang om effectief bij te kunnen dragen aan maatschappelijke discussies, bijvoorbeeld rond de ver-

duurzaming van de sectoren of voedingsveiligheid. Goed toegankelijke en centrale informatievoorziening over internationale ontwikkelingen, kwaliteitsverbetering en marktontwikkelingen, leiden tot een beter concurrentievermogen van de sector. De schappen vormen een belangrijk 'communicatie knooppunt' tussen de bedrijven in de sectoren, overheden op diverse niveaus en de consument. Goede centrale communicatie door de schappen bij de introductie van bijvoorbeeld nieuwe regelgeving, leidt tot een snellere en betere implementatie van de regelgeving en daardoor ook tot een betere naleving in de sectoren. Consumenten worden ook rechtstreeks geïnformeerd over voor hen belangrijke zaken zoals alcohol in het verkeer en voedingsveiligheid.

6.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Dragende organisaties en de bedrijfsgenoten hechten grote waarde aan centrale informatievoorziening

Niet alleen wordt er gesproken over het belang van een goede en per sector centrale informatievoorziening, gesteld wordt dat het hier ook gaat om een *recht* op informatie van de achterban. Ook betreft het hier een van de kerntaken van de schappen. Uit diverse raadplegingen van de achterban blijkt ook dat met name de activiteiten rond informatievoorziening hoog gewaardeerd worden door de ondernemers en andere stakeholders. De verstrekte informatie is van directe invloed op de bedrijfsvoering en de concurrentiepositie van de bedrijven.

6.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Gevolgen: Informatie-assymetrie en hoge kosten voor het MKB

Vooraf voor kleinere bedrijven zouden de kosten de pan uit rijzen als zij de nu door de schappen verstrekte informatie zelf zouden moeten gaan vergaren. Verder kan het wegvallen van deze centrale punten van communicatie leiden tot een verslechterende implementatie en naleving van nieuwe wet- en regelgeving, versnippering van kennis, en informatieasymmetrie op de markt met een verslechterende concurrentiepositie als gevolg. De communicatie met de vakbonden over actuele arbeidsthema's wordt bemoeilijkt, vertraging van verduurzaming treedt op, alsook verminderde aandacht voor maatschappelijke thema's.

6.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Dragende organisaties en overheid meest genoemd als alternatief

De meeste schappen geven aan dat de dragende organisaties de meest voor de hand liggende organisaties zijn voor het overnemen van deze taak. Ook de centrale en decentrale overheid wordt in veel gevallen genoemd. De schappen wijzen wel op de versturende werking van 'free riders', een vermindering van doelmatigheid en een kostenverhogend effect. Ook wordt nadrukkelijk vermeld dat brancheorganisaties veelal versnipperd zijn en slechts een gedeelte van de doelgroepen ook daadwerkelijk bereiken met informatie.

7 Belangenbehartiging

7.1 Feiten en cijfers

7.1.1 Activiteiten

Platform, inbrengen van kennis en het uitdragen van standpunten

De activiteiten van de schappen op het terrein van de belangenbehartiging kunnen zoals in tabel 13 is gebeurd in hoofdcategorieën samengevat worden.

Tabel 13 Belangenbehartiging 2010

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>							
Platform en spreekbuis	PA	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	
	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS	
Inbreng in (inter)nationale gremia en overleg met overheden	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PVV	PVIS	PZ
	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS			
Juridische ondersteuning	PVIS	HBAG						

Bron: EIM/IOO 2011.

Schappen beogen een *platform* te bieden aan het georganiseerde bedrijfsleven (werkgevers en werknemers) met als doel om, daar waar nodig, te komen tot een gemeenschappelijke zienswijze en om als spreekbuis te fungeren van de gehele sector. Hierbij geldt dat de belangenbehartiging slechts die zaken betreft, die niet door individuele bedrijven of private organisaties opgepakt kunnen worden. Ook moet het aangelegenheden betreffen die (in beginsel) de gehele sector of kolom aangaan.

Naast die in internationale gremia zijn er ook tal van overlegsituaties met de *nationale overheid*. Ook hier wordt kennis over de sector ingebracht en worden voor de sector belangrijke standpunten uitgedragen. Voor de bedrijfsschappen kan dan gedacht worden aan thema's als veiligheid, betalingsverkeer, vestigingszaken, winkelcriminaliteit, etc. Voor productschappen kan het aangelegenheden betreffen die raken aan de voedingsveiligheid, de export of duurzaam produceren.

Twee schappen geven aan ook activiteiten te ontplooiën op het *juridische vlak*. Het Productschap Vis voert namens de visserijsector juridische procedures, bijvoorbeeld bij de aanwijzing van Natura 2000-gebieden, de vergunde windparken op zee, de jaarlijkse wijzigingen van de rustgebieden op zee, etc. HBAG lost ten behoeve van de sector groothandel vraagstukken op met een algemeen- of eerstelijns juridisch karakter (precompetitief).

7.1.2 Juridische grondslag

Juridische grondslag vooral bestuursbesluiten

De juridische grondslag is een bestuursbesluit, of het wordt gezien als een activiteit die direct voortvloeit uit het Instellingsbesluit.

7.1.3 Handhaving en sanctionering

Geen handhaving en sanctionering

Handhaving en sanctionering zijn bij belangenbehartiging niet aan de orde.

7.1.4 Ingezette instrumenten

Vooraf inzet menskracht en financiële instrumenten

Het dominante ingezette instrument is de beschikbaarstelling van menskracht vanuit het schap. Daarnaast worden ook wel financiële instrumenten ingezet, zoals de verlening van een subsidie aan een organisatie met een platformfunctie.

7.1.5 Wijze van bekostiging

Bekostiging primair uit de algemene heffing

Overwegend wordt belangenbehartiging bekostigd uit de algemene heffing.

7.1.6 Uitgaven

Totaal 3,2 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven aan de activiteiten zijn in tabel 14 weergegeven.

Tabel 14 Uitgaven voor belangenbehartiging 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	124
Productschap Diervoeder	0
Productschap Wijn	15
Productschap Dranken	0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	30
Productschap Pluimvee en Eieren	40
Productschap Tuinbouw	281
Productschap Vee en Vlees	120
Productschap Vis	725
Productschap Zuivel	17
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	680
Hoofdbedrijfschap Ambachten	49
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	1.026
Bedrijfschap Afbouw	27
Bosschap	34
Bedrijfschap Horeca en Catering	0
Totaal	3.168

Bron: EIM/IOO 2011.

7.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 15,9 fte

In 2010 zetten de schappen samen bijna 16 fte eigen arbeid in (zie tabel 15).

Tabel 15 Inzet eigen fte voor belangenbehartiging 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	1,5
Productschap Diervoeder	0,0
Productschap Wijn	0,5
Productschap Dranken	0,1
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,9
Productschap Pluimvee en Eieren	1,0
Productschap Tuinbouw	0,1
Productschap Vee en Vlees	3,0
Productschap Vis	5,9
Productschap Zuivel	1,0
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,5
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0,1
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0,0
Bedrijfschap Afbouw	0,2
Bosschap	1,1
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,0
Totaal	15,9

Bron: EIM/IOO 2011.

7.2 Visie van de schappen

7.2.1 Gemeenschappelijk belang

Sectorbelang: spreken met een stem en bevorderen van praktische uitvoerbaarheid beleid

In het overleg met overheden en andere stakeholders is het (voor een soms versnipperde sector met veel kleine bedrijven) van belang om met een stem op te treden. Dat maakt de sector een krachtiger gesprekspartner. Daarnaast kan het schap het beleid op een dusdanige wijze beïnvloeden, dat het voor de bedrijven ook praktisch uitvoerbaar is. Voor productschappen geldt, dat ook het gemeenschappelijke belang van alle schakels in de keten meegewogen kan worden.

7.2.2 Algemeen belang

Algemeen belang: voeden van de overheid met kennis

Het algemeen belang is gediend met een aanspreekpunt voor de overheid en de EU, namens de gehele 'achterban'. Hierdoor is er een goede en gemakkelijke

toegang tot alle relevante stakeholders binnen dit deel van het georganiseerde bedrijfsleven. Voorts is het algemeen belang gediend met de inbreng van kennis vanuit de sector in het beleidsproces.

7.2.3 Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Groot draagvlak dragende organisaties voor belangenbehartiging

Er bestaat volgens de schappen voor belangenbehartiging een groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties.

7.2.4 Gevolgen van het wegvallen van de activiteit

Zonder belangenbehartiging geen aanspreekpunt meer

Het wegvallen van de belangenbehartigingsfunctie heeft als gevolg dat er geen gemeenschappelijk platform en aanspreekpunt meer bestaat voor een sector en/of keten als geheel.

7.2.5 Alternatieven voor uitvoering

Dragende organisaties next-best partij voor belangenbehartiging

De meeste schappen geven aan dat de dragende organisaties de meest voor de hand liggende alternatief vormen voor het overnemen van deze taak, maar de schappen wijze daarbij ook op het negatieve effect van het 'free riders' fenomeen.

8 Voorlichting aan het algemene publiek en intermediaire organisaties

8.1 Feiten en cijfers

8.1.1 Activiteiten

Voorlichtingscampagnes, publicaties, websites en voorlichtingsbureaus

De activiteiten op het terrein van de voorlichting kunnen op de wijze zoals in tabel 16 wordt getoond in hoofdcategorieën worden samengevat.

Tabel 16 Voorlichting aan het algemene publiek en aan intermediaire organisaties

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>										
Via websites	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	
	HBD	BOS	BHC								
Voorlichtingscampagnes	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	
	HBD	BHC									
Op publiek gerichte publicaties	PA	PD	PPE	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD	BHC	BA
Voorlichtingsbureau	PA	MVO									

Bron: EIM/IOO 2011.

Veel voorlichting wordt verstrekt via *websites*. Deze zijn vaak op meerdere doelgroepen gericht: zowel op het algemene publiek en intermediaire organisaties, als op bedrijfsgenoten. De website www.vettefeiten.nl geeft bijvoorbeeld voorlichting aan de retail en aan de voedingsmiddelenindustrie over het belang van onverzadigde vetten in een gezonde voeding en over het gebruik van duurzame grondstoffen. Zo is er ook een website over hellende daken (mogelijk gemaakt door het HBA) voor bedrijfsgenoten en afnemers. Bij sites die zich exclusief op het algemene publiek richten kan gedacht worden aan de website www.visrecepten.nl. Begin 2011 is door het Productschap Akkerbouw de website www.akkerbouwvoorjou.nl gelanceerd, waarop digitale lessen worden aangeboden aan het onderwijs.

Naast websites als communicatiekanaal zijn er ook breder opgezette *voorlichtingscampagnes* en activiteiten om het publiek kennis te laten maken met de sector. Zo verstrekt het Productschap Tuinbouw bijvoorbeeld een financiële bijdrage om de volgende activiteiten mogelijk te maken:

- de 'Floriade 2012', de tienjaarlijkse wereldtuinbouwtentoonstelling;
- de jaarlijkse publiekscampagne 'Kom in de kas';
- Groen Werkt, een project met als doel jongeren tussen tien en veertien jaar kennis te laten maken met de vele facetten van de tuinbouw- en groensector;
- It's Alive voor een positievere imago van de Nederlandse tuinbouw- en groensector bij jongeren in de leeftijd van 16 tot 24 jaar, die uitstromen uit (v)mbo, hbo en wo.

Andere voorbeelden in deze sfeer zijn de 'eicampagne' van het PPE, waarin voorlichting wordt gegeven over de voedingswaarde van het ei, en de Kip Kiplekker

campagne van het PPE, waarin het publiek informatie krijgt over de huisvesting en het houden van pluimvee.

Schappen zijn ook betrokken bij het verzorgen van *publicaties*. Veel schappen geven aan ook lespakketten ontwikkeld te hebben. Het Productschap Zuivel heeft bijvoorbeeld lesmateriaal laten ontwikkelen en organiseert boerderijexcursies voor het basisonderwijs. Het HBA verspreidt het magazine 'Passie voor ambachten' (2009) onder jongeren.

Sommige schappen bekostigen een *voorlichtingsbureau*, voor het verstrekken van informatie. Gedacht kan worden aan:

- *Voorlichtingsbureau Brood*: dat verzorgt de voorlichting voor het product brood in algemene zin. Eén van de meest in het oog springende activiteiten van het voorlichtingsbureau is het Nationaal Schoolontbijt.
- *Voorlichtingsbureau Margarine, Vetten en Oliën*: dit is een stichting die voorlichting geeft aan intermediaire doelgroepen over het belang van essentiële vetzuren in een gezonde voeding.
- *GroentenFruitBureau*: dit bureau is verantwoordelijk voor de collectieve promotie van groenten en fruit. Jaarlijks wordt in overleg met brancheorganisaties en ondernemers in de sector een promotieprogramma opgesteld. Dit programma wordt gefinancierd met heffingsgelden van telers, handelaren en fabrikanten, EU subsidies en bijdragen van marktpartijen. Belangrijke generieke promotieprojecten zijn: '2x2' en 'werkfruit'.
- *Nederlands Visbureau*. In 1984 is de stichting Nederlands Visbureau in het leven geroepen omdat de individuele vispromotie tekort schoot. Het Nederlands Visbureau diende vanuit een neutrale positie de collectieve promotie vorm te geven. Per 1 januari 2011 zijn de activiteiten geheel ondergebracht bij het Productschap Vis.

8.1.2 *Juridische grondslag*

Juridische grondslag vooral bestuursbesluiten

De juridische grondslag is meestal een bestuursbesluit, of het wordt gezien als een activiteit die direct voortvloeit uit het Instellingsbesluit.

8.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Geen handhaving en sanctionering

Handhaving en sanctionering zijn bij voorlichting niet aan de orde.

8.1.4 *Ingezette instrumenten*

Vooral inzet menskracht en financiële instrumenten

Een belangrijk instrument vormt de beschikbaarstelling van menskracht vanuit het schap. Daarnaast komt het ook veel voor dat financiële instrumenten ingezet worden, zoals subsidie aan een voorlichtingsbureau.

8.1.5 *Wijze van bekostiging*

Bekostiging uit de algemene heffing en bestemmingsheffingen

Het betreft hier een mix, waarbij sommige activiteiten betaald worden uit de opbrengst van de algemene heffing en andere uit bestemmingsheffingen.

8.1.6 Uitgaven

Totaal 13,5 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven voor de activiteiten zijn in weergegeven tabel 17.

Tabel 17 Uitgaven voor voorlichting 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	2.306
Productschap Diervoeder	0
Productschap Wijn	115
Productschap Dranken	98
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	280
Productschap Pluimvee en Eieren	811
Productschap Tuinbouw	6.840
Productschap Vee en Vlees	1.300
Productschap Vis	275
Productschap Zuivel	448
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	47
Hoofdbedrijfschap Ambachten	640
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	146
Bedrijfschap Afbouw	13
Bosschap	0
Bedrijfschap Horeca en Catering	229
Totaal	13.548

Bron: EIM/IOO 2011.

8.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 23,5 fte

Voor voorlichtingsactiviteiten werd door de schappen in 2010 23,5 fte aan eigen menskracht ingezet. Vooral het Productschap Tuinbouw, het Productschap MVO, het Productschap Vee en Vlees zetten, naar verhouding, veel eigen arbeid in (zie tabel 18).

Tabel 18 Inzet eigen fte voor voorlichting 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	0,4
Productschap Diervoeder	0,0
Productschap Wijn	0,5
Productschap Dranken	0,4
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	4,0
Productschap Pluimvee en Eieren	2,0
Productschap Tuinbouw	4,8
Productschap Vee en Vlees	3,0
Productschap Vis	1,9
Productschap Zuivel	1,6
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,3
Hoofdbedrijfschap Ambachten	1,7
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0,3
Bedrijfschap Afbouw	0,1
Bosschap	0,0
Bedrijfschap Horeca en Catering	2,5
Totaal	23,5

Bron: EIM/IOO 2011.

8.2 Visie van de schappen

8.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Gemeenschappelijk belang voorlichting: imago- en omzetbevordering

Het is volgens de schappen van belang dat de juiste informatie wordt verstrekt aan afnemers en andere betrokken partijen. Daar waar het productinformatie betreft, worden bijvoorbeeld consumenten geïnformeerd over gezonde voeding. Dit kan ook een bijdrage leveren aan een grotere afzet van onder meer groente, fruit, melk, eieren en vis. Daarnaast kan het verstrekken van informatie ook een positief effect hebben op het imago, bijvoorbeeld van een ambacht of de detailhandel.

8.2.2 *Algemeen belang*

Algemeen belang: gezondheid en werkgelegenheid

Het algemeen belang is onder andere gediend als burgers, op basis van de juiste informatie, zich een gezondere levenshouding aanmeten. Eveneens is de samenleving gediend met voldoende jongeren die (op basis van wederom de juiste informatie) kiezen voor een ambacht of een baan in de detailhandel.

8.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Bedrijfsgenoten en dragende organisaties vinden voorlichting erg belangrijk

Er bestaat volgens de schappen een groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties voor deze taak. Uit de ondernemersraadpleging 2011 van het Productschap Akkerbouw is bijvoorbeeld gebleken dat 83% van de ondervraagden voorlichting (zeer) belangrijk vindt.

8.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Zonder voorlichting kwalitatief minder goede informatie

Zonder voorlichting is er minder informatie en kennis beschikbaar, wat een sector voor het grote publiek ook minder transparant kan maken. Daarnaast gaat hiermee onder meer een instrument verloren om de afzet op langere termijn te bevorderen en toekomstige knelpunten op de arbeidsmarkt op te lossen.

8.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Dragende organisaties kunnen de taak het beste overnemen

Schappen geven aan dat de dragende organisaties deze taak zouden kunnen uitvoeren, en eventueel ook de overheid of privaat gefinancierde organisaties. In alle gevallen zullen de financiële middelen dan een knelpunt gaan vormen, wat een weerslag zal hebben op de kwaliteit van de verstrekte informatie en op de mogelijkheden om informatie te kunnen verspreiden.

9 Promotie

9.1 Feiten en cijfers

9.1.1 Activiteiten

De hoofdcategorieën van promotie, zoals deze door de schappen wordt uitgevoerd, zijn weergegeven in tabel 19.

Tabel 19 Promotie

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>							
Generieke promotie sector	PT	PVV	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD	BA
Promotie van een product	PA	PD	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ	BA
Festivals en publieksbijeenkomsten	PD	PVIS	HBAG	BA				

Bron: EIM/IOO 2011.

Een aantal schappen maakt *generieke promotie*: promotie voor een gehele sector. In 2007 is door de gezamenlijke Commissie Brood en Banket van HBA en HBD bijvoorbeeld een nieuwe tv-campagne gestart, voor de ambachtelijke brood- en banketbakker. Met de campagne willen de schappen het imago van de brood- en banketbakker versterken en een voorkeur creëren voor de ambachtelijke brood- en banketbakker als aankoopplaats van brood- en banket.

Ook het Productschap Tuinbouw maakt promotie voor sectoren. Het PT zorgt voor de financiering van vijf tuinbouw promotieorganisaties:

- Bloemenbureau Holland voor de bloemen-, potplanten- en perkgoedsector;
- Internationaal Bloembollen Centrum voor de bloembollensector;
- GroentenFruit Bureau voor de groente- en fruitsector;
- Plant Publicity Holland voor de boomkwekerijsector en vaste planten;
- Hoveniers Informatiecentrum voor hoveniers en groenvoorzieners.

Afzetbevorderende campagnes kunnen worden uitgevoerd als *promotie van een product*. Ook hierbij geldt dat het geen reclame betreft voor individuele ondernemingen, maar dat het product als zodanig onder de aandacht wordt gebracht in het binnen- en buitenland. Voorbeelden zijn de promotie van de maatjesharing en die van zuivelproducten in Duitsland en andere landen.

Op nationale en internationale vakbeurzen organiseert het HBAG gezamenlijke presentaties van handelsbedrijven. Doel is, om de marktpositie van de in Nederland gevestigde handelsondernemingen te versterken. Naast vakbeurzen zijn er ook activiteiten (van andere schappen) die zich richten op de consument. Promotie van de producten van de afbouw onder de consument is het doel van de 'Zaterdag van de Afbouw'. De deelnemende bedrijven kunnen consumenten ontvangen in hun showroom of op een project, met als doel het verwerven van opdrachten.

9.1.2 *Juridische grondslag*

Vooraf bestuursbesluiten of direct herleidbaar tot Instellingsbesluit

De juridische grondslag vormt meestal een bestuursbesluit, of het wordt gezien als een activiteit die direct voortvloeit uit het Instellingsbesluit.

9.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Geen handhaving en sanctionering

Handhaving en sanctionering zijn bij promotie niet aan de orde.

9.1.4 *Ingezette instrumenten*

Vooraf inzet van menskracht en financiële instrumenten

Instrumenten zijn vooral het beschikbaar stellen van subsidies, evenals het inzetten van de eigen menskracht vanuit het schap.

9.1.5 *Wijze van bekostiging*

Mix van bestemmingsheffingen en algemene heffing

De activiteiten op het terrein van promotie worden vooral bekostigd uit bestemmingsheffingen en deels ook uit de algemene heffing.

9.1.6 *Uitgaven*

Totaal 37 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven aan promotie zijn weergegeven in tabel 20. In 2010 werd hieraan circa 37 miljoen euro besteed, waarvan maar liefst ruim 25 miljoen door het Productschap Tuinbouw.

Tabel 20 Uitgaven voor promotie 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	54
Productschap Diervoeder	0
Productschap Wijn	0
Productschap Dranken	118
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0
Productschap Pluimvee en Eieren	2.000
Productschap Tuinbouw	25.625
Productschap Vee en Vlees	279
Productschap Vis	2.038
Productschap Zuivel	120
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	1.302
Hoofdbedrijfschap Ambachten	3.698
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	1.514
Bedrijfschap Afbouw	344
Bosschap	0
Bedrijfschap Horeca en Catering	0
Totaal	37.092

Bron: EIM/IOO 2011.

9.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 21 fte

De schappen zetten in 2010 afgerond 21 fte in voor activiteiten die betrekking hebben op promotie (zie tabel 21).

Tabel 21 Inzet eigen fte promotie 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	0,1
Productschap Diervoeder	0,0
Productschap Wijn	0,0
Productschap Dranken	0,2
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,0
Productschap Pluimvee en Eieren	3,0
Productschap Tuinbouw	2,4
Productschap Vee en Vlees	2,5
Productschap Vis	5,0
Productschap Zuivel	0,1
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	1,8
Hoofdbedrijfschap Ambachten	2,9
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	1,5
Bedrijfschap Afbouw	1,2
Bosschap	0,0
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,0
Totaal	20,7

Bron: EIM/IOO 2011.

9.2 Visie van de schappen

9.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Afzetbevordering gemeenschappelijk belang van promotie

Het gemeenschappelijke belang is primair gelegen in de mogelijkheden om door middel van promotie de afzet te bevorderen. Een collectieve aanpak van de generieke promotie biedt de mogelijkheden en schaalvoordelen die normaal gesproken op bedrijfsniveau niet zijn te realiseren.

9.2.2 *Algemeen belang*

Promotie van economisch belang door exportbevordering

Door middel van promotie worden consumenten voorgelicht over de eigenschappen van een product of dienst. Daarnaast dragen de promotiecampagnes ook bij aan een sterke Nederlandse economie, omdat een fors deel van de promotieactiviteiten ook op het buitenland en dus op de bevordering van de export zijn gericht.

9.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Promotie heeft groot draagvlak bij dragende organisaties

Er bestaat volgens de schappen een groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties voor promotie. Een collectieve campagne van dierenspecialisten (HBD) heeft bijvoorbeeld een breed draagvlak onder bedrijfsgenoten. In het laatste draagvlakonderzoek vond 70% van de bedrijven deze activiteit belangrijk. In het laatste draagvlakonderzoek onder groentewinkels (HBD) vond zelfs 95% deze activiteit belangrijk.

9.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Wegvallen promotie slecht voor afzet

De meeste schappen zien minder mogelijkheden voor afzetbevordering, indien schappen deze activiteiten niet meer zouden kunnen ontplooiën. Daarnaast zouden er minder mogelijkheden zijn voor het informeren van consumenten.

9.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Private organisaties als alternatief

Als alternatief is het meest gewezen naar uitvoering door een organisatie die vergelijkbaar is met een schap, maar dan op basis van een vrijwillige financiële bijdrage van de bedrijven die profiteren van de desbetreffende activiteit. Hierbij wordt wel aangegeven dat het twijfelachtig is of (gezien het free-riderprobleem) de bekostiging dan wel van de grond komt.

10 Opleiding en scholing

10.1 Feiten en cijfers

10.1.1 Activiteiten

De activiteiten van de schappen op het terrein van opleiding & scholing kunnen als in tabel 22 in hoofdcategorieën gegroepeerd worden.

Tabel 22 Opleiding en scholing

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>									
Scholingsconsulent/advies	HPA	PA	PDV	MVO	PPE	PT	PVV	PZ	HBD	BOS
Goed onderwijs voor vitale agro- en tuinbouwsectoren	PA	PDV	PW	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ		
Verzorgen opleidingen	PW	PD	PVIS	HBAG	HBA	HBD	BA	BOS		
Betrokkenheid bij examinering	PW	PT	PVIS	PZ	HBAG	HBA	HBD			
Samenwerking met onderwijsinstellingen	PVIS	PZ	HBA	HBD	BOS					
Lespakketten & lesmateriaal	MVO	HBA	HBD	BA						
Ondersteunen leerbedrijven	PVIS	HBA	HBD	BA						
EVC-activiteiten	PDV	PVIS	HBA	HBD						
Week van het Ambacht	HBA	BA								
Cursusdatabank	PDV									
ESF	HBD									

Bron: EIM/IOO 2011.

De *scholingsconsulent* is een bedrijfstakgerichte scholingsadviseur. Deze activiteit is onder meer onderdeel van het Programma Arbeidsmarkt en Opleiding: een project van alle productschappen met ondersteuning vanuit het Ministerie van EL&I. Maar zeker niet alleen productschappen maken gebruik van een scholingsconsulent of geven in een andere vorm advies, ook bedrijfschappen zetten dit instrument in.

Schappen zijn veel betrokken bij het *ondersteunen van de verzorging van opleidingen*. In de sector detailhandel wordt bijvoorbeeld in toenemende mate (aanvullend) opgeleid. HBD stimuleert (competentiegericht) opleiden bij sociale fondsen/brancheorganisaties, initieert ontwikkelprojecten en laat deze ook uitvoeren. Deze activiteit wordt gevoed door scholingsbehoefte-onderzoeken die sociale fondsen detailhandel meestal in samenwerking met HBD uitvoeren.

De samenwerking met scholen kan uiteenlopende vormen aannemen, van het helpen ontwikkelen van competentieprofielen (samen met de kenniscentra) tot het verzorgen van gastlessen. Ook vindt uitwisseling op verschillende onderwijsniveaus plaats, van het VMBO tot de universiteit. Zo participeert het Bosschap in de werkveldcommissie Wageningen Universiteit en Research en de werkveldadviescommissie Hogeschool Van Hall Larenstein.

Voorts worden *lespakketten en andere onderwijsmiddelen* door de schappen ter beschikking gesteld. Zo heeft MVO diverse lespakketten ontwikkeld voor het basis- en voortgezet onderwijs die ingaan op de betekenis van vetten in een gezond voedingspatroon. De lesboeken op de visserijscholen worden bekostigd uit bestemmingsheffingen van het Productschap Vis. Voorbeelden hiervan zijn het lesmateriaal voor het vak Visserijkunde en voor het vak veiligheid.

In een *Ervaringscertificaat (EVC, dat staat voor: "Erkenning van Verworven Competenties")* worden kennis en ervaring vastgelegd. Het HBA, bijvoorbeeld, heeft recent het project 'Gekwalificeerd Ambacht' afgerond, waarin honderden duale en EVC-trajecten zijn gerealiseerd ter verhoging van de vaktechnische competenties.

Het BA geeft relatief en absoluut veel geld uit aan onderwijs. De meeste beroepen in de afbouw zijn onbekend (plafond- en wandmonteur, terrazzowerker, zandcementdekvloerenlegger etc.) Onbekend maakt onbemind en er is geen onderwijs voor deze beroepen in het reguliere onderwijsaanbod. Dat wordt daarom, via Savantis, het bedrijfstakopleidingsinstituut, door het BA georganiseerd. Deze opleidingen, die door de overheid erkend zijn op niveau 2, nemen veel kanslozen op, zoals drop-outs, ex-gedetineerden, jongeren zonder diploma etc.

Voor het Bedrijfschap Horeca en Catering en ook voor het Bedrijfschap Afbouw geldt, dat zij op dit vlak vooral beleidsbepaler en financier zijn.

10.1.2 *Juridische grondslag*

Juridische grondslag vooral bestuursbesluit en instellingsbesluit

De juridische grondslag is doorgaans een bestuursbesluit, of het wordt gezien als een activiteit die direct voortvloeit uit het Instellingsbesluit.

10.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Geen handhaving en sanctionering

Handhaving en sanctionering zijn bij opleiding en scholing niet aan de orde.

10.1.4 *Ingezette instrumenten*

Vooraf inzet menskracht en financiële instrumenten

Instrumenten zijn vooral het beschikbaar stellen van eigen menskracht vanuit het schap en het beschikbaar stellen van subsidies.

10.1.5 *Wijze van bekostiging*

Mix van bestemmingsheffingen en algemene heffing

De activiteiten op het terrein van opleiding en scholing worden (afhankelijk van het schap en de concrete activiteit) of betaald uit de algemene heffing of uit een bestemmingsheffing.

10.1.6 Uitgaven

Totaal circa 12 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven voor opleiding en scholing zijn in tabel 23 weergegeven. De uitgaven van het Bedrijfschap Horeca en Catering springen – met ruim 6 miljoen euro- in het oog.

Tabel 23 Uitgaven voor opleiding en scholing 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	110
Productschap Akkerbouw	69
Productschap Diervoeder	52
Productschap Wijn	265
Productschap Dranken	123
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	30
Productschap Pluimvee en Eieren	4
Productschap Tuinbouw	408
Productschap Vee en Vlees	10
Productschap Vis	123
Productschap Zuivel	138
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	64
Hoofdbedrijfschap Ambachten	1.176
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	416
Bedrijfschap Afbouw	2.448
Bosschap	119
Bedrijfschap Horeca en Catering	6.300
Totaal	11.865

Bron: EIM/IOO 2011.

10.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 22 fte

De schappen zetten in 2010 bijna 22 fte in voor activiteiten die betrekking hebben op opleiding en scholing (zie tabel 24). Hier valt op dat het HBD relatief veel menskracht inzet. Dit wordt met name verklaard door haar werkzaamheden in het kader van ESF-subsidies. In 2010 heeft het HBD voor het MKB in de detailhandel 3 miljoen euro aan subsidies verkregen, waarmee een kleine 18.000 in de sector werkenden opleidingen konden volgen.

Tabel 24 Inzet van eigen fte voor opleiding en scholing 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	1,0
Productschap Akkerbouw	0,0*
Productschap Diervoeder	0,0*
Productschap Wijn	0,8
Productschap Dranken	2,7
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,2
Productschap Pluimvee en Eieren	0,1
Productschap Tuinbouw	2,4
Productschap Vee en Vlees	0,1
Productschap Vis	1,5
Productschap Zuivel	0,5
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	2,4
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	6,2
Bedrijfschap Afbouw	3,3
Bosschap	0,5
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,0
Totaal	21,7

* De activiteiten worden namens het schap uitgevoerd door het HPA.

Bron: EIM/IOO 2011.

10.2 Visie van de schappen

10.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Goed opgeleide werknemers gemeenschappelijk belang

Het gemeenschappelijk belang voor de sector is primair gelegen in het kunnen beschikken over goed opgeleide werknemers, die om deze reden ook productiever zijn. Voorts wijzen schappen in hun rapportages ook op een krappere arbeidsmarkt, waarbij het van belang is dat scholieren zich bewust zijn van de mogelijkheden van een loopbaan in bijvoorbeeld de ambachtseconomie, de agrarische sector of de detailhandel.

10.2.2 *Algemeen belang*

Beter opgeleide beroepsbevolking een algemeen belang

Schappen bevorderen een beter opgeleide beroepsbevolking. Daarnaast leveren zij een bijdrage aan het voorkomen van toekomstige knelpunten op de arbeidsmarkt.

10.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Er bestaat volgens de schappen voor scholing en opleiding een groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties. Het wordt door de dragende organisaties zowel gezien als een mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de lange termijnontwikkelingen op de arbeidsmarkt, als een manier om het contact te onderhouden met scholen en scholingsinstituten.

10.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Minder stimulansen voor het onderwijs bij wegvallen

Verminderde inspanningen van de schappen resulteert in een minder groot aanbod van passende opleidingstrajecten, vooral voor kleinere, gespecialiseerde branches, met als gevolg kenniserosie. Ook de initiatieven om de aansluiting tussen de praktijk en de theorie te overbruggen, zullen deels komen te vervallen. Ook missen bepaalde sectoren een instrument om de toekomstige instroom positief te beïnvloeden. En dit tegen de achtergrond van een krappere wordende arbeidsmarkt.

10.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Overheid of dragende organisaties als mogelijke voortzetters

De meeste schappen wijzen erop dat het niet eenvoudig zal zijn een sectorbreed initiatief van de grond te krijgen, zonder de inbreng van schappen. Voor wat betreft mogelijke alternatieven wordt gewezen naar de overheid of sociale partners, sociale fondsen, maar ook naar privaat gefinancierde onderwijsinstituten. Voor al deze theoretisch mogelijk alternatieve uitvoerders zal bekostiging echter een probleem vormen.

11 Arbeid en arbeidsmarkt

11.1 Feiten en cijfers

11.1.1 Activiteiten

De activiteiten op het gebied van arbeid en arbeidsmarkt zijn samengevat in tabel 25.

Tabel 25 Arbeid en arbeidsmarkt

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>									
Arbeidsmarktonderzoek & informatie	HPA	PA	PDV	MVO	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ	
	HBAG	HBA	HBD	BHC	BA	BOS				
Project verankering arbeid	HPA	PA	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	
	PVIS	PZ								
(maatschappelijke) stages	HPA	PA	MVO	PPE	PVV	BOS				
Activiteiten in het kader van de CAO	HBAG	BOS	BHC							
Leeftijdsbewust personeelsbeleid	PW	BHC								
Servicepunt ambachten	HBA	BA								
Medezeggenschap bevorderen	PPE	BHC								
Project voor MOE-landers	PVV									
Servicepunt detailhandel	HBD									
Bevordering instroom	HBD									
Servicepunt Horeca	BHC									

Bron: EIM/IOO 2011.

Het project 'Verankering Arbeid' heeft als doel het stimuleren van de beleidsontwikkeling op het terrein van arbeid in de agrifoodsectoren en daarmee de verankering van de factor arbeid in de productschappen.

De activiteiten van het project zijn in concreto ondermeer gericht op de volgende aandachtsgebieden:

- Het vergroten en verbeteren van de kennis over de agrifoodsectoren en de werkgelegenheid daarin. Het op basis van gesignaleerde trends en ontwikkelingen opstellen van een (beleids)visie op de sectoren en de vertaling daarvan voor de belangenbehartiging van werknemers;
- Het vergroten en intensiveren van inhoudelijke betrokkenheid van vakbonden bij bestaande en nieuwe projecten binnen de productschappen in het kader van arbeid;
- Het verbeteren van de coördinatie en het bundelen van kennis gericht op de voor de toekomst gewenste en noodzakelijk geachte inzet van FNV Bondgenoten en CNV Vakmensen naar de productschappen en vice versa.

De voor dit project werkende beleidsadviseurs bij de vakbonden geven actieve ondersteuning aan de vakbondsbestuurders in de PBO besturen. De te ontwikkelen beleidsvisie geeft input en sturing aan de gewenste verdere verankering van arbeid binnen de schappen. Vakbondsbestuurders en beleidsadviseurs van de

vakbonden werken hierbij nauw samen met de sociaal secretarissen van de productschappen.

Het *Servicepunt Ambachten* is een samenwerking tussen het Hoofdbedrijfschap Ambachten, het Bedrijfschap Afbouw en UWV WERKbedrijf. De adviseurs van het Servicepunt Ambachten ondersteunen ondernemers bij de werving van personeel en leggen ook bedrijfsbezoeken af. Het *Servicepunt Detailhandel* en *Servicepunt Horeca* zijn soortgelijke initiatieven van het HBD en het BHC en richten zich – uiteraard- op de behoeften van de detailhandel en de horeca.

Het HBA zet extra *generieke publiciteit* in om de activiteit – of het resultaat daarvan- algemene bekendheid te geven.

Met een *promotiefilm, les- en stagemateriaal* wil het HBD VMBO-jongeren een beter beeld geven over de ambulante handel en hen interesseren om hierin zelf aan de slag te gaan.

Sociale partners in de *horeca* hebben een duidelijke knip aangebracht tussen beleidbepaling en financiering enerzijds en de uitvoering ervan anderzijds. Het bedrijfschap voorziet in de kennis en, op basis van de arbeidsmarktanalyse, de richting en stelt middelen beschikbaar. De uitvoering van het arbeidsmarktbeleid wordt uitbesteed en is gericht op de beschikbaarheid van voldoende werkenden qua aantal en kwalificatie.

11.1.2 *Juridische grondslag*

Bestuursbesluit dominante juridische grondslag

Als juridische grondslag voor de cluster 'arbeid en arbeidsmarkt' wordt het 'bestuursbesluit' in ruim driekwart van de gevallen genoemd. Ook wordt nogal eens verwezen naar 'het toepasselijke instellingsbesluit'.

11.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Handhaving afhankelijk van juridische grondslag

Bij activiteiten op het gebied van arbeid en arbeidsmarkt is geen sprake van handhaving.

11.1.4 *Ingezette instrumenten*

Menskracht en geld meest ingezette instrumenten

Haast per definitie is er bij deze activiteiten sprake van inzet van (gespecialiseerde) menskracht. Is het niet voor uitvoering door het schap zelf, dan wel voor aansturing en begeleiding van derden die de activiteit uitvoeren. Naast menskracht worden financiering en subsidiering genoemd om de projecten te kunnen uitvoeren.

11.1.5 *Wijze van bekostiging*

Bekostiging veelal uit algemene heffingen

De kosten van de activiteiten binnen deze cluster worden vrijwel volledig gedekt uit algemene heffingen en/of bestemmingsheffingen.

11.1.6 Uitgaven

Uitgaven financiële instrumenten 3 miljoen in 2010

Met de activiteiten op het gebied van arbeid en arbeidsmarkt was in 2010 3 miljoen euro gemoeid (zie tabel 26).

Tabel 26 Uitgaven arbeid en arbeidsmarkt 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	100
Productschap Akkerbouw	173
Productschap Diervoeder	7
Productschap Wijn	130
Productschap Dranken	30
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	96
Productschap Pluimvee en Eieren	34
Productschap Tuinbouw	203
Productschap Vee en Vlees	156
Productschap Vis	38
Productschap Zuivel	84
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	41
Hoofdbedrijfschap Ambachten	962
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	616
Bedrijfschap Afbouw	10
Bosschap	96
Bedrijfschap Horeca en Catering	263
Totaal	3.039

Bron: EIM/IOO 2011.

11.1.7 Inzet van eigen arbeid

Eigen inzet ruim 17 fte

De inzet aan eigen menskracht door de schappen bedroeg in 2010 afgerond 17 fte. HBD, PVV, HBA en het PT zetten op deze activiteit de meeste menskracht in (zie 27).

Tabel 27 Inzet eigen fte arbeid en arbeidsmarkt 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,6
Productschap Akkerbouw	0,0*
Productschap Diervoeder	0,0*
Productschap Wijn	0,2
Productschap Dranken	0,0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,7
Productschap Pluimvee en Eieren	0,3
Productschap Tuinbouw	2,4
Productschap Vee en Vlees	3,0
Productschap Vis	0,2
Productschap Zuivel	0,5
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	2,9
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	5,0
Bedrijfschap Afbouw	0,0
Bosschap	1,0
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,6
Totaal	17,4

* De activiteiten worden namens het schap uitgevoerd door het HPA.

Bron: EIM/IOO 2011.

11.2 Visie van de schappen

11.2.1 Gemeenschappelijk belang

Arbeidsmarktprojecten smeermiddel voor het efficiënt tot stand komen van kwalitatief en kwantitatief evenwicht tussen vraag en aanbod

De arbeidsmarktprojecten voorzien in sturingsinformatie, informatie die behulpzaam is bij het tot stand komen van Cao's, imagoverbetering en (daardoor) reductie van instroomproblemen en zo meer.

Enkele citaten:

- bedrijven zijn goed voorbereid om knelpunten op de arbeidsmarkt aan te pakken (MVO);
- leidt tot verbetering van de arbeidsomstandigheden en het verhogen van het scholingsniveau (PVIS);
- ondernemingen in de ambulante handel profiteren van een betere beeldvorming en een kwalitatief goede instroom van medewerkers en ondernemers. Dit is van belang voor het behoud van dit verkoopkanaal. Gezien de kleinschaligheid in de ambulante handel kan een betere beeldvorming alleen maar gerealiseerd worden door een gezamenlijke aanpak (HBD).

11.2.2 Algemeen belang

Arbeids(markt)projecten hebben een maatschappijbrede betekenis

De projecten zijn van belang voor de werkgevers en de werknemers in de branches en sectoren en alleen daarom al van maatschappelijke betekenis. Zij zijn behulpzaam bij het tot stand komen van evenwichtige Cao's en de overheid profiteert, bijvoorbeeld doordat werknemersrisico's worden verkleind. Er wordt voorlichting gegeven en daarmee krijgen werknemers (burgers) inzicht in de rechten en plichten van het werken in de (agro)sectoren. Hiermee wordt de overheid ondersteund, omdat er op deze manier gewerkt wordt volgens Nederlandse normen en waarden (PVV).

Voor iedere partij die daar om wat voor reden dan ook belang in stelt, is informatie over de arbeidsmarkt in de tuinbouw uit deskundige en betrouwbare bron overzichtelijk en via een loket beschikbaar. De gehele Nederlandse economie is gebaat bij goede verhoudingen tussen werkgevers en werknemers (PT).

Ook consumenten en gemeenten (sociaaleconomisch belang) hebben een groot belang bij een professionele en gezonde detailhandel, die door haar omvang de belangrijkste pijler van de consumenteneconomie is (HBD). Het onderwerp CAO is een van de meest geraadpleegde onderwerpen op de HBD-site. Dit laatste geldt ook voor het Bosschap, dat de totstandkoming van de CAO ook faciliteert.

11.2.3 Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Bedrijfsgenoten en dragende organisaties hechten grote waarde aan arbeid(smarkt)projecten

De schappen zijn nagenoeg unaniem in hun constatering dat de projecten door de bedrijfsgenoten en dragende organisaties van groot belang wordt geacht. Vakorganisaties hechten veel waarde aan deze activiteiten en zijn nauw betrokken bij het opstellen en uitvoeren ervan (o.a. PVIS).

11.2.4 Gevolgen van het wegvallen van de activiteit

Wegvallen van de projecten op brede schaal nadelig

Het schrappen van deze activiteit heeft negatieve gevolgen voor de kwaliteit van de ambachtelijke ondernemingen en voor het aantal ambachtelijke vakmensen in de toekomst (grote tekorten dreigen) (HBA). De detailhandel profileert zich (dan) niet meer als een aantrekkelijke werkgever, Daardoor loopt de toestroom naar de opleidingen en daarmee ook de sector gevaar en wordt op individueel niveau werving lastiger en (dus) kostbaarder. Op termijn komt de continuïteit van dit verkoopkanaal in gevaar (en daardoor bijvoorbeeld ook de beschikbaarheid van detailhandel in kleine kernen) (HBD).

11.2.5 Alternatieven voor uitvoering

Weinig optimisme op alternatieve uitvoering

Drie alternatieven worden ongeveer even vaak genoemd als (theoretisch) mogelijke alternatieven:

- Uitvoering door de (centrale of decentrale) overheid, die de taak van het schap overneemt;
- Overname van de activiteiten door een privaatrechtelijke organisatie (onderzoeksbureau);
- Uitvoering door een dragende organisatie.

Altijd worden hier wel nadelige effecten bij genoemd, zoals het slechts beschikbaar komen van de activiteiten voor wie ze kan betalen.

12 Bevorderen veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden

12.1 Feiten en cijfers

12.1.1 Activiteiten

De activiteiten van de schappen op het terrein van veiligheid, veilig werken & arbo kunnen als in tabel 28 in hoofdgroepen ingedeeld worden.

Tabel 28 Bevorderen veiligheid/veilig werken/arbeidsomstandigheden

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>									
Bevorderen veilig & gezond werken, door voorlichting en cursussen	HPA	PA	PDV	PW	PD	MVO	PPE	PT	PVV	
	PVIS	HBA	HBD	BHC	BA	BOS				
Arbocatalogus	PA	PDV	PW	PD	PPE	PT	PVV	PVIS	PZ	
	HBAG	HBA	BA	BOS						
Onderzoek naar arbeidsomstandigheden	BA	BOS	BHC							
Cursus preventiemedewerkers	PA	PDV	MVO							
Databank gevaarlijke stoffen	PA	PDV	BA							
Risico inventarisaties	PA	PDV	HBAG							
Tegengaan winkelcriminaliteit	HBD									
Re-integratie	BA									

Bron: EIM/IOO 2011.

Op enkele van de bovengenoemde hoofdcategorieën wordt een toelichting gegeven.

Veel schappen zijn actief op het gebied van veilig en gezond werken en het geven van voorlichting en cursussen.

Het Bedrijfschap Afbouw subsidieert Arbouw, het kennis- en service instituut voor gezond en veilig werken. Arbouw geeft bedrijfsgenoten voorlichting over arbeidsomstandigheden door het verzorgen van presentaties en deelname aan beurzen. Voorts verricht Arbouw onderzoek op het gebied van innovaties m.b.t. veilig werken en het verbeteren van arbeidsomstandigheden ter voorkoming van arbeidsongeschiktheid. Ook de productschappen zijn actief op dit terrein, zoals het productschap Vis. Het actieplan veiligheid aan boord van schepen bestaat bijvoorbeeld uit meerdere onderdelen zoals een project voor het ontwikkelen van veiligheidskaarten op de werkplek, een wekelijkse publicatie in de pers gekoppeld aan een databank met veiligheidsinformatie en het ontwikkelen van workshops in de havens. Het Productschap Tuinbouw ondersteunt onderzoek en voorlichtingscampagnes om veilig werken en betere arbeidsomstandigheden te bevorderen: 'Stof, pak 't aan'¹, 'Veilig werken met gewasbeschermingsmiddelen' en 'Fysieke belasting bij het werken met stapelwagens en Deense karren'. Het schap financiert voorts het project 'Midden- en Oost-Europese werknemers in de tuin-

¹ Samen met PA, PDV, PPE en PVV.

bouw', om de arbeidsomstandigheden van de 110.000 buitenlandse uitzendkrachten te verbeteren. Dit gebeurt door hen via spreekuren, bijeenkomsten en publicaties te informeren over hun rechten en plichten.

De meeste schappen zijn ook actief betrokken bij de opstelling van *Arbocatalogi*. Zoals het productschap Wijn, samen met het Productschap Dranken. Met het opzetten van de arbocatalogus worden 3 voor de drankensector grote risico's (lichamelijke belasting in magazijnen en transport, binnen productie en veiligheid in magazijnen en transport) uitgewerkt en mogelijkheden aangereikt voor preventie, zodat de arbeidsomstandigheden kunnen verbeteren.

Er is voor de productschappen Akkerbouw en Diervoeder een sectorspecifieke cursus ontwikkeld voor *preventiemedewerkers*, op basis van het Werkplan Arbeid.

Het Productschap Akkerbouw beheert, middels het Informatiecentrum Grondstofallergie, een grootschalig gezondheidsbewakingssysteem voor alle werknemers die in de bakkerij die met meelstof in aanraking komen. De aanpak is verankerd in de CAO Bakkersbedrijf.

De schade door winkelcriminaliteit belooft zo'n miljard euro per jaar. Het HBD begeleidt ondernemers, gemeenten, politie en brandweer om te komen tot structurele afspraken op het gebied van veiligheid, bekroond met het Keurmerk Veilig Ondernemen. Met succes: de derving in KVO-gebieden daalt met 32% en het veiligheidsgevoel van ondernemers en medewerkers stijgt met 27%. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft, in het kader van het actieprogramma Overvalcriminaliteit, het HBD dan ook gevraagd de inspanningen op KVO fors uit te breiden.

12.1.2 *Juridische grondslag*

Juridische grondslag meest bestuursbesluiten of Instellingsbesluit

De juridische grondslag is een bestuursbesluit, of het wordt gezien als een activiteit die direct voortvloeit uit het Instellingsbesluit.

12.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Geen handhaving en sanctionering

Handhaving en sanctionering zijn bij het thema veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden niet aan de orde.

12.1.4 *Ingezette instrumenten*

Vooraf inzet menskracht en financiële instrumenten

Instrumenten zijn vooral het beschikbaar stellen van eigen menskracht vanuit het schap en het beschikbaar stellen van subsidies, om projecten op dit terrein mogelijk te maken.

12.1.5 *Wijze van bekostiging*

Mix van bestemmingsheffingen en algemene heffing

De activiteiten worden (afhankelijk van het schap en de concrete activiteit) betaald uit de algemene heffing en/of uit een bestemmingsheffing.

12.1.6 Uitgaven

Totaal 5,8 miljoen euro aan uitgaven in 2010

De uitgaven van de activiteiten zijn in de tabel 29 weergegeven.

Tabel 29 Uitgaven voor veiligheid, werken en arbeidsomstandigheden 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	50
Productschap Akkerbouw	1.514
Productschap Diervoeder	66
Productschap Wijn	69
Productschap Dranken	5
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	10
Productschap Pluimvee en Eieren	45
Productschap Tuinbouw	203
Productschap Vee en Vlees	205
Productschap Vis	40
Productschap Zuivel	61
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	37
Hoofdbedrijfschap Ambachten	527
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	2.192
Bedrijfschap Afbouw	690
Bosschap	29
Bedrijfschap Horeca en Catering	14
Totaal	5.757

Bron: EIM/IOO 2011.

12.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 26 fte

De schappen zetten in 2010 26,2 fte in voor activiteiten die betrekking hebben op veiligheid, veilig werken en arbeidsomstandigheden (zie tabel 30).

De grote inzet van het HBD valt te verklaren uit de werkzaamheden gericht op de bestrijding van (winkel)criminaliteit. HBD-adviseurs begeleiden ondernemers, gemeente en politie naar het Keurmerk Veilig Ondernemen. Daarnaast organiseert het HBD groepstrainingen en workshops en biedt gratis online-trainingen en informatiemateriaal aan.

Tabel 30 Inzet van eigen fte voor veilig werken en arbobeleid 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,5
Productschap Akkerbouw	0,2*
Productschap Diervoeder	0,0*
Productschap Wijn	0,2
Productschap Dranken	0,3
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,1
Productschap Pluimvee en Eieren	0,2
Productschap Tuinbouw	2,4
Productschap Vee en Vlees	0,6
Productschap Vis	0,4
Productschap Zuivel	0,2
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0,6
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	19,2
Bedrijfschap Afbouw	1,0
Bosschap	0,2
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,1
Totaal	26,2

* De activiteiten worden namens het schap uitgevoerd door het HPA.

Bron: EIM/IOO 2011.

12.2 Visie van de schappen

12.2.1 Gemeenschappelijk belang

Gemeenschappelijk belang: veilig en verantwoord werken

Het gemeenschappelijk belang is vooral gelegen in het beschermen van degenen die in de sector werkzaam zijn, tegen de risico's die verbonden zijn aan gevaarlijke arbeidsomstandigheden. Hierbij kan zowel gedacht worden aan het werken met gevaarlijke stoffen (zoals bijvoorbeeld in de agrarische sectoren) als aan de kans om overvallen te worden in een winkel (voor werkenden in de detailhandel). Voor wat betreft de ambachten kan ook gedacht worden aan de mogelijk nadelige gevolgen van het verrichten van fysiek zware arbeid.

12.2.2 Algemeen belang

Een gezonde beroepsbevolking is van algemeen belang

Het algemeen belang is vanzelfsprekend ook gediend met een gezonde beroepsbevolking. Hierdoor verkleint de kans op arbeidsongeschiktheid en wordt ook een minder groot beroep gedaan op medische zorg en de sociale zekerheid.

12.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Groot draagvlak voor veilig en verantwoord werken

Er bestaat volgens de schappen een groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties voor veiligheid, veilig werken en arbo. Het is een speerpunt voor de vakbeweging en het helpt werkgevers om op een kostenefficiënte manier invulling te geven aan hun verplichtingen.

12.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Bij wegvallen minder bevordering veilig werken & arbo

Het gevaar bestaat dat bij het wegvallen van de activiteiten van de schappen op dit gebied er minder aandacht zal zijn voor een veilige werkomgeving. Daarnaast zal de handhavingsslast voor de overheid toenemen.

12.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Overheid, sociale fondsen en dragende organisaties alternatieve uitvoerders

In theorie zouden naar de mening van de meeste schappen de overheid, sociale fondsen en de dragende organisaties deze taken kunnen overnemen. Daarbij twijfelen zij eraan of dit in de praktijk ook een realistische oplossing is. Zo wijzen sommige bedrijven erop dat in hun branches de organisatiegraad niet hoog is, waardoor privaat georganiseerde brancheorganisaties geen sectordekkende initiatieven kunnen ontplooien. Vanuit de productschappen wordt gewezen op het feit dat het lastig is om vanuit een sociaal fonds initiatieven te ontplooien, die verschillende schakels van de keten omvatten. Voor wat betreft eventuele uitvoering door de overheid wordt gewezen op de ontoereikende financiële middelen.

13 Bestrijding van plant- en dierziekten en bevordering van dierenwelzijn

13.1 Feiten en cijfers

13.1.1 Activiteiten

In tabel 31 wordt per schap aangegeven wat zij op het gebied van plant- en dierziekten en bevorderen van dierenwelzijn doen.

Tabel 31 Bestrijding plant- en dierziekten/bevordering dierenwelzijn

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>						
Onderzoek naar bestrijding dier- of plantziekten	PA	PPE	PT	PVV	PZ	HBAG	
Fytosanitaire maatregelen	PA	PT	HBAG	BOS			
Bevordering dierenwelzijn	PPE	PDV	PVV	PZ			
Convenant Diergezondheidsfonds met Ministerie EL&I	PPE	PVV	PZ				
Regelgeving voor tegengaan dierziekten	PPE	PVV					
Quarantainevoorzieningen	PVV	PVIS					
Teeltvoorschriften plantziekten	PA						

Bron: EIM/IOO 2011.

Het Productschap Vee en Vlees heeft eind 2009 samen met het Productschap Pluimvee en Eieren en het Productschap Zuivel met het Ministerie van EL&I het *convenant DGF (Diergezondheidsfonds)* verlengd voor een nieuwe periode van vijf jaar (2010 t/m 2014). In dit convenant zijn afspraken gemaakt over de monitoring en bestrijding van zeer besmettelijke aangifteplichtige dierziekten, zoals mond- en klauwzeer, vogelgriep (AI) en Newcastle Disease (NCD) alsmede varkenspest. De inzet van de betrokken productschappen is vooral gericht op het voorkomen van schade. In het convenant zijn afspraken tussen de schappen en het Ministerie van EL&I gemaakt over de verdeling van de bestrijdingskosten bij uitbraken van besmettelijke dierziekten. Daarbij zijn ook afspraken gemaakt over de lasten die het gevolg zijn van het optimaal voorbereid zijn op een mogelijke dierziekte-uitbraak (monitoring, draaiboeken). De afspraken zijn van belang voor de sectoren omdat risico's van dierziekten uitbraak niet verzekeraar zijn.

In nauwe afstemming met de rijksoverheid evalueert het Productschap Tuinbouw het *fyto-sanitaire stelsel* en zorgt het voor op de tuinbouwpraktijk toegesneden wet- en regelgeving. Verschillende deelsectoren stellen praktisch toepasbare regelgeving op om fyto-sanitaire problemen te voorkomen. Het Productschap Tuinbouw zorgt voor de uitvoering van de verordeningen die daartoe dienen. Verordeningen zijn bijvoorbeeld van toepassing op tulpenstengelaaltje, knolcypereus, bacterievuur en aardappelmoetheid.

Ook het PA, het HBAG en het Bosschap zijn op dit terrein actief.

Controle op welzijnsregels (*bevorderen dierenwelzijn*) vindt onder meer plaats in het kader van de IKB-regelingen (IKB staat voor Integrale Ketenbeheersing), die het Productschap Vee en Vlees deels beheert.

Het PVV financiert welzijnsonderzoek gericht op:

- Beperking van het aantal ingrepen bij varkens;
- Groepshuisvesting zeugen;
- Evaluatie verdoofd castreren van varkens;
- Welzijnsmonitoring kalveren;
- Vloerenonderzoek kalveren.

Ter bevordering van het dierenwelzijn subsidieert het Productschap Diervoeder door (mede)financiering *wetenschappelijk onderzoek* naar de relatie tussen voeding en dierenwelzijn. Projecten in dit verband zijn bijvoorbeeld 'Met een gezonde pens vooruit' (m.b.t. voeding vóór en na het afkalven), 'Acute fase respons' (verhoging immuniteit tegen infectieziekten), 'Coarse diets' (gezondheid maag/darmkanaal) en 'Verkorting van de droogstand van melkvee'.

Het PPE verzorgt de collectieve financiering van onderzoek naar dierenwelzijn voor de sector, zoals onderzoeken naar ingrepen bij pluimvee en het verbod op het kooisysteem per 2012.

Het PPE kent al een groot aantal jaren een aanpak voor de preventie en bestrijding van Salmonella in de pluimveesectoren. De aanpak is succesvol en heeft tot een aanzienlijke vermindering van de belangrijkste Salmonellatypes geleid. Een Europese studie bij ondermeer leghennen en vleeskuikens heeft aangetoond dat Nederland tot de best scorende landen in de EU behoort.

Het PPE stelt op verzoek van overheid en/of sector verordeningen op om aspecten van welzijn te regelen en te controleren. Momenteel is er regelgeving op het gebied van welzijn voor vier sectoren waarvoor geen Europese regelgeving geldt: kalkoenen, vleeskuikenouderdieren, nertsen en konijnen.

Daarnaast heeft het PVV het initiatief genomen om ter verbetering van het welzijn tijdens het transport tot een geïntegreerd kwaliteitssysteem te komen.

De *Verordening quarantainevoorzieningen* voor tweekleppige weekdieren 2007 van het Productschap Vis voorziet in voorschriften, voor het tegengaan van ziekten die met name mosselen en oesters kunnen treffen.

13.1.2 *Juridische grondslag*

Verordeningen juridische basis

Op dit taakgebied zetten de schappen vooral verordeningen in. De toepasselijke verordeningen zijn gebaseerd op artikel 93 van de Wet op de bedrijfsorganisatie.

13.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Tuchtrecht dominant instrument handhaving

Tuchtrecht vormt de dominante vorm van handhaving (zoals bij het Productschap Vis), maar ook bestuursrecht en strafrechtelijke sanctionering komen voor. De handhavingsactiviteiten van het PVV en PPE betreffen de inzet en aansturing van controle- en toezichtsactiviteiten, zowel administratief als ter plaatse. Daarbij geconstateerde overtredingen worden bestuursrechtelijk of tuchtrechtelijk bestraft.

13.1.4 Ingezette instrumenten

Inzet regelgeving, menskracht en financiële bijdragen

Instrumenten zijn het beschikbaar stellen van eigen menskracht vanuit het schap (voor de controle) maar vooral ook de inzet van regelgeving. Daarnaast worden ook omvangrijke financiële bijdragen verstrekt, zoals in het kader van het Diergezondheidsfonds.

13.1.5 Wijze van bekostiging

Mix van bestemmingsheffingen en algemene heffing

De activiteiten op het terrein van de bestrijding plant- en dierziekten/bevordering dierenwelzijn worden (afhankelijk van het schap en de concrete activiteit) betaald uit de algemene heffing en/of uit een bestemmingsheffing. Het grootste deel is echter afkomstig uit bestemmingsheffingen.

13.1.6 Uitgaven

Totaal ruim 22 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven voor de activiteiten in 2010 zijn in tabel 32 weergegeven.

Tabel 32 Uitgaven voor bestrijding plant- en dierziekten en bevordering dierenwelzijn 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	1.533
Productschap Diervoeder	597
Productschap Wijn	0
Productschap Dranken	0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0
Productschap Pluimvee en Eieren	2.090
Productschap Tuinbouw	3.240
Productschap Vee en Vlees	6.757
Productschap Vis	90
Productschap Zuivel	8.120
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	102
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0
Bedrijfschap Afbouw	0
Bosschap	7
Bedrijfschap Horeca en Catering	0
Totaal	22.536

Bron: EIM/IOO 2011.

13.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 19 fte

De schappen zetten 19,6 fte in voor activiteiten die betrekking hebben op de bestrijding plant- en dierziekten/bevordering dierenwelzijn (zie tabel 33).

Tabel 33 Inzet eigen fte voor bestrijding plant- en dierziekten en bevordering dierenwelzijn 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	1,7
Productschap Diervoeder	0,2
Productschap Wijn	0,0
Productschap Dranken	0,0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,0
Productschap Pluimvee en Eieren	5,6
Productschap Tuinbouw	4,7
Productschap Vee en Vlees	5,8
Productschap Vis	0,5
Productschap Zuivel	0,5
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,3
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0,0
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0,0
Bedrijfschap Afbouw	0,0
Bosschap	0,3
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,0
Totaal	19,6

Bron: EIM/IOO 2011.

13.2 Visie van de schappen

13.2.1 Gemeenschappelijk belang

Voorkomen van plant- en dierziekten gemeenschappelijk belang

Het gemeenschappelijk belang is gelegen in het voorkomen van het uitbreken van plant- en dierziekten. Bedacht moet worden dat Nederlandse agrarische sector in belangrijke mate ook op de export gericht is. Bij het uitbreken van plant- of dierziekten gaan de grenzen voor Nederlandse producten dicht, wat zich vertaalt in een economische catastrofe voor de desbetreffende sector. Ook de (pijnlijke) maatregelen zoals het moeten ruimen van dieren zijn uitermate ingrijpend.

13.2.2 Algemeen belang

Florerende agrarische sector van groot algemeen belang

De agrarische sector vertegenwoordigt een groot belang voor de Nederlandse economie. De agrarische export groeide van 60,5 miljard euro in 2009 naar 65 miljard euro in 2010. Na de Verenigde Staten is Nederland de grootste exporteur van agrarische producten in de wereld. Duitsland is voor de Nederlandse agrarische sector veruit de belangrijkste handelspartner. Iets meer dan een kwart van de Nederlandse agrarische export ging in 2010 hier naartoe. In totaal is er in 2010 voor 17,2 miljard euro aan de Nederlandse agrarische producten door Duitsland geïmporteerd. Vooral de Nederlandse tomaten, komkommers en paprika's vonden gretig aftrek (tweederde van het totaal). Verder worden vooral ook sierteelt, zuivel, eieren en vlees op grote schaal afgenomen. De schappen ondersteunen het Rijksbeleid t.a.v. de preventie van plant- en dierziekten, de verzekering van voedselveiligheid en de bevordering van de volksgezondheid.

13.2.3 Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Er bestaat volgens de schappen een groot draagvlak bij bedrijfsgenoten en dragende organisaties voor de bestrijding plant- en dierziekten/bevordering dierenwelzijn. Het uitbreken van een plant- of dierziekte raakt immers aan de wortels van het bestaan van deze bedrijven.

13.2.4 Gevolgen van het wegvallen van de activiteit

Minder aandacht voor plant- en dierziekten bij opheffing schappen

De vrees bij de schappen bestaat dat opheffing zou kunnen leiden tot minder aandacht voor plant- en dierziekten.

13.2.5 Alternatieven voor uitvoering

Centrale overheid alternatieve bestrijder van plant- en dierziekten

Gegeven de belangrijke rol van regelgeving bij het tegengaan van plant- en dierziekten, zien de meeste schappen een rol weggelegd voor de centrale overheid, indien zij zelf niet meer zouden bestaan. Hierbij wordt wel gewezen op de beschikbaarheid van financiële middelen alsmede de noodzaak voor maatwerk, op basis van kennis van de sector.

14 Kwaliteitsbevordering

14.1 Feiten en cijfers

14.1.1 Activiteiten

De activiteiten van de schappen op het terrein van de kwaliteitsbevordering kunnen als in tabel 34 is gebeurd gegroepeerd worden.

Tabel 34 Kwaliteitsbevordering

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>
Kwaliteitsystemen, certificering en keurmerken	PA PPE PVV PVIS PZ HBAG BA BOS
Adviescommissie Geografische aanduidingen, Oorsprongsbenamingen en Specificiteitcertificering (AGOS)	HPA PA PPE PT PVV PVIS PZ
Bevorderen ondernemerschap en de kwaliteit c.q. professionaliteit van ondernemers	PA HBA HBD BHC BA HBAG
Integrale Ketenbeheersing	PPE PT PVV
Aanbieden analysemethoden	PDV PZ
Verordeningen voor de definitie van productkenmerken en bereidingswijzen	PA PD
Technische buitendienst die mede kwaliteitsbevorderende activiteiten uitvoert	HBAG BA
Algemene leveringsvoorwaarden en geschillencommissies	HBA BA
Bedrijfsvergelijkingen	BA BHC
Standaardisatie laboratoriumtesten & normalisatie van monsterneming evenals analyse	PDV
Nederlandse Hotelclassificatie	BHC
Voederwaardering	PDV

Bron: EIM/IOO 2011.

AGOS staat voor de Adviescommissie Geografische aanduidingen, Oorsprongsbenamingen en Specificiteitcertificering. De AGOS adviseert de Minister van EL&I bij aanvragen voor registratie van Nederlandse producten en bij bezwaren tegen de registratie van producten uit andere lidstaten, zowel voor geografische aanduidingen of oorsprongsbenamingen, als voor de specificiteit van een landbouwproduct of een levensmiddel. Dit geldt voor landbouwproducten en levensmiddelen uit alle sectoren (Verordening EG 510/2006 en EG 509/2006).

Diverse schappen zijn actief op het terrein van *kwaliteitsystemen, certificering en keurmerken*. Met de Erkenningsregeling Bosaannemers (ErBo, een product van het Bosschap) kunnen bosaannemingsbedrijven het predicaat 'erkend' verwerven en zich daarmee onderscheiden in de markt. Een bedrijf moet hierbij voldoen aan een aantal voorwaarden en verplichtingen, zoals op het gebied van scholing, arbeidsomstandigheden en kwaliteit.

Het Hoofdbedrijfschap Detailhandel zet zich in voor de professionalisering en kwaliteitsbevordering van producten en diensten van bloemisten en tuincentra. Hierbij worden middelen ingezet zoals: productworkshops en workshops 'Sturen op cijfers', een digitale bedrijfsscan waarmee bloemisten de sterke en zwakke punten van hun bedrijf kunnen vaststellen en een vraag- en antwoordmodule (FAQ) over personeelsmanagement voor tuincentra en bloemenzaken. Ook het HBA ontwikkelt soortgelijke initiatieven in het kader van het *bevorderen van het ondernemerschap*.

Het Productschap Pluimvee en Eieren kent vier *IKB-systemen*: IKB Ei voor de legpluimveesector, IKB Kip voor de vleeskuikenhouderij, IKB Konijn voor de vleeskonijnensector en IKB-PSB voor de pluimveeservicebedrijven. IKB Kip is een kwaliteitszorgsysteem voor de productie van pluimveevlees. Alle schakels die betrokken zijn bij de productie verstrekken hiermee garanties over de wijze van produceren.

Voor het Bedrijfschap Horeca en Catering geldt, dat sinds 2010 het digitale platform MijnHoreca wordt ontwikkeld. Dit innovatieve platform richt zich op het verzamelen en verspreiden van kennis en informatie en ook op het ondersteunen van de bedrijfsvoering d.m.v. handzame tools en bedrijfsvergelijking. Ook is MijnHoreca het platform voor de horeca-community, gericht op contact met en tussen ondernemers met als doel het delen van kennis te stimuleren.

Het Bedrijfschap Horeca en Catering verzorgt de *Nederlandse Hotelclassificatie*. De doelstelling hiervan is tweeledig:

- het door middel van 'sterren' helpen van de consument bij diens keuze voor hotels;
- het aan hotels bieden van een instrument om zich in de markt te profileren.

14.1.2 *Juridische grondslag*

Bestuursbesluit en instellingsbesluit als basis

Als grondslag wordt doorgaans een bestuursbesluit of het Instellingsbesluit genoemd.

14.1.3 *Handhaving en sanctionering*

Soms tuchtrechtelijke of privaatrechtelijke handhaving

Veel kwaliteitsbevorderende maatregelen kennen geen sanctioneringsmogelijkheid. Er zijn echter uitzonderingen op deze regel. Zo kent het Productschap Zuivel een regeling voor boerderijmelk. Het betreft hier regelgeving die is gericht op alle ontvangers van rauwe melk (koe en geit). In deze regelgeving zijn de basisvoorwaarden vastgelegd voor de juiste vaststelling van de hoeveelheid van de door de zuivelfabrieken bij veehouders ingenomen hoeveelheid melk, de juiste vaststelling van de samenstelling (w.o. vet, eiwit) en de diverse kwaliteitparameters van de melk. Hiervoor geldt tuchtrechtelijke handhaving. Privaatrechtelijke handhaving komt ook voor.

De IKB-Kwaliteitsregelingen voorzien, op privaatrechtelijke basis, in de naleving en handhaving van verordeningen van het Productschap Vee en Vlees. De private kwaliteitssystemen beschikken over eigen controle- en bestraffingsregimes waardoor het aantal controleactiviteiten kan worden teruggebracht, aangezien er gebruik kan worden gemaakt van de controleresultaten van deze IKB-inspecties.

14.1.4 Ingezette instrumenten

Vooraf inzet van regelgeving en menskracht

Instrumenten zijn het beschikbaar stellen van eigen menskracht vanuit het schap en financiering van kwaliteitsbevorderende maatregelen, door de inhuur van derden.

14.1.5 Wijze van bekostiging

Mix van bestemmingsheffingen en algemene heffing

De activiteiten op het terrein van kwaliteitsbevordering worden betaald uit de algemene heffing en/of uit een bestemmingsheffing. Het grootste deel is daarbij afkomstig uit bestemmingsheffingen.

14.1.6 Uitgaven

Totaal bijna 12 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven van de activiteiten op het gebied van kwaliteitsbevordering bedroegen in 2010 circa 12 miljoen euro. Het HBD, het Bedrijfschap Horeca en Catering en het Productschap Zuivel waren samen goed voor ruim de helft van dit bedrag (zie tabel 35).

Tabel 35 Uitgaven voor kwaliteitsbevordering 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	62
Productschap Akkerbouw	531
Productschap Diervoeder	669
Productschap Wijn	0
Productschap Dranken	29
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0
Productschap Pluimvee en Eieren	522
Productschap Tuinbouw	760
Productschap Vee en Vlees	482
Productschap Vis	100
Productschap Zuivel	1.314
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	78
Hoofdbedrijfschap Ambachten	857
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	3.875
Bedrijfschap Afbouw	777
Bosschap	69
Bedrijfschap Horeca en Catering	1.683
Totaal	11.808

Bron: EIM/IOO 2011.

14.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 33 fte

De schappen zetten in 2010 ruim 33 fte in voor activiteiten die betrekking hebben op kwaliteitsbevordering (zie tabel 36).

Tabel 36 Inzet van eigen fte voor kwaliteitsbevordering 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,6
Productschap Akkerbouw	4,0*
Productschap Diervoeder	0,7
Productschap Wijn	0,0
Productschap Dranken	0,3
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,0
Productschap Pluimvee en Eieren	7,0
Productschap Tuinbouw	0,2
Productschap Vee en Vlees	1,7
Productschap Vis	0,8
Productschap Zuivel	0,6
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,8
Hoofdbedrijfschap Ambachten	6,5
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	3,3
Bedrijfschap Afbouw	4,3
Bosschap	0,3
Bedrijfschap Horeca en Catering	2,2
Totaal	33,3

* De activiteiten worden namens het schap uitgevoerd door het HPA.

Bron: EIM/IOO 2011.

14.2 Visie van de schappen

14.2.1 Gemeenschappelijk belang

Betere kwaliteit leidt tot hogere afzet

Het gemeenschappelijk belang is gelegen in betere afzetmogelijkheden voor de bedrijven, omdat garanties gegeven worden over de kwaliteit van hun productiemethode en eindproducten. Daar komt bij dat voor bepaalde schappen geldt dat zij met name werkzaam zijn voor kleinere bedrijven, die kunnen profiteren van een kwaliteitsimpuls die voor een gehele sector wordt ontwikkeld.

14.2.2 Algemeen belang

Betere kwaliteit is ook belangrijk voor onze economie

De concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven is gediend met kwaliteitsbevorderende maatregelen. Ook kunnen consumenten en afnemers in het

zakelijke segment, op basis van de gevoerde keurmerken, betere keuzes maken. Zo draagt het sterrensysteem van het Bedrijfschap Horeca en Catering bij aan de transparantie van de sector. Het kwaliteitsbeleid m.b.t. agrarische producten dient (ook) de voedselveiligheid en de volksgezondheid.

14.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Groot draagvlak

Schappen houden onder meer bij wat de bedrijfsgenoten vinden van de ontwikkelde kwaliteitsbevorderende maatregelen. Hiervoor is bijvoorbeeld gesproken over de professionalisering en kwaliteitsbevordering van producten en diensten van bloemisten door het Hoofdbedrijfschap Detailhandel. De workshops werden bezocht door in totaal 750 bloemisten. De workshops zijn na afloop ook goed beoordeeld door de deelnemers. De digitale bedrijfsscan is inmiddels door circa 400 bloemisten ingevuld.

14.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Geen activiteiten door schappen: minder aandacht voor kwaliteit

De vrees bij de schappen bestaat dat het einde van de PBO ook resulteert in minder aandacht voor kwaliteit. Hierbij doen zich vooral problemen voor bij kwaliteitsbevorderende initiatieven voor een gehele keten en voor kwaliteitsbevorderende maatregelen voor sectoren met kleine, niet georganiseerde bedrijven.

14.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Dragende organisaties of overheid mogelijke alternatieve uitvoerders

Als alternatieven voor het schap worden genoemd de dragende organisaties of de overheid. Voor de dragende organisaties geldt dat de organisatiegraad vaak te gering is om een gehele sector te kunnen bestrijken en zeker niet een gehele keten. Voor de overheid geldt dat de specifieke branchekennis en de financiële middelen ontbreken.

De classificatieactiviteiten in de vleessector zullen overigens door de overheid moeten worden overgenomen, gezien haar verantwoordelijkheid als gevolg van EU-regelgeving betreffende deze classificatie en daarvan afgeleide prijsrapporten.

15 Voedingsveiligheid en gezondheid

15.1 Feiten en cijfers

15.1.1 Activiteiten

De activiteiten die door de schappen op het terrein van voedingsveiligheid en gezondheid worden ondernomen, worden in tabel 37 opgesomd.

Tabel 37 Voedingsveiligheid en gezondheid

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>						
Bijdrage leveren aan de ontwikkeling van gezondere grondstoffen & producten	PA	MVO	PPE	PVV	PVIS	PZ	HBAG
Hygiënecodes	PA	PW	PPE	PVV	PZ	BHC	
Controle op verboden stoffen of stoffen (c.q. bacteriën) in een te hoge concentratie	PDV	PW	PPE	PVV	PZ		
Informatievoorziening over EU-levensmiddelen-wetgeving	PA	MVO	HPA	PVIS	PZ		
Verzorgen crisismanagement	PDV	MVO	PPE	PVV			
Voorlichting aan publiek over gezondheid & gezonde voeding en leefgewoonten	PW	PD	PT				
Bestrijding zoönosen	PPE	PVV	PZ				
Risicoanalyses voor de voedingsveiligheidsborging	PA	MVO					
Ontwikkelen gestandaardiseerde analysemethoden	MVO	PZ					
Volgen & traceren van producten	PW	PVV					
Eisen aan de vakbekwaamheid voor uitoefening van een beroep, in belang van de (volks-)gezondheid	HBA						
Regels voor de (toekomstige) teelt van GGO's (genetisch gemodificeerde gewassen).	PA						
Ontwikkelen standaarden & normen	MVO						
Ingrediëntendatabank	PA						
Samenwerking VWA	HBD						
Certificering	PA						

Bron: EIM/IOO 2011.

Hygiënecodes zijn instrumenten met behulp waarvan betreffende delen van de sector kunnen voldoen aan diverse (al dan niet wettelijke) eisen op het gebied van hygiëne en voedingsveiligheid. Door het Productschap Vis zijn codes ontwikkeld voor de visdetailhandel, garnalenkotters, verzendcentra en schelpdierverwerkende bedrijven. Ook voor andere sectoren zijn soortgelijke codes opgesteld.

De activiteiten die binnen de activiteitencluster '*gezondere grondstoffen/producten*' zijn divers. Het Productschap Akkerbouw faciliteert bijvoorbeeld activiteiten rondom verbetering van de samenstelling van graanproducten. Hiermee wordt ingespeeld op een verbetering van het voedingspatroon van de Nederlandse bevolking. Zoutverlaging, verhoging van de consumptie van volkoren producten en

verhoging van de vezelinname kunnen een positieve invloed hebben op de gezondheid. Het productschap heeft de afgelopen jaren geparticipeerd in een Europees project HealthGrain. Dit project wordt momenteel met alle betrokken ketenpartijen omgezet naar een Programma HealthGrain Nederland. Het productschap brengt hiervoor de aanwezige kennis en ervaring van het bedrijfsleven en de kennisinstellingen bijeen om zo invloed uit te kunnen oefenen op aanbod, beleid en onderzoek.

Een van de activiteiten binnen het cluster voedingsveiligheid en gezondheid is controle op verboden stoffen en stoffen die in te hoge concentratie voorkomen. Voor de varkens- en kalvesector heeft het PVV verordeningen opgesteld voor de monitoring/controlen op verboden stoffen en residuen in dieren en vlees. Via monsternames op veehouderijen en slachtplaatsen en analyse van deze monsters wordt voorkomen dat dergelijke stoffen in het humane consumptiekanaal komen. Een ander voorbeeld is het Productschap Wijn dat controleert op de aanwezigheid van residuen van gewasbeschermingsmiddelen in wijn.

15.1.2 Juridische grondslag

Meestal bestuursbesluit of instellingsbesluit als basis

Als grondslag wordt in de regel een bestuursbesluit of het Instellingsbesluit genoemd. Aan bepaalde controles (bijvoorbeeld als het gaat om verboden stoffen) liggen ook verordeningen ten grondslag.

15.1.3 Handhaving en sanctionering

Doorgaans tuchtrecht bij handhaving

De handhavingsactiviteiten betreffen de inzet en aansturing van controle- en toezichtsactiviteiten, zowel administratief als ter plaatse. Daarbij geconstateerde overtredingen worden door het Productschap Vee en Vlees bijvoorbeeld bestuursrechtelijk of tuchtrechtelijk bestraft. Deze tuchtrechtelijke handhaving mondt uit in het aanbrengen van de zaak bij het Tuchtgerecht PVV. In bijzondere gevallen is de overtreding als strafbaar feit aangewezen, waarbij het OM moet vervolgen. Afgezien van de afschrikwekkende werking van de voorziene sanctionering, wordt de naleving van de voorschriften vergroot door actief voor te lichten, circulaire en nieuwsbrieven uit te geven en het afleggen van bedrijfsbezoeken.

15.1.4 Ingezette instrumenten

Vooraf inzet van menskracht en financiering van maatregelen

Instrumenten zijn het beschikbaar stellen van eigen menskracht vanuit het schap en financiering van gezondheidsbevorderende maatregelen, mede door de inhuur van derden.

15.1.5 Wijze van bekostiging

Mix van bestemmingsheffingen en algemene heffing

De activiteiten op het terrein van voedingsveiligheid/gezondheid worden betaald uit de algemene heffing en/of uit een bestemmingsheffing. Het grootste deel is echter afkomstig uit bestemmingsheffingen.

15.1.6 Uitgaven

Totaal bijna 5 miljoen euro aan uitgaven

De uitgaven van de activiteiten op het gebied van voedingsveiligheid en gezondheid bedroegen in 2010 bijna 5 miljoen euro en zijn in de tabel 38 weergegeven.

Tabel 38 Uitgaven voedingsveiligheid en gezondheid 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	248
Productschap Akkerbouw	464
Productschap Diervoeder	1.322
Productschap Wijn	217
Productschap Dranken	130
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	108
Productschap Pluimvee en Eieren	332
Productschap Tuinbouw	507
Productschap Vee en Vlees	1.038
Productschap Vis	87
Productschap Zuivel	264
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	4
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	3
Bedrijfschap Afbouw	0
Bosschap	0
Bedrijfschap Horeca en Catering	27
Totaal	4.751

Bron: EIM/100 2011.

15.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 32,6 fte

De schappen zetten in 2010 samen 32,6 fte in voor activiteiten die betrekking hebben op voedingsveiligheid en gezondheid (zie tabel 39).

Tabel 39 Inzet van eigen fte voor voedingsveiligheid en gezondheid 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	2,2
Productschap Akkerbouw	0,7*
Productschap Diervoeder	0,4
Productschap Wijn	0,3
Productschap Dranken	0,3
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	1,9
Productschap Pluimvee en Eieren	4,6
Productschap Tuinbouw	9,5
Productschap Vee en Vlees	8,2
Productschap Vis	0,7
Productschap Zuivel	0,5
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	0,1
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	3,0
Bedrijfschap Afbouw	0,1
Bosschap	0,0
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,1
Totaal	32,6

* De activiteiten worden namens het schap uitgevoerd door het HPA.

Bron: EIM/IOO 2011.

15.2 Visie van de schappen

15.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Gezonde producten leiden tot consumentenvertrouwen

Twijfels over voedingsveiligheid/gezondheid ondermijnen het vertrouwen van de consument in het product. Een schap kan ten behoeve van de sector en de consument de belangrijkste voedingsveiligheidsrisico's in beeld brengen en onder controle houden. Actuele informatie kan digitaal ontsloten worden en toegankelijk worden gemaakt voor bedrijfsgenoten en andere stakeholders. Het gaat hierbij om ingewikkelde wetgeving en complexe kwesties. MKB-bedrijven zijn veelal niet in staat de vertaalslag naar hun eigen praktijk te maken. Een centraal aanspreekpunt biedt dan voordelen.

15.2.2 *Algemeen belang*

Betere kwaliteit is ook belangrijk voor onze economie

Vanzelfsprekend zijn de Nederlandse export en economie gediend met producten die gezond en veilig zijn. Bovendien is hier ook de volksgezondheid in het geding.

15.2.3 *Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties*

Groot draagvlak

De schappen geven aan dat uit hun peilingen blijkt dat de dragende organisaties voedingsveiligheid/gezondheid zeer belangrijk vinden.

15.2.4 *Gevolgen van het wegvallen van de activiteit*

Minder aandacht voor kwaliteit leidt tot grotere inspanning voor bedrijven

De vrees bij de schappen bestaat dat hun eventuele opheffing resulteert in minder aandacht voor voedingsveiligheid/gezondheid. Hierdoor moeten bedrijven bijvoorbeeld zelf meer inspanningen leveren om op de hoogte te blijven van ontwikkelingen in de regelgeving over voedingsveiligheid/gezondheid. Ook moeten alternatieven ontwikkeld worden om het vertrouwen van de consument te behouden. Vaak is een ketenaanpak onontbeerlijk om succesvol te zijn.

15.2.5 *Alternatieven voor uitvoering*

Dragende organisaties of de overheid mogelijke alternatieve uitvoerders

Als alternatieven voor het schap worden genoemd de dragende organisaties of de overheid. Voor de dragende organisaties geldt dat de organisatiegraad vaak te gering is om een gehele sector te kunnen bestrijken en zeker niet een gehele keten. Voor de overheid geldt dat de specifieke branchekennis en de financiële middelen ontbreken.

16 Maatschappelijk verantwoord ondernemen en stimuleren van duurzaamheid

16.1 Feiten en cijfers

16.1.1 Activiteiten

De activiteiten van de product- en bedrijfschappen op het terrein van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) kunnen als in tabel 40 is gebeurd in categorieën gegroepeerd worden.

Tabel 40 Maatschappelijk verantwoord ondernemen en stimuleren van duurzaamheid

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>					
Algemene aandacht voor milieu & duurzaamheid in de sector (w.o. opstellen rapportages over MVO)	PA	MVO	PPE	PT	PVV	PVIS
	PZ	HBAG	HBA	HBD	BA	BHC
Carbon footprint	PA	PDV	PW	MVO	PPE	PVV
	PZ	HBAG				
Duurzame energie & energiebesparing	PA	PT	MVO	HBD	BA	BOS
Duurzame gewasbescherming	PA	PT	PZ	HBAG		
Emissiebeperking	PA	PDV	PT	PZ		
Promotie duurzame producten & grondstoffen	MVO	BA				
Verpakkingen & recycling	PA	PD				
Biodiversiteit	PA	BOS				
Samenwerkingsovereenkomst energiecentrum	HBA					
Bevorderen gebruik duurzaam plantmateriaal	BOS					
Voorlichting aan publiek over duurzaamheid	PVIS					
Certificaat Verantwoordelijk Vissen (CVV)	PVIS					
Hergebruik & inzameling grondstoffen	MVO					
Stoppen met castratie van varkens	PVV					
Prijs voor duurzame ondernemers	PVIS					
Duurzaamheid en watergebruik	PT					
Certificering duurzame vangst	PVIS					
Keurmerk duurzaamheid	PVIS					
Schone winkelgebieden	HBD					
Bestrijding erosie	PA					

Bron: EIM/IOO 2011.

Binnen de eigen sector of branche besteedt de meerderheid van de schappen aandacht aan MVO. Dit gebeurt bijvoorbeeld door het inventariseren en onderzoeken van de voor hun sector relevante thema's, trends en ontwikkelingen. De bevindingen worden vaak gepubliceerd middels een rapportage met daarin een sectorbreed overzicht van de inspanningen en activiteiten op het terrein van MVO.

Actueel: het berekenen van de Carbon footprint

Ruim een derde van de schappen is bezig met het ontwikkelen van een rekenmodel voor de achterban, waarmee bedrijven hun eigen Carbon footprint kunnen berekenen. Hierbij wordt nauw samengewerkt met andere schappen en ook met brancheorganisaties.

Duurzame energie en energiebesparing staan in de belangstelling

Bijna een derde van de schappen houdt zich actief bezig met duurzame energiebronnen en/of energiebesparing. Schappen sluiten zich bijvoorbeeld aan bij convenanten op het gebied van energie en vervullen daarbij veelal ook een coördinerende en faciliterende rol. In een aantal gevallen worden er ook praktijkprojecten op het gebied van duurzame energie gefinancierd, of worden er richtlijnen voor de branche opgesteld.

Thema: Duurzame gewasbescherming

Voor enkele schappen is duurzame gewasbescherming en vermindering van resten een belangrijk thema. Zo probeert men te voorkomen dat restanten van gewasbeschermingsmiddelen in het milieu terecht komen door middel van het instellen van een reinigingsplicht en het opstellen van eisen en richtlijnen in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Belangrijke werkzaamheden zijn coördineren, financieren, kennisontwikkeling, en registreren.

Duurzame veehouderij: stop castratie

In het licht van 'license to produce' financiert het PVV onderzoek naar oplossingsrichtingen om binnen afzienbare termijn castratie van biggen te kunnen beëindigen. Hier speelt een sectorbrede aanpak, waarbij ook de overheid en de Dierenbescherming nauw betrokken zijn.

Verpakkingen en recycling via verordeningen

Het opstellen van regels en voorwaarden omtrent statiegeld op verpakkingen en verplichte reiniging van verpakkingen wordt door enkele productschappen uitgevoerd voor de overheid. Dit gebeurt via verordeningen.

Zeer specifieke activiteiten en thema's per schap

Verder is er nog een brede range aan activiteiten op het gebied van MVO die door de schappen worden uitgevoerd of ondersteund. Hierbij kan worden gedacht aan activiteiten op het gebied van consumentenvoorlichting, een schone leefomgeving, stimulering van MVO middels prijzen en keurmerken, stoppen met castratie van varkens en het bewaken van biodiversiteit.

16.1.2 Juridische grondslag

Juridische grondslag vooral bestuursbesluit of instellingsbesluit

De juridische grondslag is in de meeste gevallen een bestuursbesluit, gevolgd door een juridische grondslag op basis van het toepasselijke instellingsbesluit. Wel zijn er enkele activiteiten die gebaseerd zijn op een autonome verordening of op een code of convenant.

16.1.3 Handhaving en sanctionering

Weinig handhaving en sanctionering

In de gevallen waar sprake is van verordeningen, een code of specifieke sectorafspraken, is er sprake van handhaving en sanctionering via tucht- of strafrecht en een enkele keer van een specifiek sanctiekader verbonden aan de regeling.

16.1.4 Ingezette instrumenten

Ingezette instrumenten zijn vooral menskracht en financiële instrumenten

Instrumenten zijn vooral het beschikbaar stellen van menskracht en financiële ondersteuning aan activiteiten. Op de derde plaats komt het geven van voorlichting, bijvoorbeeld via een kenniscentrum.

16.1.5 Wijze van bekostiging

Bekostiging MVO primair uit de algemene heffing

De activiteiten die gerelateerd zijn aan MVO worden meestal bekostigd uit de algemene heffing. Een groot deel van de activiteiten ontvangt (ook) financiering vanuit bestemmingsheffingen.

16.1.6 Uitgaven

Totaal ruim 27 miljoen euro aan bestedingen

De uitgaven voor de activiteiten op het gebied van MVO zijn weergegeven in tabel 41.

Tabel 41 Uitgaven voor MVO 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	1.209
Productschap Diervoeder	565
Productschap Wijn	283
Productschap Dranken	415
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	188
Productschap Pluimvee en Eieren	43
Productschap Tuinbouw	20.693
Productschap Vee en Vlees	919
Productschap Vis	1008
Productschap Zuivel	1.436
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	21
Hoofdbedrijfschap Ambachten	259
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	162
Bedrijfschap Afbouw	6
Bosschap	71
Bedrijfschap Horeca en Catering	3
Totaal	27.281

Bron: EIM/IOO 2011.

16.1.7 Inzet van eigen arbeid

Inzet van 52,8 fte

De schappen hebben in 2010 in totaal 52,8 fte ingezet voor MVO (zie tabel 42).

Tabel 42 Inzet eigen FT fte E's voor MVO 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	1,4
Productschap Diervoeder	0,4
Productschap Wijn	0,3
Productschap Dranken	1,0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	4,0
Productschap Pluimvee en Eieren	0,6
Productschap Tuinbouw	34,8
Productschap Vee en Vlees	1,5
Productschap Vis	2,1
Productschap Zuivel	0,5
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,2
Hoofdbedrijfschap Ambachten	4,7
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0,7
Bedrijfschap Afbouw	0
Bosschap	0,5
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,1
Totaal	52,8

Bron: EIM/IOO 2011.

16.2 Visie van de schappen

16.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Gemeenschappelijk belang is samen sterk staan

Het belang voor de sector ligt in eenduidigheid, samen optreden, en continuïteit. MVO-activiteiten hebben veelal te maken met zaken zoals voedselzekerheid, veilig voedsel en raken daardoor ook aan een verbetering van de bedrijfsvoering en concurrentiekracht van de bedrijven. MVO is ook van groot belang voor de export, een goed imago zorgt voor een goede concurrentiepositie. Daarnaast dragen de activiteiten bij aan lagere kosten voor de bedrijven, en helpen de schappen bij de implementatie van EU-wetgeving. Door gezamenlijk op te treden wordt er draagvlak gecreëerd en ketenpartijen samengebracht voor het invoeren van voor de sector en maatschappij belangrijke MVO-maatregelen en activiteiten, die in een versnipperd veld niet van de grond zouden zijn gekomen. Hierdoor wordt er mede bijgedragen aan overheidsdoelstellingen op het gebied van MVO, kunnen nieuwe ontwikkelingen worden gesignaleerd en eenduidige rekenmodellen worden ontwikkeld.

16.2.2 Algemeen belang

Algemeen belang is maatschappelijk belang

De activiteiten op het gebied van MVO die door de schappen centraal worden uitgevoerd dragen bij aan de primaire noodzaak voor voedselzekerheid en veiligheid, het voorkomen van milieuvervuiling, het waarborgen van biodiversiteit, en een gezondere leefomgeving. Thema's die naar voren komen zijn: een betere waterhuishouding, voorlichting van de consument, dierenwelzijn, vermindering gebruik fossiele brandstoffen en het bevorderen van innovatie.

16.2.3 Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Dragende organisaties en de bedrijfsgenoten hechten grote waarde aan MVO

Er wordt veel waarde gehecht aan de activiteiten op het gebied van MVO, vanwege het grote maatschappelijk belang dat er mee gediend is. Door gezamenlijk op te treden wordt er positief bijgedragen aan innovatie en aan het imago van de betrokken sectoren, waardoor de internationale concurrentiepositie verbetert.

16.2.4 Gevolgen van het wegvallen van de activiteit

Gevolgen: bedreiging continuïteit en maatschappelijke belangen

Wegvallen van veel van deze activiteiten zal grote gevolgen hebben op zaken zoals voedselzekerheid en veiligheid, milieu, imago en biodiversiteit. Ook zal er versnippering optreden en ontstaat er een hoger risico op free-rider gedrag. Daarnaast zal er minder innovatie plaatsvinden en komt duurzaamheid minder goed van de grond. Kosten voor bedrijven worden hoger wanneer er geen centrale aanpak en voorlichting is, met een kleiner wordend draagvlak voor MVO als gevolg.

16.2.5 Alternatieven voor uitvoering

Dragende organisaties en overheid kunnen de taak het beste vervullen

De meeste schappen geven aan dat de dragende organisaties de meest voor de hand liggende organisaties zijn voor het overnemen van deze taak. De schappen wijzen daarbij wel op de versturende werking van 'free riders', een vermindering van doelmatigheid en een kostenverhogend effect. Ook de overheid wordt in veel gevallen genoemd als mogelijke alternatieve uitvoerder, met name bij activiteiten met een zwaarwegend maatschappelijk belang.

17 Technisch onderzoek en innovatie

17.1 Feiten en cijfers

17.1.1 Activiteiten

Ruime meerderheid doet aan onderzoek gericht op innovatie

Zoals in tabel 43 te zien is, besteden de meeste schappen aandacht aan onderzoek gericht op innovatie. Daarnaast komen activiteiten op het gebied van nieuwe ICT-toepassingen en innovatie in logistiek bij meerdere schappen voor.

Tabel 43 Technisch onderzoek en innovatie

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>
Onderzoek gericht op innovatie	PA PDV PW PD MVO PPE PT PVV PVIS PZ HBAG HBA HBD BA BOS
Nieuwe ICT-toepassingen	PDV PT PZ HBAG HBA HBD
Innovatie op veterinaire terrein	PPE PVV PZ
Innovatie in logistiek	PD HBAG
Projecten voor grensverleggende akkerbouw*	PA
Ontwikkelen routekaarten voor innovatie	MVO
Experimenten met alternatieve teelt	PVIS
Website voor verspreiding innovatie	BHC
Sociale innovatie	BHC
Kennisnetwerk	BOS

* *Kiemkracht.*

Bron: EIM/IOO 2011.

Onderzoek gericht op innovatie

De schappen onderkennen op grote schaal het belang van innovatie om concurrerend te blijven. Daar het voor individuele bedrijven vaak niet haalbaar is om zelf onderzoek te starten naar innovatie zorgen de schappen ervoor dat onderzoek en innovatie in collectief verband worden opgepakt. De schappen nemen daarbij verschillende rollen in, zoals uitvoeren, faciliteren, bekostigen en voorbereiden.

Nieuwe ICT-toepassingen

Ongeveer een derde van de schappen heeft aandacht voor nieuwe ICT-toepassingen. HBA en HBD, bijvoorbeeld, werken samen in een project om de automatiseringsgraad bij brancheorganisaties en, in het afgeleide daarvan, bij ondernemingen te verbeteren. Het HBD levert hierbij vanuit het thema Innovatie ondersteuning.

Innovatie in logistiek

Innovatie in logistiek leidt idealiter tot verbeterde efficiency en kostenbesparing. De schappen spannen zich in door voorlichting, onderzoek en de ontwikkeling van standaarden. Logistiek speelt bijvoorbeeld een belangrijke rol voor frisdranken en bierbedrijven. Het PD stelt dat de logistiek van frisdranken- en bierbedrijven gecompliceerder is dan elders, mede vanwege statiegeld op verpakkingen. Deels werken de bedrijven zélf aan verbetering, maar er wordt ook centraal aangestuurd.

17.1.2 Juridische grondslag

Het bestuursbesluit is doorgaans de juridische grondslag

De juridische grondslag vormt in 8 van de 10 gevallen een bestuursbesluit.

17.1.3 Handhaving en sanctionering

Handhaving en sanctionering doorgaans niet aan de orde

Handhaving en sanctionering zijn bij deze activiteiten doorgaans niet aan de orde.

17.1.4 Ingezette instrumenten

Vooral inzet menskracht en financiële instrumenten

Menskracht en financiën zijn de instrumenten die doorgaans voor onderzoek en innovatie worden ingezet. Bij financiën gaat het overwegend om subsidies.

17.1.5 Uitgaven aan de activiteit

Totaal ruim 27 miljoen aan uitgaven

In tabel 44 zijn de uitgaven weergegeven.

Tabel 44 Uitgaven voor technisch onderzoek en innovatie 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0
Productschap Akkerbouw	1.845
Productschap Diervoeder	1.551
Productschap Wijn	70
Productschap Dranken	85
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	17
Productschap Pluimvee en Eieren	2.245
Productschap Tuinbouw	9.993
Productschap Vee en Vlees	1.400
Productschap Vis	290
Productschap Zuivel	4.999
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	828
Hoofdbedrijfschap Ambachten	835
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	682
Bedrijfschap Afbouw	39
Bosschap	2.330
Bedrijfschap Horeca en Catering	301
Totaal	27.510

Bron: EIM/IOO 2011.

17.1.6 Inzet van eigen arbeid

Inzet van bijna 27 fte

Uit tabel 45 blijkt dat de schappen in 2010 iets minder dan 27 fte inzetten voor technisch onderzoek en innovatie.

Tabel 45 Inzet eigen fte voor technisch onderzoek en innovatie 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	0,0
Productschap Akkerbouw	2,2
Productschap Diervoeder	2,3
Productschap Wijn	0,2
Productschap Dranken	0,1
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,5
Productschap Pluimvee en Eieren	1,0
Productschap Tuinbouw	7,3
Productschap Vee en Vlees	2,8
Productschap Vis	1,1
Productschap Zuivel	1,3
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	1,5
Hoofdbedrijfschap Ambachten	1,5
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	2,1
Bedrijfschap Afbouw	0,3
Bosschap	1,2
Bedrijfschap Horeca en Catering	1,2
Totaal	26,6

Bron: EIM/IOO 2011.

17.2 Visie van de schappen

17.2.1 *Gemeenschappelijk belang*

Bedrijven hebben meer kans om succesvol te innoveren door de krachten te bundelen

Individuele bedrijven zijn vaak niet in staat om onderzoek te financieren of innovatieprojecten te ontplooiën. Door de krachten te bundelen kunnen belangrijke (soms wettelijk verplichte) onderzoeken en projecten uitgevoerd worden waar de hele sector van profiteert. Bovendien beschikken de schappen over meer middelen dan brancheorganisaties waardoor er op nog professionelere wijze met leden gecommuniceerd kan worden. De resultaten van de gezamenlijke inspanningen kunnen leiden tot innovaties die de gehele sector op een hoger niveau brengen, zoals specifieke logistieke verbeteringen in het PD. Zoals het PVV stelt: 'Leidend zijn en blijven vraagt vernieuwingen van sectoren.' In andere gevallen kunnen de resultaten leiden tot het bijblijven van bedrijven, zoals in een sector als de detailhandel. Het HBD geeft aan dat het aantal bezoekers van binnensteden afneemt. Detaillisten moeten meer doen met digitale media en dreigen anders de binding met bestaande klanten te verliezen. Het HBD voorziet detaillisten van waardevolle informatie waardoor zij achterstand voorkomen en brengt partijen bij elkaar om nieuwe infrastructuren te ontwikkelen.

17.2.2 Algemeen belang

Innovatie en onderzoek raken alle Nederlanders

De schappen wijzen er op dat het realiseren van innovaties aansluit bij de doelstelling dat Nederland een vooroplopende kenniseconomie moet zijn. Onderzoek en innovatie hebben uiteraard een specifiek belang voor sectoren en branches, maar de schappen noemen daarnaast de effecten op onder andere werkgelegenheid, economie, leefbaarheid en volksgezondheid. Deze zaken raken uiteindelijk alle burgers.

17.2.3 Waardering door bedrijfsgenoten en dragende organisaties

Bedrijfsgenoten en dragende organisaties hechten veel waarde aan de activiteiten gericht op technisch onderzoek en innovatie

De activiteiten worden breed gedragen door bedrijfsgenoten en dragende organisaties. Dit blijkt niet alleen uit beweringen van de schappen zelf. Het PDV verwijst bijvoorbeeld naar rapportages waaruit het brede draagvlak blijkt.

17.2.4 Gevolgen van het wegvallen van de activiteit

Gemeenschappelijke en het algemene belang geschaad bij wegvallen activiteiten op het gebied van technisch onderzoek en innovatie

Het PA noemt een rij met nadelen van het vervallen van het collectief organiseren van activiteiten:

- informatie is minder onafhankelijk en betrouwbaar;
- de kennis en informatie is niet vrij beschikbaar;
- de beste prijs/kwaliteitverhouding wordt niet verkregen;
- de praktijk is minder sterk betrokken bij de invulling van het onderzoek;
- minder coördinatie, waardoor de kans op 'dubbel werk' toeneemt.

Voorts is er een negatief effect op onderzoeksinstellingen en de publieke kennisinfrastructuur in Nederland.

Deze nadelen weerklinken in de commentaren van de overige schappen. Een veelgenoemde aanvulling op bovenstaande punten is financieel van aard: individuele bedrijven kunnen de investeringen niet ophoesten en zien ook onvoldoende profitmogelijkheden als onderzoek- en innovatieactiviteiten niet collectief worden georganiseerd. Dus men is van mening dat zowel het gemeenschappelijke belang als het algemene belang wordt geschaad.

17.2.5 Alternatieven voor uitvoering

De overheid is het meest genoemde alternatief voor het uitvoeren van activiteiten

De centrale- of decentrale overheid is het meest genoemde alternatief voor het uitvoeren van de activiteiten. Daarnaast worden dragende organisaties met enige regelmaat genoemd. Dit wil niet zeggen dat de schappen altijd een alternatief zien: zij wijzen er ook op dat brancheorganisaties vaak ongeschikt zijn om de activiteiten over te nemen. Minder frequent genoemde alternatieven zijn dat private organisaties een organisatie opzetten vergelijkbaar met het schap, grote private ondernemingen, en samenwerking tussen private ondernemingen en overheid. Hierbij dient te worden aangetekend, dat private ondernemingen/instellingen het aanbesteden van onderzoek niet kunnen overnemen. Immers, het aanbesteden van publiek geld dient in verband met de aanbestedingsregels door een

overheidsinstelling te geschieden. Mogelijk zijn ook de regels van Staatssteun van toepassing. Ook dat kan niet zonder meer door een private organisatie worden overgenomen.

18 Overige activiteiten

18.1 Feiten en cijfers

18.1.1 *Activiteiten, uitgaven en inzet van eigen arbeid*

Naast de in de activiteitenclusters onder te brengen werkzaamheden voert een aantal schappen nog taken uit die daar niet zijn te plaatsen. Het overzicht hiervan is opgenomen in tabel 46.

In 2010 bedroegen de uitgaven voor de overige activiteiten circa 2,3 miljoen euro (zie tabel 47). De inzet van eigen arbeid bedroeg bijna 62 fte (zie tabel 48) en is voor tweederde deel toe te schrijven aan de eigen menskracht die het HPA inzet voor dienstverlening aan andere schappen.

Tabel 46 Overige activiteiten

<i>Activiteit</i>	<i>Schap</i>
Begeleiden van uitvoering privaat controlearrangement op aanpassing maximaal motorvermogen van vissersvaartuigen	PVIS
Voorlichting, kennisoverdracht en training aan nieuwe lidstaten en geassocieerde landen met de EU	PZ
Deskundigenberichten op verzoek van rechtbanken en de Geschillencommissie Afbouw	BA
Implementeren en beheren van een HUB applicatie voor elektronisch berichtenverkeer	PVIS
Representativiteitsonderzoeken, draagvlakonderzoeken, code goed bestuur, etc.	HBA
Keuren levensmiddelen op basis van Europese Hygiëneverordeningen	PVIS
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid EU-vertegenwoordiging	PA
Bemonstering invoer buitenlandse schelpdieren	PVIS
Dienstverlening aan andere productschappen	HPA
Meldpunt Oneerlijke Mededinging	BA
Valideren van vangstcertificaten	PVIS
Reductie administratieve lasten	PW
Afgifte exportdocumenten	HBAG
Afgifte exportcertificatie	PD
Ontwikkelen sectorvisie	MVO
Certificeren bij export	PVIS
Afgifte eurovignetten	HBAG
Bezwaar en beroep	HBA
Tracking & tracing	PPE
Mosselveiling	PVIS

Bron: EIM/IOO 2011.

Tabel 47 Uitgaven voor 'overige activiteiten' in 2010

<i>Schap</i>	<i>Uitgaven x € 1.000,-</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	789
Productschap Akkerbouw	83
Productschap Diervoeder	0
Productschap Wijn	43
Productschap Dranken	0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	19
Productschap Pluimvee en Eieren	150
Productschap Tuinbouw	0
Productschap Vee en Vlees	0
Productschap Vis	737
Productschap Zuivel	57
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0
Hoofdbedrijfschap Ambachten	386
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0
Bedrijfschap Afbouw	22
Bosschap	0
Bedrijfschap Horeca en Catering	0
Totaal	2.286

Bron: EIM/IOO 2011.

Tabel 48 Inzet eigen fte voor 'overige activiteiten' 2010

<i>Schap</i>	<i>Aantal fte</i>
Hoofdproductschap Akkerbouw	41,3
Productschap Akkerbouw	1,0
Productschap Diervoeder	0,0
Productschap Wijn	0,2
Productschap Dranken	0,0
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	0,5
Productschap Pluimvee en Eieren	2,5
Productschap Tuinbouw	0,0
Productschap Vee en Vlees	0,0
Productschap Vis	11,6
Productschap Zuivel	0,5
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	0,5
Hoofdbedrijfschap Ambachten	3,2
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	0,0
Bedrijfschap Afbouw	0,4
Bosschap	0,0
Bedrijfschap Horeca en Catering	0,0
Totaal	61,7

Bron: EIM/IOO 2011.

BIJLAGE 1 Werkingssfeer en bijbehorende kengetallen

Tabel 1 Schappen, hun werkingssfeer en kengetallen van de bedrijven die daarbinnen vallen

Hoofdproductschap Akkerbouw	Het HPA fungeert als backoffice voor de productschappen Akkerbouw, Diervoeder en Wijn. Daarnaast is het HPA, in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I), uitvoerder van een aantal Europese marktordeningen, het zogenoemde medebewind.
Productschap Akkerbouw	De akkerbouwkolom bestaat uit circa 25.000 bedrijven die een toegevoegde waarde genereren van € 5 miljard. De bedrijven uit de akkerbouwkolom bieden werkgelegenheid aan 70.000 mensen.
Productschap Diervoeder	Binnen de werkingssfeer vallen bedrijven die: <ul style="list-style-type: none"> • ondernemingen die voedergewassen telen; • ondernemingen die (grondstoffen voor) diervoeder als bijproduct verkrijgen; • ondernemingen die producten verwerken tot diervoeder- (grondstoffen), dan wel diervoeder (grondstoffen) verwerken; • ondernemingen die grondstoffen voor diervoeder verhandelen; • ondernemingen die diervoeders vervoederen.
Productschap Wijn	Binnen de werkingssfeer vallen: <ul style="list-style-type: none"> • importeurs van wijn en vruchtenwijn; • groothandel in wijn en vruchtenwijn; • detailhandel in wijn en vruchtenwijn; (supermarkten, slijters), • tussenpersonen in wijn.
Productschap Dranken	Er zijn 28 fabrikanten van frisdranken & waters en 168 groothandelaren ingeschreven bij het productschap, met in totaal meer dan 6000 medewerkers. In 2010 stonden 57 bedrijven ingeschreven bij het productschap behorend tot de biersector. Bij deze ondernemingen werken 6750 medewerkers. Het merendeel van de bierproductie wordt geëxporteerd en de Nederlandse consumptie bedraagt ongeveer 12 mln. hectoliter. In de productie en import van gedistilleerde dranken zijn ca. 1.000 medewerkers betrokken. In Nederland zijn ca. 1800 zelfstandige detailhandelaren in sterk alcoholhoudende drank (slijters).
Productschap Margarine, Vetten en Oliën	Er werken zo'n 5.300 werknemers in de bedrijven die oliën en vetten als kernactiviteit hebben. De indirecte werkgelegenheidseffecten van de MVO-sector zijn ook aanzienlijk. De productiewaarde bedroeg in 2010 5,6 miljard euro. De exportwaarde bedroeg 4,7 miljard en de importwaarde 3,8 miljard euro.
Productschap Pluimvee en Eieren	Binnen de werkingssfeer vallen: <ul style="list-style-type: none"> • Boerderijen, pluimvee- en nertsen- en konijnenbedrijven: (aantal) 2.726 • Legpluimveebedrijven: 1.122 • Vleeskuikenbedrijven: 639 • Reproductie/opfokbedrijven: 630 • Kalkoenbedrijven: 53 • Nertsenbedrijven: 162 • Eendenbedrijven: 59 • Konijnenbedrijven: 61 • Eierpakstations: 79 • Verzamelaars/grossiers: 19 • Slachterijen: 28 • Vleesverwerking: 282 • Eierproductiefabrikanten: 17 • Grootwinkelbedrijven/filialen 5.740 • Poeliers: 428 • Slagers: 2.106

Productschap Tuinbouw	<i>Bollen, knollen en wortelstokken van bloemgewassen</i>
	Omzet (€ x 1000)
	Uitgangsmateriaal: (omzet) 916.523
	Bloementeel en het veilingwezen van bloembollen: 946.773
	Handel in bloembollen: 658.000
	Exportwaarde bloembollen: 580.000
	Totaal aantal werknemers sector: 15.642
	<i>Bloemkwekerijproducten</i>
	Omzet (€ x 1000)
	Teelt bloemen: 8.212.050
	Groothandel bloemen: 5.064.000
	Exportwaarde bloemen: 5.180.000
	Totaal aantal werknemers sector: 39.582
	<i>Boomkwekerijproducten</i>
	Omzet (€ x 1000)
Teelt: 544.000	
Handel boomkwekerijproducten: 404.346	
Exportwaarde boomkwekerijproducten: 440.000	
Totaal aantal werknemers sector: 10.653	
<i>Groenten en fruit</i>	
Omzet (€ x 1000)	
Teelt groenten en fruit: 4.719.377	
Groenten en fruit be- en verwerkende industrieën: 867.500	
Groothandel en de werkzaamheid van tussenpersonen in groenten en fruit: 10.356.776	
Exportwaarde groenten en fruit: 3.120.000	
Aantal werknemers sector: 55.964	
<i>Hoveniers</i>	
Omzet (€ x 1000)	
Omzet: 1.479.341	
Totaal aantal werknemers sector: 41.20037	
Productschap Vee en Vlees	Aantal ondernemingen die vallen binnen de werkingssfeer van het Productschap Vee en Vlees: Primaire graasdierbedrijven 45.858 waarvan: <ul style="list-style-type: none"> • Rundveebedrijven (incl. melkvee): 32.828 • Schapenbedrijven: 12.871 • Geitenbedrijven: 3.719 • Vleeskalverbedrijven: 2.064 • Varkensbedrijven 7.030 • Veehandelaren en exporteurs 2.028 • Slachterijen en vleesverwerking 249 • Vleeswarenindustrie 90 • Grootwinkelbedrijven/filialen 5.740 • Slagers 2.106
Productschap Vis	Aantal ondernemingen die vallen binnen de werkingssfeer van het productschap Vis: Kottersector: 418 ondernemingen Trawlersector: 4 ondernemingen Mosselsector: 118 ondernemingen Oestersector: 54 Kokkelsector en overige schelpdieren: 57 Binnenvisserij: 105 ondernemingen Visdetailhandel: 1701 ondernemingen Visgroothandel: 694 Be- en verwerking: 61 Viskweek: 60 ondernemingen

Productschap Zuivel	<p>Binnen de werkingssfeer van het Productschap Zuivel worden vier geledingen onderscheiden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • primaire sector: 19.700 bedrijven waar melkvee (melkkoeien of melkgeiten) worden gehouden en melk wordt gewonnen die aan de zuivelindustrie wordt geleverd; melkveebedrijven die van de op het bedrijf geproduceerde melk zuivelproducten vervaardigen (boerderijzuivelbeveidlers). 29.700 arbeidsplaatsen, omzet € 3,7 miljard. • zuivelindustrie: 33 ondernemingen die melk en melkproducten verwerken tot halffabricaten en eindproducten voor menselijke consumptie. 10.400 arbeidsplaatsen, Omzet € 11,0 miljard. • groothandel: 355 ondernemingen die de groothandel in melk en melkproducten uitoefenen voor de binnenlandse en de buitenlandse markt. 3.000 arbeidsplaatsen, Omzet € 8,5 miljard. • detailhandel: 3.500 ondernemingen die in Nederland de detailhandel in melk en melkproducten uitoefenen (grootwinkelbedrijf, speciaalzaak en ambulante handel). 11.400 arbeidsplaatsen, Omzet € 4,3 miljard.
Hoofdbedrijfschap voor de Agrarische Groothandel	<p>Onder de werkingssfeer van het HBAG vallen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de groothandel, behoudens de doorvoer- en driehoekshandel, of het bedrijf van tussenpersonen in aardappelen, al dan niet tezamen met het bedrijf van het sorteren, het wassen of het stomen van aardappelen; • de binnenlandse groothandel of het bedrijf van commissionair, of van tussenpersoon in bloemkwekerijproducten, of het bedrijf van handelskweker, of het bedrijf van het exporteren van bloemkwekerijproducten wordt uitgeoefend; • de groothandel, behoudens de doorvoer- en driehoekshandel, of het bedrijf van tussenpersoon in verse groenten en vers fruit, al dan niet tezamen met: <ol style="list-style-type: none"> 1. de groothandel of het bedrijf van tussenpersoon in binnenlands verduurzaamde groenten, binnenlands verduurzaamd fruit, vijgen of dadels; of 2. het bedrijf van het sorteren, bewerken en verpakken van verse groenten en vers fruit.
Hoofdbedrijfschap Ambachten	<p>De circa 80.000 ondernemingen die onder de werkingssfeer van het HBA vallen zijn ambachtelijke ondernemingen. Bij de ondernemingen zijn zo'n 300.000 personen werkzaam. Ruim tweederde van de ondernemingen heeft geen personeel De circa 80.000 aangesloten ondernemingen zetten €13 miljard om. In termen van het aantal werkzame personen per onderneming:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 werkzame persoon: 70% • 2 t/m 4 werkzame personen: 22% • 5 t/m 9 werkzame personen: 5% • 10 of meer werkzame personen: 3%
Hoofdbedrijfschap Detailhandel	<p>Het HBD heeft 151.500 ondernemingen geregistreerd die zich, in enige vorm, bezig houden met detailhandel. Het aantal winkels in Nederland bedraagt 108.000. Daarnaast zijn er circa 20.000 markthandelaren actief en 15.700 webwinkels/postorderbedrijven. De detailhandel telt 793.000 werkzame personen. Dat betekent dat een op de tien werknemers in Nederland in de detailhandel werkt.</p> <p>Het gemiddeld bedrijfsresultaat in de detailhandel bedraagt 4% (2009). Ondernemers in de detailhandel hadden in 2008 een gemiddeld huishoudinkomen van € 51.400. Dat is iets lager dan het gemiddelde inkomen van alle Nederlandse huishoudens: € 56.100. Het gemiddelde inkomen uit het bedrijf van detaillisten was € 34.900. De cijfers zijn gebaseerd op ruim 104.000 ondernemers.</p>

Bedrijfschap Afbouw	Onder de werkingsfeer van het Bedrijfschap Afbouw vallen: <ul style="list-style-type: none"> • het stukadoors- en afbouwbedrijf, waaronder het plafond- en wandbedrijf • het blokkenstellersbedrijf • het steengaasstellersbedrijf • het vloerenbedrijf • het terrazzobedrijf.
Bosschap	Binnen de werkingsfeer van het Bosschap vallen: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Particulier; natuurlijke personen</i> 1.216 ondernemingen en 49.965 ha. • <i>Particulier; rechtspersonen</i> 161 ondernemingen en 16.119 ha. • <i>Staatsbosbeheer</i> 4 ondernemingen en 92.769 ha. • <i>Natuurmonumenten + Provinciale Landschappen</i> 13 ondernemingen en 58.299 ha. • <i>Rijk en provincies</i> 21 ondernemingen en 23.267 ha. • <i>Gemeenten</i> 253 ondernemingen en 42.509 ha. • <i>Waterschappen, recreatieschappen en waterleidingbedrijven:</i> 38 ondernemingen en 6.498 ha. • <i>Bosaannemingsbedrijven:</i> 335 ondernemingen met een omzet van € 51.983.074,-
Bedrijfschap Horeca en Catering	De bedrijfstak wordt op de volgende wijze ingedeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Drankensector: café/bar, discotheek, coffeecorner/tearoom, kiosk, horeca bij sportaccommodatie, horeca bij recreatie, strandbedrijf, ontmoetingscentrum, zalen-/party-/congrescentrum • Fastservicesector: cafetaria/snackbar, fastfoodrestaurant, grillroom/shoarmazaak, lunchroom, pannenkoekhuis/crêperie, ijssalon • Restaurantsector: restaurant, café-restaurant, wegrestaurant, petit-restaurant/bistro/pizzeria • Hotelsector: hotel-garni, hotel-café, hotel-restaurant, hotel-café-restaurant, pension, bed&breakfast, conferentieoord • Catering: partycatering, traiteur. <p>De totale afzet in de horeca bedroeg in 2010 circa 17,7 miljard euro. Het totale aantal werknemers bedroeg 259.914 en het aantal ondernemingen afgerond 43.000.</p>

Bron: EIM/IOO 2011.

BIJLAGE 2 Medebewindstaken¹

Hoofdproductschap Akkerbouw en Productschap Wijn

Tabel 1 Medebewindstaken Hoofdproductschap Akkerbouw

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening HPA vezelvlase en vezelhennep 2008	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO
Verordening HPA gedroogde voedergewassen 2005	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening nr. 1234/2007	ELGF, MO
Verordening HPA aardappelzetmeelcontingent, aardappelzetmeelpremie en steun zetmeelaardappelen 2009	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 Verordening (EG) nr. 72/2009	ELGF, MO
Verordening HPA suiker, isoglucose 2007	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO
Verordening HPA zaaizaad 2010	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO
Verordening AKK productie-restitutie zetmeel 1993	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 Verordening (EG) nr. 491/2008	ELGF, MO
Verordening HPA wijn 2009	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO
Verordening Wijnconcoursen 2009	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Verordening PDV Gemedicineerd Voeder 2003	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Richtlijn 90/167/EEG	nvt

¹ De inhoud van deze bijlage is verzorgd door mr. René Guldenmund van het Ministerie van EL&I. Wij zijn hem hiervoor zeer erkentelijk.

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening PDV Monitoring Zoönosen en Zoönoseverwekkers Diervoedersector 2005	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 2160/2003 Richtlijn 2003/99/EG	nvt
Steunregeling magere melkpoeder en ondermelk	Beschikking denaturatie- en verwerkingssteun magere melkpoeder 1980	ja	Verordening (EG) nr. 2799/1999	ELGF, MO
Regeling scheepsproviandering	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF
Quotaregeling/ Productieheffing sector suiker	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Regeling Suiker, glucose en inulinestroop 1999	ja	(EG) nr. 967/2006 952/2006 1234/2007	MO, EM
Regeling in- en uitvoer sector suiker	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO, EM
Regeling exportrestitutie industriële landbouwproducten	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 578/2010	ELGF
Regeling in- en uitvoer sector rijst	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO, EM
Regeling industriële suiker	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Regeling Suiker, glucose en inulinestroop 1999	ja	Verordening (EG) nr. 967/2006 1234/2007	ELGF, MO
Regeling in- en uitvoer graan- en zuivelmengvoeders	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1342/2003 1187/2009 1517/95	ELGF, MO, EM
Regeling restituties algemeen	Regeling in- en uitvoer landbouwgoederen	ja	Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF
Regeling non food/non feed	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1782/2003	MO (HPA verricht geen betalingen)

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Regeling in- en uitvoer sector granen	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 234/2010 1342/2003 642/2010	ELGF, MO, EM
Regeling in- en uitvoer sector olijfolie	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	ELGF, MO
Regeling certificaten algemeen	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 376/2008	MO
Regeling uitvoerheffingen sector granen	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Regeling energiegewassen	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Regeling GLB- inkomens- steun	ja	Verordening (EG) nr. 1973/2004	MO (HPA verricht geen betalingen)
Regeling actief veredelings- verkeer landbouwgoederen	Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 2913/92, 2454/93	EM
Regeling invoer granen uit ACS	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 1528/2007	MO, EM
Regeling terugkerende goe- deren	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 2913/92, 2454/93	EM
Preferentiële invoerregeling suiker	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Regeling Suiker, glucose en inulinestroop 1999	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO, EM
Regeling invoer van maniok en bataten uit derde landen	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1085/2010	EM

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Regeling invoer hop en hop-producten	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	EM,MO
Wijn en druivensap	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Contingenteringsregeling aardappelzetmeel	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Regeling steun vezelvlas en vezelhenep	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Regeling steun zaaizaad van vezelvlas	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Regeling invoer van henep(zaad)	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO
Regeling Steun gedroogde voedergewassen	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007	MO

Bron: Ministerie van EL&I 2011.

Het HPA heeft de uitvoering van enkele medebewindstaken overgedragen aan het Productschap Wijn.

Productschap Wijn voert in medebewind uit 'Verordening HPA Wijn 2009' en is op grond van deze HPA-verordening in medebewind geroepen. Feitelijk is hier sprake van een vorm van 'onder-medebewind'. Op grond van artikel 2 van de Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is het HPA voor de uitvoering van deze verordening in medebewind verantwoordelijk. Het gaat om de uitvoering van de volgende EU-verordeningen en –richtlijnen.

Tabel 2 Door het Hoofdproductschap Akkerbouw aan het Productschap Wijn overgedragen medebewindstaken

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving? Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening HPA Wijn 2009	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja Verordening (EG) nr. 1234/2007 Verordening (EG) nr. 479/2008 Verordening (EG) nr. 555/2008 Verordening (EEG) nr. 1601/1991 Verordening (EG) nr. 436/2009 Verordening (EG) nr. 606/2009 Verordening (EG) nr. 607/2009 Richtlijn 2007/45/EG Richtlijn 89/396/EEG Richtlijn 2000/13/EG	MO

Bron: Ministerie van EL&I 2011.

Behalve op het punt van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid voert het HPA op grond van artikel 17 van de Landbouwkwaliteitsregeling 2007 in medebewind ook taken uit met betrekking tot de registratie van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen in het kader van AGOS (Adviescommissie Geografische aanduidingen).

Tabel 3 Door het Hoofdproductschap Akkerbouw uitgevoerde medebewindstaken met betrekking tot de registratie van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen in het kader van AGOS

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving? Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Adviescommissie Geografische Aanduidingen (AGOS)	Landbouwkwaliteitsregeling 2007	ja Verordening (EG) nr. 509/2006 Verordening (EG) nr. 510/2006	

Bron: Ministerie van EL&I 2011.

Productschap Vee en Vlees

Tabel 4 Productschap Vee en Vlees

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving? Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening slachtpremie kalveren (PVV)	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid .	ja	Verordening (EG) nr. 1973/2004 , 73/2009, 1254/1999	ELGF, MO
Verordening invoer bevroren rundvlees voor verwerking (PVV) 2008	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 412/2008	EM, MO
Regeling restituties algemeen (PVV)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF, MO
Regeling certificaten algemeen (PVV)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 376/2008 en 1301/2006 Verordeningen per sector: rund: 382/2008, varken: 1518/2003, schapen: 1439/95	ELGF, MO
Verordening fokken op terugdringing TSE-gevoeligheid bij schapen (PVV) 2008	Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren	ja	Beschikking (EG) nr. 782/2007, 897/2008, 999/2001, 70/2001, 1857/2006	ELGF (DG Sanco)
Regeling scheepsproviandering (PVV)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF, MO
Welzijn dieren tijdens transport in verband met exportrestituties (PVV)	Algemene Douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 817/2010	ELGF, MO
Uitvoer fokrunderen van zuiver ras (PVV)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 2342/92	ELGF, MO
Regeling actief verdelingsverkeer (PVV)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008	EM
Regeling passief verdelingsverkeer (PVV)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening .	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008	EM

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving? Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Diverse invoerregelingen (PVV)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008 <u>Rund:</u> 431/2008, 620/2009 810/2008, 748/2008, 610/2009, 412/2008, 1255/2010, 2092/2004, 2172/2005 <u>Varkens:</u> 442/2009	EM EM, MO
Bijzondere restitutie bij uitvoer van bepaalde soorten rundvlees (PVV)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 433/2007, 1359/2007	ELGF, MO
Uitvoer rundvlees naar de VS	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1643/2006, 382/2008	ELGF, MO
Uitvoer rundvlees naar Canada	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 1040/2008	ELGF, MO
Regeling terugkerende goederen	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit Zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening	ja	Verordening (EG) nr. 450/2008, 2454/1993	EM, MO
Verordening Prijswaarneming runderen 2003	Regeling Medebewind	ja	Verordening (EG) nr. 1249/2008	MO
Verordening slachting, weging en classificatie slachtrunderen 2003	Regeling Medebewind	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007, 1249/2008	MO
Verordening classificatie slachtvarkens 2003	Regeling Medebewind	ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007, 1249/2008	MO
Verordening erkenningvoorwaarden voor stamboeken, prestatieonderzoek en fokwaardeschatting 2010	Regeling Medebewind	ja	Richtlijn 2009/157/EG 87/328/EEG, 88/661/EEG 89/361/EEG 90/118/EEG 90/119/EEG 90/427/EEG 91/174/EEG 94/28/EG	DG Agri

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening identificatie en registratie voor paardachtigen 2009	Regeling Medebewind GWWD artikel 96, 105, 108, 108A	ja	Verordening (EG) nr. 504/2008 Richtlijn 90/426/EEG, 90/427/EEG	DG Sanco
Verordening bestrijding Ziekte van Aujeszky bij varkens 2008	Regeling Medebewind GWWD artikel 108, 108A	ja	Beschikking 2008/185/EG Richtlijn 64/432/EEG	DG Sanco

Bron: Ministerie van EL&I 2011.

Productschap Pluimvee en Eieren

Tabel 5 Productschap Pluimvee en Eieren

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening tegemoetkoming ter zake van maatregelen ter voorkoming van marktverstoring wegens Aviaire Influenza (PPE) 2006	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	ja	Verordening (EG) nr. 1010/2006	ELGF, MO
Verordening subsidieverlening terugdringing salmonella (PPE) 2007	Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren	ja	Beschikking (EG) nr. 875/2006	ELGF (DG Sanco)
Verordening subsidieverlening terugdringing salmonella (PPE) 2008	Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren	ja	Beschikking (EG) nr. 782/2007	ELGF (DG Sanco)
Verordening subsidieverlening terugdringing salmonella (PPE) 2009	Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren	ja	Beschikking (EG) nr. 897/2008	ELGF (DG Sanco)
Verordening tegemoetkoming aankoop vaccindoses ter bestrijding van Salmonella (PPE) 2010. Verordening subsidieverlening terugdringing salmonella (PPE) 2010	Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren	Ja	Beschikking (EG) nr. 883/2009	ELGF (DG Sanco)

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening tegemoetkoming aankoop vaccindoses ter bestrijding van Salmonella (PPE) 2011. Verordening subsidieverlening terugdringing salmonella (PPE) 2011	Gezondheid en Welzijnswet voor Dieren	ja	Beschikking (EG) nr. 712/2010	ELGF (DG Sanco)
Regeling restituties algemeen (PPE)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF, MO
Regeling certificaten algemeen (PPE)	Algemene douaneregeling	ja	Verordening (EG) nr. 376/2008 en 1301/2006 Verordeningen per sector: eieren: 596/2004, pluimvee: 633/2004	ELGF, MO
Regeling actief veredelingsverkeer (PPE)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008	EM
Regeling passief veredelingsverkeer (PPE)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008	EM
diverse invoerregelingen (PPE)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008 <u>Pluimvee en eieren:</u> 1384/2007, 1385/2007, 616/2007, 533/2007, 539/2007, 536/2007	EM EM, MO
Regeling terugkerende goederen (PPE)	Algemene douaneregeling en Mandaatbesluit zekerheidsstelling douanerechten en vergunningverlening.	ja	Verordening (EG) nr. 2454/93, 450/2008	EM, MO
Verordening monitoring Aviaire Influenza (PPE) 2005	Regeling Medebewind	ja	Beschikking (EG) nr. 111/2004 (als gewijzigd bij Beschikking (EG) nr.615/2004)	DG Sanco
Verordening Registratie pluimveeslachterijen 2004	Regeling Medebewind	ja	Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 Landbouwkwaliteitsregeling 2007	DG Sanco

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving? Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening vaccinatie Newcastle Disease (PPE) 2006	Regeling Medebewind	ja Richtlijn 92/66/EG, 2009/158/EG	DG Sanco
Verordening verhandelen van Eieren 2002	Regeling Medebewind Landbouwkwaliteitsbesluit 2007 Landbouwkwaliteitsregeling 2007	ja	MO

Bron: Ministerie van EL&I 2011.

Productschap Zuivel

Tabel 6 Productschap Zuivel

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving? Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Zuivelverordening 2008 Schoolmelk	Landbouwwet	Ja Verordening (EG) nr 1234/2007 en nr. 657/2008	ELGF, MO
Zuivelverordening uitvoering regeling superheffing 2008	Landbouwwet en Regeling superheffing 2008	Ja Verordening (EG) nr. 1234/2007 en nr. 595/2004	ELGF, MO
Zuivelverordening 2000, steunverlening verwerking ondermelk tot caseïne/caseïnaten	Landbouwwet	Ja Verordening (EG) nr. 2921/1990	ELGF, MO
Zuivelverordening 1990. gebruik caseïne en caseïnaten in kaas	Landbouwwet	Ja Verordening (EG) nr. 760/2008 en nr. 1234/2007	MO
Zuivelverordening 2005, vaststelling ureumgehalte van boerderijmelk	Meststoffenwet en Uitvoeringsbesluit meststoffenwet en Uitvoeringsregeling meststoffenwet	Nee n.v.t.	n.v.t.
Regeling restituties algemeen (kaas, boter, etc.)	Algemene douanewet en Algemeen douanebesluit en Algemene douaneregeling	Ja Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF, MO

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Regeling certificaten algemeen	Algemene douanewet en Algemeen douanebesluit en Algemene douaneregeling	Ja	Verordening (EG) nr. 376/2008	MO
Regeling scheepsproviandering	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Algemene douaneregeling	Ja	Verordening (EG) nr. 612/2009	ELGF, MO
Steunregeling magere melkpoeder en ondermelk	Landbouwwet	Ja	Verordening (EG) nr. 2799/1999	ELGF, MO
Regeling actief verdelingsverkeer	Algemene douanewet en Algemeen douanebesluit en Algemene douaneregeling	Ja	Verordening (EG) nr. 2913/1992 en nr. 2454/1993	EM
Uitvoering extra specifieke marktondersteunende maatregel in de zuivelsector	Landbouwwet en Regeling GLB-inkomenssteun 2006	Ja	Verordening (EG) nr. 1233/2009 en nr. 1234/2007	ELGF
Markt- en Prijsinformatie	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	Ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 en nr. 562/2005 en nr. 479/2010	MO
Preferentiële invoerregelingen sector zuivel	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	Ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 en nr. 1301/2006 en nr. 2535/2001	MO
Regeling terugkerende goederen	Algemene douanewet en Algemeen douanebesluit en Algemene douaneregeling	Ja	Verordening (EG) nr. 2913/92, en nr. 2454/93	EM

Bron: Ministerie van EL&I 2011.

Productschap Tuinbouw

Tabel 7 Productschap Tuinbouw

<i>Naam PBO Verordening</i>	<i>Rechtsbasis voor medebewind</i>	<i>Uitvoering EG-regelgeving?</i>	<i>Nummer Verordening/richtlijn</i>	<i>Categorie (ELGF, marktordening (MO), DG Agri en/of eigen middelen (EM))</i>
Verordening PT GMO groenten en fruit 2009 Verordening PT uitvoeringsbepalingen GMO groenten en fruit 2010	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	Ja	Verordening (EG) nr. 1580/2007 Verordening (EG) nr. 1535/2003	ELGF, MO
Verstrekken invoercertificaten	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	Ja	Verordening (EG) nr. 376/2008 Verordening (EG) nr. 341/2007 Verordening (EG) nr. 1979/2006 Verordening (EG) nr. 179/2006 Verordening (EG) nr. 2014/2006	ELGF, MO
Verordening PT Schoolfruit	Regeling medebewind Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Opdrachtverlening voor de uitvoering in medebewind van de EU-schoolfruitregeling 2011	Ja	Verordening (EG) nr. 1234/2007 Verordening (EG) nr. 288/2009	ELGF, MO

Bron: Ministerie van EL&I 2011.